ANIVERSAREA A 25 ANĬ DE ARCHIPĂSTORIE

PE SCAUNUL S-TEĬ MITROPOLIĬ A MOLDOVEĬ ȘI SUCEVEĬ

A

I. P. S-TULUĬ MITROPOLIT D. D. IOSIF NANIESCU.

La 6 Iulie a. c. a avut loc în Iași serbarea jubilară, pentru împlinirea a 25 anĭ de archipăstorie, pe scaunul Mitropolitan al Moldoveĭ și Suceveĭ a I. P. S. Mitropolit D. D. Iosif Naniescu, serbare singulară în analele istorieĭ nóstre bisericești și cu totul rară în tradițiunile bisericeĭ creștine ortodoxe de orient.

Intregul cler al Eparchieĭ Metropolitane a Moldoveĭ și Suceveĭ, precum și înalta erarchie a sfinteĭ nóstre biserică ortodoxe Române, aŭ ținut să dea acesteĭ serbărĭ un deosebit fast și însemnătate, pentru mângăerea și mulțămirea sufletéscă a Inaltuluĭ și venerabiluluĭ Ierarch, ce se serbătorea. N'aŭ lipsit de la acésta și ceĭ maĭ însemnați ómenĭ de stat, precum și mulțime din fiiĭ credincĭoșĭ aĭ sfinteĭ nóstre biserică și devotați fiĭ spirituală aĭ Inalt Prea Sfinției Sale; uniĭ venind, aŭ luat parte în persónă la acéstă fru-

mósă serbare, ĭar alțiĭ participând duhovnicește, exprimându-și adică, prin scrisorĭ și telegrame de felicitare bucuria lor sufletéscă, însoțită de respectul cuvenit către distinsul Ierarch al Moldoveĭ.

Insușĭ Majestatea Sa Regele a felicitat călduros pe venerabilul Ierarch cu acéstă ocasiune.

Serbarea s'a început în prediua luĭ 6 Iulie și se póte dice, că a constat din următorele părțĭ esențiale:

1) Ajunul serbăreĭ saŭ diua de 5 Iulie și al

2) Diua de 6 Iulie, serbarea propriŭ disă, în onórea jubilaruluĭ Ierarch. Ea a constat: a) din oficiarea Sfinteĭ Liturghiĭ, cu un deosebit fast și ceremonie la finele căreea s'a oficiat un Te-Deum, pentru îndelunga îndilire, sănătate și prosperitate a înaltuluĭ Ierarch; b) din o recepțiune, care a avut loc în sala de repetițiune a coruluĭ Metropolitan, unde Inaltul Ierarch Jubilar a primit felicitările cu ocasiunea acesteĭ serbărĭ și darurile, ce i s'aŭ făcut de fiiĭ sufletescĭ din Eparchia sfinteĭ Metropoliĭ a Moldoveĭ și Suceveĭ. Acéstă recepțiune a avut loc îndată după săvîrșirea sfinteĭ Liturghiĭ și terminarea Te-Deumuluĭ; c) din o audițiune musicală, care a avut loc în aceeașĭ sală, la orele 5 p. m. și d) din ospățul dat în onórea Ierarhuluĭ Jubilar, ospăț care a avut loc în aceeașĭ di la orele 6 și jumătate p. m. în localul Seminariuluĭ Veniamin și cu care s'a și încheĭat serbarea.

Inainte de a arăta modul cum s'aŭ succedat tóte acestea și tot ce a făcut din acéstă di de sĕrbătóre, o di mare și memorabilă, în viața Ierarchică a Inalt Prea Sfințituluĭ Mitropolit al Moldoveĭ și în acelașĭ timp di rară în istoria bisericiĭ nóstre, credem nimerit a împărtăși cetitorilor Revisteĭ «Biserica Ortodoxă Română» câte-va notițe biografice asupra persónеĭ Ierarchuluĭ serbătorit.

Inaltul Arhipăstor al Moldoveĭ și Suceveĭ, D. D. Iosif Naniescu este fiul Preotuluĭ Anania Mihalache; Muma sa,

Teodosia Preotésa, era fiica Preotului Vasile Fornea. S'a născut în micul sat Răzălăii, în apropiere de marele sat Popenii, situat spre apus și de Bălușești, sisuat spre nord, în Basarabia, ținutul Iașului, ocolul Răuțului, la anul 1820 Iulie 27, dându-i-se din botez numele Ioan.

Tatăl sĕŭ, Preotul Anania, se trăgea din o veche și numerósă familie românéscă, din satul Florești; gospodari de frunte și impuși. Numele acesteĭ familiĭ era: *familia Mihalache.*

Tatăl sĕŭ, Preotul Anania, încetând din viață fórte tînĕr, copilul Ioan a rĕmas orfan, fórte mic, în vrâstă abĭa de un an și a fost crescut de muma sa văduvă, el și un alt frate al sĕŭ maĭ mic cu nașterea în casa părintéscă, până la vrâsta de 10 anĭ. Atuncĭ a fost luat sub îngrijirea sa de un unchĭŭ al sĕŭ, Archimandritul Teofilact din Monastirea Frumușica (Basarabia) și la anul 1831 a fost adus de acesta în Iași, stabilindu-se la biserica Sf. Spiridon, unde pe atuncĭ se afla Egumen, Archiereul Varlaam Cuza, Sardeon.

In Iași a stat tînĕrul Ioan cu moșul sĕŭ, până în anul 1834. Aci el a fost martor ocular la multe fapte însemnate din istoria nóstră națională a Moldoveĭ, fapte pe carĭ Inaltul Ierarch le istorisește până în ḑiua de aḑĭ cu o acurateță și claritate, care denotă o memorie deosebită și un spirit de observațiune escepțional. Intre aceste fapte este și acela, pe care aprópe ḑilnic îl spune tuturor, spre a sa mângăere sufletéscă; cum adică el a fost de față la punerea pĭetreĭ fundamentale la actuala mărétă Catedrală Metropolitană, de către fericitul întru amintire Marele Mitropolit Veniamin Costache, în ḑiua de 3 Iulie anul 1833, ḑiua sĕptĕmâneĭ—Luni. In acéstă ḑi, Inalt Prea Sfinția Sa ne istorisește, că fericitul Mitropolit Veniamin, după ce a oficiat Sfînta Liturghie în biserica cea veche a Sf. Gheorghe, s'a pogorît împreună cu clerul și cu tótă elita Iașuluĭ, care asistase la biserică, și a pus el însuși pétra fondamentală

măreţuluĭ templu, în partea dinspre rĕsărit a clădireĭ; pogorîndu-se singur în săpăturile făcute pentru temeliĭ. Acésta este Biserica, care rĕmânênd neţerminată jumătate secol, ĭ-a fost dat Inalt Prea Sfinţieĭ Sale, spre a o rezidi şi sfinţi, în timpul Archipăstorieĭ Sale (anul 1887 Aprilie 23).

In anul 1834 unchĭul sĕŭ, Archimandritul Teofilact, fiind numit superior al Monastireĭ Sfîntuluĭ Profet Samuel din Focşanĭ, pendinte de epitropia Sf. Spiridon din Iaşĭ, acesta l'a luat cu sine acolo. Din Focşanĭ, în anul viitor 1853 tînĕrul Ioan a fost condus la Eparhia S-teĭ Episcopiĭ a Buzĕuluĭ şi aci dupĕ douĕ lunĭ fericitul întru amintire Episcop Chesarie, îmbrăcându-l în schima monahicéscă în Noembrie 23 şi dându-ĭ numele de Iosif, nume al stareţuluĭ luĭ Chesarie. Iosef I. Episcop al Argeşuluĭ a doua dı l'a hirotonit Ierodiacon, în biserica catedrală a aceleĭ sfinte Episcopiĭ. De aci înainte Ierodiaconul Iosif este copilul de predilecţiune al Episcopuluĭ Chesarie şi podóbă bisericéscă a Sfinteĭ Episcopiĭ a Buzĕuluĭ, unde el prin talentul cântărilor sale şi frumuseţea voceĭ atrăgea pe credincioşĭ.

Când s'a înfiinţat seminariul episcopieĭ de Buzĕŭ, Ierodiaconul Iosif, ĭubitor de ştiinţă şi de lumină, este între ceĭ dintâĭ şcolarĭ aĭ acesteĭ şcolĭ bisericeştĭ, unde şĭ a făcut educaţiunea sa şcolară, de la 1836 până la 1840. In urmă şĭ-a continuat maĭ departe studiile sale, în colegiul naţional al sfîntuluĭ Sava, cea maĭ înaltă şcólă de cultură din Bucureştĭ în acele timpurĭ.

Ierodiaconul Iosif în acest interval de timp, pe lângă îndeletnicirea la învĕţătură în studiile colegiuluĭ, unde era ĭubit de distinşiĭ dascălĭ aĭ şcoliĭ, pentru sârguinţa şi buna sa purtare, el era tot de odată şi podóba bisericéscă la Metohul Sfinteĭ Episcopiĭ a Buzĕuluĭ, biserica sfîntuluĭ Dumitru din strada Carol din Bucureştĭ, unde prin cântările sale şi frumuseţea slujbeĭ atrăgea, nu numaĭ mulţime de credincioşĭ, ci şi tot ce capitala avea maĭ distins.

După terminarea studiilor sale în colegiul național Sf. Sava și încetarea din viéță a Episcopuluĭ Chesarie al Buzĕuluĭ (30 Noembrie 1846), el a stat tot aci la biserica Sfîntuluĭ Dimitrie, Metohul Episcopieĭ; ĭar după întîmplările anuluĭ 1848, în Maĭŭ 1849, a fost numit Egumen peste Olt, la Monastirea Șerbănești Morunglavuluĭ din județul Vâlcea, pendinte de eforia spitalelor civile din Bucureștĭ. Anul viitor 1850 a fost ridicat la trépta de preot și hirotonit în ḑiua de 29 August, în biserica Sfîntuluĭ Ioan cel mare din Bucureștĭ, de către Archiereul Timoteĭŭ Troados, carele îșĭ avea egumenia sa la biserica Crețulescu din Bucureștĭ.

In anul 1852 a fost onorat de către Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ, Nifon, prin Episcopul Rîmniculuĭ Calinic, cu rangul de Protosinghel. Acésta avu loc în luna Noembrie.

De la Șerbănești Morunglavuluĭ, unde Protosinghelul Iosif s'a distins prin buna purtare, vrednicie și administrațiune exemplară, a fost înaintat în Octombrie 1867 Egumen al Monastireĭ Găisenĭ, din județul Dâmbovița, pendinte tot de Eforia spitalelor civile din Bucureștĭ. Și aci Protosinghelul Iosef ș'a atras ĭubirea și stima tuturor, prin buna sa purtare, vrednicie și administrațiunea avuturilor Monastireĭ, pentru care, în anul 1860 fu înălțat de Nifon Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ la demnitatea de Archimandrit.

La Găisenĭ, Archimandritul Iosef a stat până în anul 1863, când, în urma secularisăriĭ averilor Monastirilor închinate sfintelor locurĭ din Orient și a îndepărtăreĭ Egumenilor streinĭ, Archimandritul Iosef a fost chemat în Bucureștĭ și numit Egumen la biserica Sărindaru. Dar cum înlocuirea Egumenilor grecĭ, prin clericĭ pământenĭ a fost de scurtă durată, căcĭ aceste Egumeniĭ s'aŭ desființat fórte degrabă, Archimandritul Iosef rĕmânênd disponibil, ca și toțĭ ceĭ-l-alțĭ, s'a devotat carierĭ didactice și chĭar din anul 1864 a fost numit profesor de Religiune la Gimnasiul Lazăr din Bucureștĭ, unde a funcționat 2 anĭ, ĭar de la anul 1866 strămutat fiind la

Liceul Matei Basarab, aci a funcționat ca profesor până la 18 Ianuarie 1873, când a fost ales Episcop al Argeșului.

In același interval de timp, Archimandritul Iosef a funcționat și ca profesor de Religie la Școla Normală Carol I, înființată de Insuși M. Sa Regele, pe atunci Domn al Românilor, în anul 1867. El a predat ln acéstă școlă tot până la alegerea sa de Episcop. In timpul, pe când era profesor la aceste două școli, a ocupat și postul de director al seminariului central din București, un an întreg; anume din Iunie 1870, până aprópe de finele anului școlar viitor 1871.

In tot timpul carierei sale didactice, archimandritul Iosif Naniescu și-a atras iubirea și simpatiile tuturor și mai ales, prin pietatea și cuviosia sa, era în deosebita onóre la repausatul Mitropolit al Ungro-Vlahiei, care s'a simțit fórte măgulit a'l înălța la trépta archieriei, cu titlul de Miron (al Mirelor, veche cetate în Lipia, Asia), în ḍiua de 23 Aprilie anul 1872.

Nu a trecut un an după aceea și Archiereul Iosif Naniescu fu ales de marele colegiu Episcop al Argeșului, în ḍiua de 18 Ianuarie 1873.

Activitatea sa episcopală, de și rodnică, căci în ḍilele păstoriei sale s'a început restaurarea mărețului monument al lui Neagoe Voevod, frumósa și monumentala biserică de la Curtea de Argeș, a fost de scurtă durată; căci la 10 Iunie 1875, a fost ales Mitropolit al Moldovei și Sucevei, la vacanța ce se făcuse, prin trecerea titularului, Mitropolitul Calinic Miclescu, la scaunul primațial. Iar sosirea și instalarea sa în Iași a avut loc, în ḍiua de 6 Iulie acelaș an.

Ca Mitropolit, înaltul ierarh a păstorit, în adevĕrat spirit creștinesc, cu pace și iubire, silindu-se din tóte puterile sale a împlânta aceste mari virtuți creștinești, în inimile tuturor credincĭoșilor sĕi fii sufletești și clerului eparchiei; predicându-le pururea și făcêndu-se pildă întru acésta, prin însăși viéța și faptele sale.

Dar în timpul activităţeĭ sale ierarchic s'aŭ sĕvîrșit și acte, carĭ vor ilustra d'a pururea numele sĕŭ în fața posterităţeĭ:

Seminariul mareluĭ Mitropolit Veniamin, scos din chiliele Monastireĭ Socola, fusese adus în Iașĭ în localurĭ, carĭ numaĭ a șcólă nu semănaŭ și maĭ ales o șcólă bisericéscă, în care se educaŭ fiitoriĭ apostolĭ aĭ religiuneĭ. Prin stăruinţele neobosite ale Inalt P. S. Sale, acéstă șcólă a fost în fine strămutată și instalată într'un local propriŭ al sĕŭ. Inaltul ierarch a stăruit a se cumpăra palatul fostuluĭ Domn al Moldoveĭ, Mihail Sturdza, de lângă Mitropolie și a se transforma în palat pentru șcóla nemuritoruluĭ Mitropolit Veniamin Costachi.

Tot stăruinţelor sale se datorește și restaurarea măreţeĭ bisericĭ Mitropolitane, care astă-dĭ este una din podóbele Iașuluĭ și ale Ţĕreĭ întregĭ.

Acéstă Biserică începută, precum am dis, de fericitul Mitropolit Veniamin în anul 1833, nu s'a putut termina în dilele sale și ast-fel, remase în ruină de la 1842, amenința cu căderea. Se făcuse chĭar tîrgueli și devize, pentru dărîmarea eĭ și puţin a lipsit chĭar d'a fi dată în antrepriză pentru dărîmare.

Inaltul ierarch stăruind continuŭ de la venirea sa ca Mitropolit, în urma gloriosuluĭ nostru rĕsboĭŭ pentru indepedenţă, a obţinut promisiunea M. Sale Regeluĭ, Bunul nostru Suveran, pentru rezidirea eĭ și ast-fel ruina, ce amenința viéţa trecĕtorilor, în anii 1881—1887 s'a transformat în frumósa biserică monumentală, marea catedrală a Moldoveĭ și Suceveĭ.

Prin aceste douĕ acte măreţe, Inaltul Ierarch ș'a legat strîns și pentru nemurire numele sĕŭ, de acela al fericituluĭ mare Mitropolit al Moldoveĭ, Veniamin Costache și d'a pururea posteritatea le va cita cu respect și pietate religiósă, ca douĕ figurĭ, carĭ aŭ ilustrat ierarchia înaltă a sânteĭ nóstre Bisericĭ.

Sunt și altele multe actele însemnate ale activităţeĭ sale

ierarchice, căcĭ el d'a pururea a fost strejarul neadormit, întru apărarea credinței și a instituțiunilor sf. nóstre biserici creștine ortodoxe, spre a nu suferi lipsurĭ, modificărĭ saŭ adăogirĭ. El pururea a dorit și a luptat' ca sf. nóstră biserică să fie biserică creștină ortodoxă, respectându-i-se așezămintele și orînduirile sale canonice. Și se póte ḑice cu drept cuvînt, că Inaltul Ierarch în tótă lupta și apărarea drepturilor bisericeĭ s'a distins prin blândețea și moderațiunea, ce l'aŭ caracterizat în tóte actele și pasurile vieței sale.

In genere vorbind, activitatea și timpul archipăstorieĭ sale aŭ fost activitatea ierarchică ,care l'a făcut tutulor ĭubit și respectat, atât clericilor, cât și laicilor de sub blânda s'a păstorire.

Acésta și ast-fel fiind ierarchul, carele împlinea la 6 Iulie 1900, 25 anĭ de la instalarea sa pe acest scaun metropolitan al Moldoveĭ și Suceveĭ din Iași. Clerul eparchieĭ sale a hotărît să sĕrbătoréscă memorabila ḑi a venireĭ și așeḑăreĭ sale pe acel scaun, spre a conduce și archipăstori Sf. Metropolie a Moldoveĭ.

Spre aeest sfîrșit s'a înființat un comitet, compus din: *Prea cucernicul Econom Constantin Știubeĭ,* profesor, preot la biserica Bărboĭ și director al cancelarieĭ Mitropolieĭ, *președinte, Preoții Economul I. Mitescu,* președinte al consistoriuluĭ mitropolitan și *N. Vereanu* membru al aceluĭaș consistoriŭ, *membrii, Economul Gh. Carp,* revizor eclesiastic eparchial, *casier al comitetuluĭ* și *Economul Const. Păun,* paroh la Barnovski și sub director al cancelarieĭ metropolitane, *secretar.*

Acest comitet, cu concursul clerulŭi catedraleĭ, al fruntașilor preoțĭ din Iași, cu al protoĭereilor Eparchieĭ și altor fiĭ sufletești aĭ Inaltuluĭ Ierarch, chibzuind asupra modulŭi și reușiteĭ serbăreĭ, aŭ lansat următorul apel, care a fost publicat cu sĕptĕmânĭ înainte, prin tóte ḑiarele politice și religióse din țară.

Iată acest apel:

«Clerul eparchieĭ metropolieĭ Moldoveĭ și Suceveĭ, adînc «pătruns de fericita ocasiune, ce i se presintă, d'a sărbători «primul jubileŭ de un pătrar de archipăstorie a I. P. S. S. «Mitropolit D. D. Iosef Naniescu, ales Mitropolit al Moldoveĭ «și Suceveĭ, la 10 Iunie 1875 și instalat la 6 Iulie acelaș an, «se crede dator a aduce la cunoștința tuturor autorităților «eclesiastice, civile și militare și fiilor spirituali aĭ I. P. S. «Sale din județele eparchieĭ Sf. Mitropoliĭ a Moldoveĭ și «Suceveĭ, cum și din județele, unde I. P. S. Sa a servit «Bisericeĭ și Țĕreĭ, că în ḑiua de 6 Iulie a. c. se va oficia «în catedrala Mitropolieĭ din Iași cuvenitul Te-Deum, după «care se vor presenta felicitărĭ I. P. S. Jubilar, de către «autorități și persónele particulare, ce vor bine-voi a lua «parte la acéstă serbare eminaminte clericală».

Iași 1900 Iunie 8.

Comitetul.

Ast-fel serbarea fiind hotărîtă din inițiativa preoților Eparchieĭ Sf. Mitropoliĭ și adusă la cunoștința tuturor, comitetul a chibzuit la mijlócele, prin carĭ ea să reușĭască, din tóte punctele de privirĭ și sub tóte raporturile, spre a remâne o ḑi monumentală în viéța Inaltuluĭ Ierarch și în analele Sf. Mitropoliĭ a Moldoveĭ și Suceveĭ.

Spre acest sfîrșit, din vreme s'a alcătuit un anume program al serbăreĭ și s'a trimis învitărĭ speciale: I. P. S. Mitropolit Primat D. D. Iosif Gheorghian, tuturor P. P. S. S. Episcopĭ eparhioți, P. P. S. S. Arhiereĭ titularĭ, Domnilor Miniștri, Profesorilor facultățeĭ de teologie din București, la fórte mulți clericĭ, la diferiți bărbați de Stat și fruntașĭ aĭ Țĕreĭ, din Iași și București, precum și din județe. S'aŭ învitat autoritățile locale din Iași, politice și militare și o delegațiune din sînul comitetuluĭ a fost în persónă, spre a învita pe ĭerarchiĭ Țĕreĭ, ca să participe la serbare.

Poftirea înscrisă către ceĭ învitaţĭ la serbare, coprindea următórele:

Iaşĭ.....Iunie, 1900.

Onor. D.....

In ḍiua de Joĭ, 6 Iulie, a. c. împlinindu-se un pătrar de véc, de Arhipăstorie, a Inalt P. S. S. Arhiepiscop şi Mitropolit Moldoveĭ şi Suceveĭ ***D. D. Iosif Naniescu.*** *— Comitetul constituit, în scop de a organisa serbarea jubileuluĭ acesteĭ memorabile ḍile, cu distinsă onóre Vĕ face cunoscut, că în acea ḍi se va oficia, în Catedrala Sfinteĭ Mitropoliĭ din Iaşĭ, Sfînta Liturgie şi Te-Deum, în onórea jubilarului, după care, în sala destinată pentru recepţiune, se vor adresa felicitărĭ şi se vor oferi darurile, ce Clerul şi fiiĭ spiritualiĭ a-Ĭ Inalt Prea Sfinţieĭ Salə, sînt decişĭ a-Ĭ presenta.*

Comitetul, anunţându-vĕ despre acésta, are onóre a Vĕ ruga, să bine-voiţĭ a lua parte la aseminea serbare, care se va ţinea conform programuluĭ stabilit şi care în curînd Vi se va comunica.

Bine-voiţĭ Vĕ rugăm Onor. D..... a primi asigurarea prea distinseĭ nóstre consideraţiunĭ.

Preşedinte-Comitetuluĭ: **Icon. C. I. Ştiubeiŭ.**

Membriĭ { Econ. I, Mitescu
Econ. N. Vereanu

CASIER: **Econ. Gh. Carp.**

SECRETAR: *Econ. C. Păun.*

O invitare deosebită, cam tot în sensul acesta, a fost trimisă I. P. S. Mitropolit Primat, P.P. S.S. Episcopĭ şi Arhiereĭ titularĭ, precum şi Domnilor Miniştri şi alţĭ fruntaşĭ aĭ Ţĕreĭ.

In urma acestor acte premergĕtóre comitetul, asigurat despre succesul serbăreĭ, a alcătuit următorul program, după care urma a se desfăşura, cele privitóre pe acéstă frumósă ḍi de sĕrbătóre bisericéscă.

Programul fu acesta: [1]).

---

[1]) Acest program în executarea sa, precum se va vedea din următórele, a suferit óre-care micĭ modificărĭ; însă ele aŭ fost un plus; aŭ luat parte, adică maĭ mulţĭ de cât persónele prevĕḍute şi s'a făcut maĭ mult, de cât fusese pus la cale şi arangiat, aşa cum de ordinar se întîmplă la fie-ce serbare.

PROGRAMUL

Serbăreĭ jubileuluĭ de 25 anĭ de Arhipăstorie a Inalt Prea Sfinţituluĭ Arhiepiscop Mitropolit Moldoveĭ şi Suceveĭ, D. D. Iosif II Naniescu, ce va avea loc loc la 6 Iulie 1900.

I.

Mercurĭ, 5 Iuliŭ, la ora 4 p. m. se va efectua serviciul Vecernieĭ, în Catedrala Sfinteĭ Mitropoliĭ, la care vor lua parte: P. S. S. Episcopĭ: de Huşĭ, Roman şi Dunărea-de-jos; P. S. S. Arhiereĭ: Valerian Râmniceanu, Pimen Piteşténu, Nifon Ploeşténu, Conon Bacaónul, Calist Botoşenénu, Sofronie Craiovénu; Arhimandriţiĭ: Daniel Obreja, Teodosie Athanasiu, Gherasim Miron şi Irimia Iliescu; Economiĭ C. Cornescu, Gh. Ienăchescu; câte doĭ preoţĭ delegaţĭ din fie-care judeţ din Eparhie şi opt diaconĭ.

II.

Joĭ 6 Iulie, la ora 7 a. m. toţĭ P. S. S. Episcopĭ, Arhiereĭ, Arhimandriţĭ, Preoţĭ şi Diaconĭ, sosiţĭ în Iaşĭ, spre a lua parte la serbare, se vor afla la Sfînta Mitropolie.

La ora $7^1/_2$. I. P. S. Mitropolit, însoţit de ceĭ presenţĭ, se pogóră în Biserica Catedrală.

La ora $8^1/_2$, începe serviciul Sfinteĭ Liturghiĭ, care se va efectua de personalul, ce aŭ luat parte la serviciul vecernieĭ.

După finirea S-teĭ Liturghiĭ, la ora 10, se va oficia cuvenitul Te-Deum.

Corul Mitropolitan, sub conducerea d-luĭ Profesor Gv. Musicescu, va intona cântările atât la Liturghie, cât şi la Te-Deum.

III.

După finirea Te-Deumuluĭ, I. P. S. Mitropolit, însoţit şi urmat de P. S. S. Episcopĭ, Arhiereĭ, de Cler şi de persónele învitate la serbare, trece în sala de recepţiune anume pregătită.

La intrarea în sală, corul Mitropolitan, intonézul imnul: „Acésta este ḑiua“.

După terminarea imnuluĭ, se vor adresa felicitărĭ I. P. S. Mitropolit, în ordinea următóre:

1. D-l Ministru Cultelor.
2. P. S. S. Episcopĭ şi Arhiereĭ.
3. P. S. Arhiereŭ Conon Bacaónul, însoţit de doĭ Arhimandriţĭ, va presenta darul din partea servitorilor Bisericeĭ şi Cancelarieĭ Mitropolitane.
4. Delegatul Clerului Eparhieĭ S-teĭ Mitropoliĭ Moldoveĭ. După terminarea cuvîntăreĭ de felicitare se va oferi darul din partea Clerului

„Stînta Evanghelie“, de către un preot învestmîntat, asistat de alţĭ doĭ preoţĭ şi de doĭ diaconĭ învestmîntaţĭ.

5. Directorul Seminariuluĭ Veniamin, care va presenta darul din partea corpuluĭ profesoral al Seminariuluĭ.

6. Delegaţiunea Soboruluĭ Sfintelor M-ĭ Némţu şi Secu, va presenta darul din partea aceluĭ Sobor.

7. Delegaţiunea Soboruluĭ S-teĭ M-rĭ Agapia, va presenta darul din partea aceluĭ Sobor.

8. Delegaţiunea Soboruluĭ S-teĭ M-rĭ Văratec, va presenta darul din partea aceluĭ Sobor.

9. Delegaţiunea Soboruluĭ S-lor M rĭ Rişca, Slatina, şi Vorona, va presenta darul din partea acelor Sobóre.

10. Delegaţiunea Schituluĭ Durău, va presenta darul din partea aceluĭ Schit.

11. Delegaţiunea Societăţeĭ Clerului Român din Iaşĭ „Bine-Facerea“, va presenta darul din partea aceleĭ societăţĭ.

12. D-l Primar al urbeĭ Iaşĭ, felicitărĭ din partea Comuneĭ Iaşĭ, reşedinţa Mitropolitană.

13. D-l Prefect al judeţuluĭ Iaşĭ, felicitărĭ din partea Judeţuluĭ.

14. P. S. Arhiereu Calist Botoşenénu, felicitărĭ din partea societăţiĭ Clerului „Ajutorul“ din Bucureştĭ.

15. Arhimandritul Theodosie Athanasiu, Egumenul bisericeĭ s-tuluĭ Spiridon din Iaşĭ, felicitărĭ din partea societăţeĭ culturale „Viitorul“.

După terminarea felicitărilor şi presentarea darurilor, I. P. S. S. Mitropolit, rĕspunde la felicitările aduse. Apoĭ se retrage dinpreună cu invitaţiĭ, în sunetul Musiceĭ Militare.

IV.

La ora 5 p. m. precis, în sala de concerte, va avea loc o audiţiune musicală, dată în onórea invitaţilor, de corul mitropolitan, sub conducerea d-luĭ profesor Gv. Musicescu, după programa stabilită maĭ jos.

V.

In aceeaş di, la ora 6 p. m., va avea loc un banchet, presidat de I. P. S. S. Mitropolit, în localul Seminariuluĭ Veniamin, care este alăturĭ cu Mitropolia, la care vor lua parte persónele învitate.

VI.

In diua de 6 Iulie, la orele 10 a. m. în tóte bisericile şi monastirile din cuprinsul Eparhieĭ Sfinteĭ Mitropoliĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ, se va oficia Te-Deum, în onórea I. P. S. Mitropolit.

Programul Audițiuneĭ Musicale

PARTEA I

1. ***Dim. Bortneanschi*** . . . . .«Allegro din concertul X»
2. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Adagio din concertul II»
3. ***Gr. Lvovschi*** . . . . . .«Dómne miluește la Ziua Crucеĭ»

PARTEA II

4. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Stejarul și Cornul»
5. ***B. Mendelsohn*** . . . . . .«Rĕmas bun»
6. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Doina luĭ Rațiu«
7. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Haĭ Ileano la poiană (cântece populare
8. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Zis-aŭ badea c'aveni (
9. ***G. Musicescu*** . . . . . .«Marșul Regal».

COMITETUL

Ast-fel fiind luate tóte măsurile și tóte preparativele fiind făcute, sosind ḍiua hotărîtă, serbarea a avut loc în modul următor. Ea s'a executat cu óre-carĭ micĭ modificărĭ, dupĕ programul de maĭ sus.

I) *Ḍiua de 5 Iulie.*

In diminéța acesteĭ ḍile, ajun al serbăreĭ, aŭ sosit în Iașĭ din diferitele unghĭurĭ ale Țĕreĭ, diferițiĭ învitați și toțĭ bine voitoriĭ doritorĭ d'a lua parte la serbare.

Aŭ sosit P. P. S. S. Episcopĭ Eparhioțĭ: D. D. Silvestru, Episcop al Hușilor. D. D. Dr. Partenie, Episcop al Dunăreĭ de Jos, D. D. Dr. Atanasie, Episcop al Rîmniculuĭ și Nouluĭ Severin. D. D. Dionisie, Episcop de Buzeŭ. D. D. Dr. Gherasim, Episcop al Argeșuluĭ. D. D. Gherasim, Episcop al Romanuluĭ. P. P. S. S. Arhiereĭ: Valerian Rîmnicénu, Dr. Pimen Piteșténu, Calist Botoșenénu și Sofronie Craĭovénu.

D'asemenea în acéstă ḍi aŭ sosit și diferitele delegațiunĭ.

Intre acestea se pot numera:

Dl. Dr. Const. Chiricescu, director al Cultelor, representantul D-luĭ Ministru al Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice.

Dl. Dr. Dragomir Demetrescu, profesor la facultatea teo-

logică, representant al facultățeĭ și al comitetuluĭ redactor al revisteĭ S-tuluĭ Sinod «Biserica Ortodoxă Română».

Preoțiĭ delegați din cele cincĭ județe, ce compun Eparhia S-teĭ Mitropoliĭ a Moldoveĭ și Sucevеĭ, anume:

Din Județul Iași

1.	Preotul	Gh. Vrânceanu	sub-protoĭereŭ	Bivolarĭ
2.	„	Gh. Luceanu	„ parohia	Lucenĭĭ
3.	Sachel.	Al. Botez	„	Șipotele
4.	Preotul	Al. Possa	„	Mogoșeștĭ
5.	„	D. Petrescu	„	Iacobenĭ
6.	„	N Pătrașcu	„	Tomeștĭ
7.	„	Gh. Merantă	„	Bârnova
8.	„	C. Ianoliu	„	Cepleniță

Din Județul Sucéva

1.	Econ.	V. Grigorescu	sub-protoĭereŭ	Fălticenĭ
2.	„	I. Savel		„
3.	Sachel.	V. Florescu	parohia	Ruginósa
4.	Preotul	N. Florescu	sub-protoĭereŭ	Pașcanĭ
5.	Diacon.	Gr. Niculescu	„	Fălticenĭ
6.	Pr. Sachel.	Miron Teodosiu	parohia	Rădășenĭ
7.	Preotul	I. Grințénu		

Din Județul Dorohoĭŭ

1.	Preotul	I. Enescu paroh	Urbea	Mihăilenĭ
2.	Sachel.	N. Alexandrescu	sub-protoĭereŭ	Mihăilenĭ
3.	Preotul	C. Costeanu	„	Darabanĭ
4.	„	C. Zamfirescu	„	Săvenĭ
5.	„	Th. Panaitescu	parohia	Rădăuț
6.	Econ.	Atanasie Georgescu	„	Pomârla
7.	Preotul	Gr. Mironescu	sub-protoĭereŭ	Brăeștĭ

Din Județul Neamț

1.	Preotul	Gr. Stupcanu	sub-protoĭereŭ	com. Taslăŭ
2.	Econ.	I Calapăr	parohia	Bodeștiĭ-Precistiĭ
3.	Preotul	V. Enăchescu	„	Tg.-Neamț
4.	Econ.	Gr. Ghervescu	„	Tg.-Piatra-N.

Din Județul Botoșanĭ

1.	Preotul	Gh. Chiriac	sub-protoĭereŭ	Tg.-Sulița
2.	„	V. Ionescu	„	Bucecea
3.	„	C. Troteanu	parohia	Stânceștĭ
4.	„	Gr. Deliu	sub-protoĭereŭ	Botoșanĭ

Delegațiunile mănăstirilor din Eparchia S-teĭ Mitropoliĭ. Anume:

Din partea S-telor Monastiri Némțul și Secul: 1) Păr. Daniil Tomescu, casierul acelor S-te Monastiri. 2) Ieromonahul Vasian Panait, Egumenul schituluĭ Pocrov, pendinte de Soborul St. Monastiri Némțul și Secul și 3) Ieromonahul Axentie, egumenul St. Monastiri Secul.

Din partea S-teĭ Monastiri Agapia. Prea cuviósele maĭcĭ: 1) Evpraxia Cosmescu. 2) Amfilohia Cocea și 3) Agripina Marcocĭ.

Din partea S-teĭ Monastiri Văratecul. Prea cuviósele maĭcĭ: 1) Olimpiada Gane. 2) Agapia Streinescu. 3) Evghenia Teodor. 4) Camelia Roșculescu și 5) Zonaida Racleș.

De asemenea Prea cuvioșiĭ superiorĭ aĭ următórelor Monastiri și Schituri: *Râșca*, Prea cuvios. ĭeromonah Veniamin Piticariŭ. *Slatina*, Prea Cuviosul archimandrit Chelsie Dumitriu. *Vorona*, Prea Cuv. ĭerom. Vlasie Marinciuc. *Durău*, Prea Cuv. ĭeromonah Teofan Ionescu. *Goroveĭ*, Prea Cuv. Arhimandrit Ambrosie Bosingianu. *Brătești*, Prea Cuviosul ĭeromonah Costandie Dumitriu. *Cozanca*, Prea Cuviosul ĭeromonah Varlaam Vântu.

In aceeași ḍi aŭ sosit și mulțime mare de preoți și diferite persóne, din diferite unghĭurĭ ale țĕreĭ. Intre aceștia am putut remarca pe Păr. Econ. Ovidiu Muscelénu, directorul cancelarieĭ S-tuluĭ Sinod. Archim. Teodosie Sorocianu, superiorul schituluĭ românesc Provata din S-tul Munte. Archim. Serapion din Bucureștĭ. Preotul Sorocénu din Galați. Ierom. Irimia Iliescu, preotul capeleĭ române din Baden-Baden (Germania) și mulțime de preoți din Giurgiŭ, Curtea de Argeș, Fălticenĭ, Némț, Piatra Némț, Dorohoĭ, Botoșanĭ, precum și din alte județe și orașe și din diferite sate din județele Eparhieĭ metropolitane. De asemenea am remarcat pe D-niĭ: Radivon, cunoscutul bijutier din București, pe Dl. Profesor Mihail Tănăsescu, pre Dl. Donicĭ, Prefect al județnluĭ Bacăŭ și alțiĭ.

De asemenea aŭ sosit la reședința metropolitană și protoĭereiĭ județelor S-teĭ Mitropoliĭ: Econ. Gh. Zarian Protoĭereul județuluĭ Sucéva, Econ. Gh. Popovicĭ, Protoĭereul județuluĭ Némț, Econ. C. Vasiliu, Protoĭereul jud. Botoșanĭ, Econ. I. Ciocoiu, Protoĭereul județuluĭ Dorohoĭ, Econ. Const. Georgescu, Protoĭereul județului Iași și Econ. P. Savin, Protoĭereul al Urbeĭ Iași.

In tot timpul ḑileĭ de 5 Iulie, continuŭ sosĭaŭ în Iași clericĭ și diferite persóne pióse, spre a lua parte la serbare și cu toțiĭ veneaŭ, spre a vedea pre Inaltul Ierarh și a se învrednici de archierésca și archipăstorésca sa bine-cuvîntare.

Conform programuluĭ, partea privitóre pe serbarea jubilară în acéstă ḑi nu era, de cât oficiarea uneĭ vecerniĭ marĭ, cu un deosebit fast și splendóre bisericéscă.

In adevĕr, în acéstă ḑi, încă de la ora 3 p. m. toțĭ înalțiĭ ĭerarchĭ și P.P. S.S. Episcopĭ eparchioțĭ și P.P.S.S. Archiereĭ, veniți a lua parte la serbare și a servi, s'aŭ adunat la Inaltul Ierarch în palatul metropolitan. In același timp, mulțime de lume a început a veni la biserică, în cât aŭ umplut măréța catedrală. Toțĭ eraŭ curioși să vadă, cum se va începe acea frumósă serbare.

La orele 4 p. m. tóca și sunetul tuturor clopotelor Mitropolieĭ anunțaŭ tutulor ora vecernieĭ și începutul serbăreĭ.

Inaltul Prelat Jubilar, însoțit de P.P. S.S. Episcopĭ, Archiereĭ, archimandriți, clerul catedraleĭ Metropolitane, precedat de preoțiĭ delegați din județele Eparchieĭ Metropolitane, de diaconiĭ, de protoĭereiĭ scaunuluĭ metropolitan și de membriĭ comitetuluĭ pentru organisarea serbăreĭ, se pogóră din palatul metropolitan în Biserică, pentru a asista la serviciul vecernieĭ, toțĭ în vestminte de serbătóre.

Vecernia a fost oficiată de P. P. S. S. Episcopĭ: D. D. Silvestru al Hușilor, D. D. Dr. Gherasim al Argeșuluĭ, D.D. Dionisie al Buzĕuluĭ, D. D. Gherasim al Romanuluĭ și de

P.P. S.S. Archiereĭ: Valerian Rîmnicénu, Conon Bacaónul, Calist Botoșenénul și Sofronie Craiovénu, împreună cu clerul catedraleĭ metropolitane, maĭ mulțĭ archimandriți, preoțĭ delegați și diaconĭ.

Era ceva impunător; ĭar mulțimea credincĭoșilor se apropiaŭ cu respect de Venerabilul Ierarch serbătorit, spre a'ĭ săruta drépta.

Totul s'a petrecut în cea maĭ desăvîrșită ordine; ĭar după terminarea serviciuluĭ vecernieĭ, care a ținut până aprópe de ora 6 p. m., Inaltul Ierarch a fost condus la reședința metropolitană cu acelaș ceremonial, care a avut loc la pogorîrea în Biserică.

Aci toțĭ ceĭ ce aŭ luat parte la vecernie, după ce aŭ maĭ schimbat câte-va cuvinte cu I. P. S. Sa, s'aŭ retras fie-care întru ale sale, pregătindu-se pentru ḍiua viitóre, ḍiua propriŭ ḍis a serbăreĭ.

Ast-fel s'a terminat ḍiua de 5 Iulie, ḍiua premergătóre serbăreĭ. Ea a fost tot-d'odată și o ḍi de adevĕrat pelerinagiŭ la palatul metropolitan, unde toțĭ ceĭ veniți a lua parte la serbare, veneaŭ a vedea pe Inaltul Ierarch și a se învrednici de bine-cuvîntarea sa.

II) *Ḍiua de Joĭ 6 Iulie.*

Toțĭ ceĭ sosiți în Iași, așteptaŭ cu nerăbdare sosirea acesteĭ ḍile, mulțĭ eraŭ chĭar curioșĭ, spre a vedea o serbare ca acésta, singulară în felul eĭ și cu adevĕrat demnă de vĕḍut.

In acéstă ḍi se deosebesc conform programuluĭ, precum am arătat, 4 părțĭ esențiale și distinse.

Oficiarea sfinteĭ liturghiĭ, cu un deosebit fast și splendóre religiósă, *însoțită de un Te-Deum* în onórea Archipăstoruluĭ serbătorit; *primirea felicitărilor*, *audițiunea musicală* și *ospățul*.

a). *Sfînta liturghie și Te-Deumul.*

La orele 7 diminéța, conform Programului, Inalții Prelați veniți pentru a lua parte la serbare, aŭ venit la I. P. Sfințitul jubilar, precum și delegațiunile clerului din județele Eparhieĭ Metropolitane. Pe de altă parte o afluență enormă de lume a început a veni la Biserică.

La orele $7^1/_2$, când înaltul Ierarch trebuea a se pogorî, împreună cu toți ceĭ-l-alți P. P. S. S. Episcopĭ și Archiereĭ în biserică, marea Catedrală Metropoletană era literalminte plină. De asemenea mulțime mare, neavênd loc jos, aŭ umplut galeriile; maĭ ales că jos, în interiorul biserieeĭ, trebuea a lua loc, pe lângă publicul ales diferitele delegațiunĭ, invitațiĭ, precum și autoritățile locale, civile și militare, carĭ aŭ ținut să sărbătorésca și să ĭa parte cu deosebită mulțămire la serbarea jubiliară a Archipăstoruluĭ lor ĭubit.

Ast-feliŭ, la acéstă oră Înaltul Prelat jubilar, insoțit de toți Ierarchiĭ presenți veniți pentru serbare, s'a pogorît din palatul Metropolitan, spre a asista la oficiarea S-teĭ Liturgiĭ. In percursul până la biserică era încunjurat de toți aceștia; ĭar înainte cortegiul Clerical era compus din: Diaconĭ, Preoți delegați din cele 5 județe ale Eparhieĭ, de Protoĭereiĭ scaunuluĭ Metropolitan, de Delegațiunile monastirilor, de Arhimandriți și de Clerul catedraleĭ. Întreg acest impunător cortegiŭ, înainte d'a intra în Biserică, stând pe peronul din facĭa intrăreĭ principale, a stat și făcêndu-se cu toțiĭ cerc, în jurul I. P. S. Sale aŭ fost cu toțiĭ fotografiați.

D'aci intrând în biserică Inaltul Ierarch jubilar a fost primit, conform usuluĭ tradițional bisericesc, de preoți și diaconĭ ,îmbrăcați în vestminte sacerdotale pentru serviciŭ și purtând S-ta Evangelie și în cântărĭ de imne a fost condus la tronul arhipăstoral saŭ jețul numit archieresc.

Pentru a se da un deosebĭt fast și splendóre serviciuluĭ divin din acéstă ḍi însemnată, se hotărâse ca s-ta liturghie

să fie oficiată de toți P. P. S. S. Episcopĭ Eparhioți și P. P. S. S. Archiereĭ, veniți în Iași cu acéstă ocasiune, împreună cu maĭ mulți Arhimandriți și cu preoții delegați, precum și cu un numĕr cât se póte de mare de Diaconĭ.

Ast-felĭŭ, pentru a se oficia acéstă s-tă Liturghie, aŭ luat parte P. P. S. S. Epsicopĭ: D. D. Silvestru al Hușilor, D. D. Dr. Gherasim al Argeșuluĭ, D. D. Dionisie al Buzĕuluĭ, D. D. Dr. Atanasie al Rîmniculuĭ și Nouluĭ Severin și D. D. Gherasim al Romanuluĭ; P. P. S. S. Archiereĭ Valerian Rîmnicénu, Conon Bacaónul, Calist Botoșenénu și Sofronie Craĭovénul; un numĕr de 32 preoți, împreună cu Arhimandriți și 8 diaconĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de Jos, D. D. Dr. Parteniu și P. S. Arhiereŭ Dr. Pimen Pitești teanul, carĭ aŭ sosit în aceeași ḍi aŭ asistat în biserică pe Inaltul prelat jubiliar, stând în strănile archierești.

După ce s'aŭ terminat cântările și serviciul divin, ce preced s-ta și dumneḍeésca liturghie, Inaltul prelat a ținut, ca cu ocasiunea acesteĭ ḍile însemnate, să ofere la diferiți clericĭ meritoșĭ demnități onorifice bisericești.

Ast-felĭŭ, cu acéstă ocasiune aŭ fost onorați cu demnități bisericești următoriĭ clericĭ:

Aŭ fost prohirisiți *Archimandriți:* Protosinghelii *Gherasim Miron, Nicodim Munteanu*, ambiĭ din s-ta Mitropolie și *Veniamin Piticariu*, superiorul s-teĭ Monastirĭ Râșca.

Aŭ fost onorați, cu dreptul de a purta cruce, *Economi Stavroforĭ:* Economul C. Știubeĭ, directorul cancelarieĭ s-teĭ Mitropoliĭ și C. Cornescu, profesor și preot pensionar.

Aŭ fost prohirisiți *Protosinghelĭ:* Ieromonahiĭ Vasian Panaite egumenul schituluĭ din Pocrov, pendinte de s-ta M-re Neamțu. Ieremia Iliescu, superiorul capeleĭ române din Baden-Baden, Vlasie Marincicu, superiorul s-teĭ Monastirĭ Verona și Teofan Ionescu, superiorul schituluĭ Durău.

Aŭ fost prohirisiți *Economi*: Preoții C. Vasiliu (Botoșanĭ), Ion Gotcu (Iași), Al. Botez (Șipote), Miron Teodoriu (Bădășenĭ), Troteanu

(P.-Némțu), Grințescu (P.-Némț), și Alex. Serban (Iași), I. Hadîrcă (Herța), N. Alexandrescu (Mihăileniĭ), V. Florescu (Sucéva), I. Popescu (Iași), și Gh. Miranț (Barnova). Iar *Sachelarĭ* aŭ fost prohirisiți Preoții: V. Ionescu (Bucecea), C. Troteanu (Stîncescĭ), G. Deliu (Popauți). C. Costeanu (Dorohoiu), C. Zamfirescu (Săveni) Gh. Mironescu (Brăescĭ) N. Florescu (Pașcanĭ), Gr. Stupcanu (Tazlău), C Stamati (St. Haralamb. C. Iașĭ), V. Enăchescu (Tg. Neamț), G. Vrîncénu (Bivolarĭ), D. Petrescu (Iacobenĭ), Al. Posa (Mogoșescĭ), N. Pătrașcu (Tomescĭ), Gh. Agapi (Iași), St. Alexandrescu (Iași), Gh. Maxim (Iași), Dionisie Crețescu (Golia Iași), Ión Enescu (Iași), Gh. Popescu (Iași) și Gh. Chiriak (Sulița).

Odată terminată acéstă ceremonie s'a început Sf. Liturghie. Arare orĭ se întîmplă un serviciŭ religios, oficiat cu atâta pompă, splendoare și măreție și de un numĕr atât de mare și imposant de clericĭ. Era aprópe întréga înaltă ierarchie a sfinteĭ nóstre Biserici, care oficia; toți în vestminte de sărbătóre și voĭoșĭ; în o biserică atât de măréță și în fața unuĭ public, atât de ales și distins.

Tóte autoritățile locale, civile și militare eraŭ de față, mulțime de învețațĭ și persóne distinse, carĭ n'aŭ lipsit a lua parte la serbare, împărtășind bucuria, mângâĭerea și mulțămirea sufletéscă a Inaltuluĭ Ierarch, chĭar și consuliĭ puterilor streine aŭ ținut să asiste la acest serviciŭ.

După terminarea sfinteĭ liturghiĭ s'a oficiat un Te-Deum, făcêndu-se rugăciunĭ Celuĭ a tot Puternic, pentru sănătatea și îndelunga îndilire a Inaltuluĭ Ierarch sĕrbătorit. Pe fețele tuturor se citea bucuria și mulțămirea sufletéscă, pentru reușita acesteĭ frumóse și impunătóre serbărĭ. Intréga mulțime și marea asistență era îndestul mișcată; maĭ ales că ere transportată prin cântările renumituluĭ cor metropolitan, condus de distinsul și cunoscutul maestru—Simpaticul Musicescu. Terminându-se ast-fel oficiul divin, s'a pregătit ĭeșirea. Acelaș cortegiŭ, care a precedat la venirea la Biserică s'a organisat și la ĭeșire. Toțĭ înalțiĭ Ierarchĭ, împreună cu D-l Prefect al județuluĭ și cu distinșiĭ invitațĭ, aŭ luat loc în gĭurul I. P. S. Mitropolit, ĭar înainte mergeaŭ diaconiĭ, preoțiĭ delegați

din județe, delegațiĭ monastirilor, archimandriției, protoĭereiĭ scaunuluĭ metropolitan, clerul catedraleĭ și membriĭ comitetuluĭ pentru organisarea serbăreĭ.

Cu toțiĭ ĭeșind în cea maĭ pretectă ordine, urmați de mulțimea credincĭoșilor, carĭ asistaseră la serviciul divin și umpluseră, nu numaĭ biserica cu galeriile, dar și chĭar curtea din fața intrăreĭ principale, formând ast-fel un măreț și impunător cortegiŭ de clericĭ și credincĭoșĭ, aŭ stat pe peronul din fața intrăreĭ principale a Catedraleĭ, câte-va momente când fotograful Hayk, anume venit, a fotografiat acéstă impunătóre procesiune.

b) *Primirea felicitărilor și a darurilor,*

De pe peronul din fața bisericeĭ, unde întregul cortegiŭ a stat câte-va minute, spre a fi fotografiat, s'a făcut descinderea în sala de repetițiunĭ a coruluĭ, anume pregătită, ca aci să aĭbă loc primirea felicitărilor și a darurilor. In tot timpul, cât a ținut descinderea musica militară a intonat diferite imne: Ast-fel cu toțiĭ în ordinea arătată, 'și-aŭ făcut intrarea lor în sala amintită, unde aștepta mulțime mare de lume. Aci Inaltul prelat a fost întîmpinat de o delegațiune a comunitățeĭ rusești din Iași cu pâne și sare, ĭar corul metropolitan, sub conducerea Domnuluĭ Musicescu a intonat frumosul imn: «Acésta este ḑiua, pe care a făcut'o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru dînsa». După aceea Inaltul ierarch a luat loc pe balustrada săleĭ, pe un scaun anume pregătit, avênd d'adrépta și d'astînga I. P. S. Sale pre Inalțiĭ Ierarchĭ, cariĭ luaseră parte la serviciŭ, ĭar în față pe învitațiĭ și mulțimea asistenților, care ne maĭ fiind posibil a încăpea pe scaune, stăteaŭ și în picĭóre.

Cel întâĭŭ, care a deschis seria felicitărilor, a fost *D-l. Greceann*, *prefectul județulnĭ Iași*, care a felicitat pe Inaltul Jubilar în numele guvernuluĭ, urându-ĭ sănătate și ḑile în-

delungate, spre a fi încă mulți ani pildă de virtute fiilor sĕi sufletești, spre a-ĭ povĕțui și în viitor la bine, așa precum i-a condus înțelepțește un patrar de secol. D-l Greceanu a încheiat cu cuvintele: Să trăiți I. P. S. Sfințite mulți și fericiți ani.

D-l. Dr. Const. Chiricescu, Directorul cultelor, a felicitat pe Inalt Prelat în numele Domnuluĭ Ministru al Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice, urând a trăi încă mulți ani și a lucra ca și până acum, pentru Biserică și Școlă, cărora s'a devotat din cea maĭ fragedă vîrstă a vieței sale.

P. S. Episcop Silvestru al Hușilor, I-a adus felicitărĭ în numele P. P. S. S. Episcopĭ Eparhioți, și a P. P. S. S. Archiereĭ. P. S. Sa a făcut panegiricul vieței, plină de răbdare, prudență și înțelepcĭune a I. P. S. Jubilar, arătând cum prin aceste virtuți Inaltul Prelat s'a învrednicit a face fapte marĭ, a servi și a apăra biserica și a sĕrbători cu mulțumire și mângâere sufletéscă aniversarea a 25 de anĭ de păstorie pe scaunul mitropolitan, serbare rară în viața nóstră bisericéscă și a ierarchilor în genere aĭ bisericeĭ.

Terminând cuvîntarea sa P. S. Episcop și urând viață îndelungată și sănătate Inaltuluĭ Jubilar, ĭ-a presentat în o frumósă cutie de argint suflată cu aur o părticică din sfintele móște ale sf. Kiriaki ce se păstréză la S-ta Episcopie a Hușilor.

După P. S. Silvestru *D-l. Petru Poni* profesor universitar, fost ministru, președintele Academieĭ Române, delegat de acéstă înaltă instituțiune spre a o representa la serbarea jubilară a Inaltuluĭ Ierarch, a citit o frumósă epistolă de felicitare a Academieĭ, prin care, pe lângă căldurósele felicitărĭ ce se aduc Inaltuluĭ Prelat, Academia îĭ mulțumește pentru frumósa donațiune ce ĭ-a făcut, dăruind acesteĭ instituțiunĭ întreaga bibliotecă a I. P. S. Sale, tóte cărțile și manuscriptele ce le are, din care bibliotecă, până acum s'aŭ transportat la Academie maĭ bine ca 7000 volume.

D-l. Dr. Drag. Demetrescu profesor la facultatea de teologie a felicitat pre Inalt Prelat în numele colegiului profesoral al acelei facultăți al cărui delegat era. D'asemenea a adus omagii respectóse și din partea comitetului redactor al revistei «Biserica Ortodoxă Română», organul s-tului Sinod, însărcinat de acel comitet a'l representa. Dl. Demetrescu a amintit în cuvîntarea sa că ḍiua de 6 Iulie, în care s-ta nóstră Biserică comemoréză pe Sf. Sisoe cel mare, este o ḍi providențială în viața Inaltului Prelat jubilar, după chiar istorisirile Inalt Prea Sf. Sale. Arată cum acéstă ḍi i-a fost destinată din copilărie ca ḍi mare și memorabilă, și în adevĕr că în acéstă ḍi a avut fericire a se instala pre scaunul sfintei Mitropolii a Moldovei și Sucevei și a sărbători și aniversarea a 25 de ani de archipăstorie pe acest scaun, conducênd cu vrednicie Biserica ce D-ḍeŭ și Țara i-a încredințat spre a conduce și archipăstori.

P. S. Archiereŭ Dr. Conon Aramescu Bacaónul felicitéză pe Inaltul Ierarch în numele clerului catedralei Mitropolitane și a funcționarilor cancelariei Sf. Mitropolii. P. S. Sa arată meritele și munca pe care I. P. S. Sa Mitropolitul serbătorit, a depus'o pentru înflorirea și prosperitatea bisericei. Cum a luptat din rĕsputerĭ și Dumneḍeŭ ĭ-a ajutat să restaureze Mitropolia începută de Marele Veniamin și să așeze și școla sa lângă biserica sa, adică seminariul care pórtă numele nemuritorului mitropolit să'l aducă lângă biserica începută și zidită de el, dar rĕmasă neterminată. P. S. Sa urând viață îndelungată I. P. S. Sale, îi oferă ca semn de iubire de partea clerului catedralei un prea frumos engolpion lucrat artistic de argint suflat cu aur și cu rubine.

Păr. Econ. Const. Georgescu protoiereul județului Iași a felicitat pe Inaltul Prelat în numele clerului Eparhiei Sfintei Mitropolii. Prea Cucernicia Sa arată câtă iubire și devotament are clerul păstorit și condus cu blăndețe și înțe-

lepciune către venerabilul sĕŭ Ierarch, și cât este de vesel și voĭos a serbători acéstă ḑi în care se împlinește un patrar de secol de când se află sub conducerea I. P. S. Sale. Ca semn al acesteĭ ĭubirĭ păr. Georgescu oferă dar Inaltuluĭ Ierarch o Evanghelie legată frumos și artistic în argint și suflată cu aur.

Păr. Econ. P. Savin. Directorul Seminariuluĭ felicitéză pe Inaltul Ierarch în numele profesorilor seminariuluĭ Veniamin. Prea cucernicia sa face o frumósă paralelă între meritele ierarchice pentru școlă și biserică ale nemuritoruluĭ mitropolit Veniamin Costake, carele a înființat seminariul, la începutul secoluluĭ și a zidit bis. cea mare a mitropolieĭ, și între înaltul Ierarch sĕrbătorit. Compară pe ceĭ doĭ ierarchĭ cu ceĭ 2 fiĭ aĭ luĭ Iacov, *Iosif și Veniamin*, și îĭ uréză sănătate și tărie pentru a lucra tot maĭ mult la opera începută de Veniamin. Ca semn al ĭubireĭ corp. didactic seminarial, părintele Savin oferă un rând de sfinte vase frumos lucrate în argint și suflate cu aur.

D-l Donicì prefect al județuluĭ Bacău, felicitéză d'asemenea pe Inaltul Prelat în numele orașuluĭ și județuluĭ Bacău.

Păr. Archimandrit Gherasim Miron, cu metania din S-ta Monastire Némțu, felicitéză pe Inaltul Ierarch în numele soboruluĭ acelor Sf. Monastirĭ, marea lavră a vieței monahice din țara nóstră. Prea Cuviosia Sa arată îngrijirea părintéscă pe care Inaltul Ierarch a avut'o tot d'a-una pentru sfintele monastirĭ, citadelele némuluĭ nostru pentru conservarea limbeĭ și a națională, ba chĭar și a avereĭ. Oferă cu acéstă ocasiune din partea soboruluĭ acelor Sf. Monastirĭ *un frumos baston de lemn de tisa, cu mânerul lucrat în argint suflat cu aur și cu cĭucurĭ de fir de aur.*

A venit în urmă preotul *Ión Corbet* din Chișĭnăul Basarabieĭ, delegat al Prea Sfințituluĭ Episcop de Acherman, Arcadie, și salutând respectuos prin o frumósă și bine sim-

ță cuvîntare pre Inaltul Ierarch, urându-ĭ sănătate și bună sporire întru tóte, ĭ-a oferit în urmă ca dar o prea frumósă *Icónă a Maicei Domnului* lucrată în argint și poleită cu aur. Cuvîntarea părintelui Corbet, rostită în Românește, în dialectul Românilor din Basarabia, a făcut o frumósă impresiune în publicul asistent.

Economul *Gheorghe Carp*, revisorul eclesiastic eparchial, a felicitat pre Inalt Prea Sfinția Sa în numele Societățeĭ Clerului «*Binefacerea*», oferindu-ĭ ca dar din partea membrilor aceleĭ societăți *o frumósă călimară*.

Prea Sfinția Sa archiereul *Calist Botoșeneanu*, felicitând pre Inaltul Prelat, a arătat marea ĭubire a Inalt Prea Sfințieĭ Sale pentru săracĭ. Aduce omagiile sale respectuóse în numele Societățeĭ Clerului «*Ajutorul*» din București; vorbește despre nevoĭa unireĭ tutulor societăților clericale și termină, arătând admirațiunea sa pentru mila, ce tot-d'auna și cu orĭ-ce ocasiune I. P. S. Sa o arată pentru ceĭ săracĭ și lipsiți.

Prea Cuvioșia Sa Archimandritul *Teodosie Athanasiu*, egumen la Sfîntul Spiridon din Iași, aduce felicitările sale, în numele Societățeĭ Culturale «*Viitorul*» din Iași. Arată cum popórele, în deosebĭ biserica, aŭ avut tot-d'auna deosebită veneraținne, pentru păstoriĭ ceĭ bunĭ. Laudă bunătatea și blândețea Inaltuluĭ Ierarch, căruĭa biserica și țara 'ĭ aduc cu acéstă ocasiune omagiĭ bine meritate. In numele societățeĭ *viitorul*, și a servitorilor bisericești aĭ așezămintelor spitalelor Sfîntuluĭ Spiridon, Prea Cuvioșia sa uréză Inalt Prea Sfințieĭ Sale Mitropolituluĭ jubilar sănătate și viéță îndelungată.

Domnul Ivașcu, prim ajutor de primar al orașuluĭ Iași, felicitéză pe Inaltul Prelat, în numele consiliuluĭ comunal al Iașuluĭ.

După acésta delegațiunile sfintelor monastirĭ Agapia, Văraticul, Rîșca, Slatina, Vorona și Durău, felicitând călduros

pe Inaltul jubilar, ĭ-aŭ oferit darurile pregătite cu acéstă ocasiune.

Din partea sfinteĭ monastirĭ Agapia, un prea frumos tabloŭ cu marca țĕreĭ brodat și avênd la mijloc un vultur, lucrat fórte artistic în mătase, purtând inscripțiunea: *6 Iulie, 1875—6 Iulie 1900. Monastirea Agapia.* Tot din partea acesteĭ sfinte monastirĭ i s'a oferit o frumósă Icónă lucrată în argint, suflată cu aur, avênd coróna și colțurile în email, representând pre Sfîntul marele Sisoe.

Din partea Sfinteĭ monastirĭ Văraticul s'a adus ca dar o frumósă Icónă, representând fuga Sfinteĭ Familiĭ în Egipt, lucrată admirabil în argint, suflat cu aur și avênd corónele și colțurile lucrate în email.

Din partea celor-alte sfinte monastirĭ s'aŭ oferit o cruce lucrată în aur și împodobită cu rubine, un engolpion și o icónă, representând pe Sfîntul Iosif logodnicul, David împĕratul și Iacob fratele Domnuluĭ.

L'aŭ felicitat de asemenea delegațiunile societăților din Iași «Frăția Română», Moldova și Gutemberg.

Domnul Radivon, cunoscutul bijutier din București a oferit un toc de aur, în formă de pană însoțindu'l de o scurtă felicitare bine simțită, arătând însemnătatea condeĭuluĭ în transmiterea cunoștințelor.

Seria felicitărilor a încheĭat-o Domnul Grecénu, prefectul județuluĭ Iași, în numele acestuĭ județ.

Cuvîntările tutulor persónelor și delegațiunilor maĭ sus enumerate, aŭ fost însoțite de aprobări unanime și aplause nesfîrșite.

După terminarea felicitărilor și priimirea darurilor, Inaltul jubilar, profund mișcat de manifestarea dragosteĭ, ce i se arată cu acéstă ocasiune, mulțămește tutulor bine-cuvîntându-ĭ și amintindu-le cuvintele din preceptele Sfinteĭ Evengheliĭ, despre ĭubirea și dragostea desăvîrșită, ce trebue să o avem unii către alții. Inaltul Prelat îndémnă pe toți

ceĭ de față, că pururea trebue să cultivăm în inimile nóstre ĭubirea reciprocă și recunoștința, împlinindu-ne ast-fel una din cele maĭ d'intâĭŭ și maĭ de căpetenie din datoriile nóstre creștinești. Arată ĭubirea strămoșilor noștri către biserică și religiune și îndémnă de a păstra cu toțiĭ tot-d'auna acéstă dragoste către biserică, sfintele așezăminte și datinile strămosești. Mulțămește din inimă cu recunoștință tutulor și bine-cuvintéză pre toți.

Terminându-se ast-fel acéstă parte a doua a serbăreĭ, primirea felicitărilor și a darurilor, Inalt Prea Sfinția Sa s'a retras, formându-se o impunătóre procesiune de clericĭ și popor, care în sunetul muziceĭ mílitare 'l aŭ condus până în palatul Metropolitan. Aci a avut loc un prânz intim.

In timpul când mulțimea se împrăștia, membriĭ comitetuluĭ pentru organisarea serbăreĭ distribuiaŭ tutulor fotografia Inaltuluĭ Prelat Jubilar.

c) *Audițiunea Musicală.*

La orele 5 p. m. a avut loc audițiunea musicală dată în onórea Inalt Prea Sfințituluĭ Ierarch Jubilar de corul catedraleĭ metropolitane sub conducerea distinsuluĭ maestru Musicescu, în sala de repetițiunĭ a coruluĭ ,unde a avut loc și primirea felicitărilor.

Incă de la orele 4 p. m., învitațiĭ s'aŭ grăbit spre a prinde loc. Afluența era așa de mare în cât de ḑece orĭ de ar fi fost maĭ mare sala, tot cred că nu ar fi putut coprinde pe toțĭ ceĭ ce doreaŭ a asculta frumósele cântărĭ ce urmaŭ a fi ascultate de renumitul cor metropolitan.

La ora 5 fix 'șĭ a făcut întrarea în sală Inaltul Ierarch Jubilar însoțit de P.P. S.S. Episcopĭ și P.P. S.S. Archiereĭ și mulțime de clericĭ. Aci așteptaŭ învitațiĭ, între care am remarcat pe Dl. Grecéuu, Prefectul Județuluĭ, Dl. Ivașcu, prîm ajutor de primar, Dl. Mavrocordat, președintele con-

siliului județan, Dl. Gheuca, mulțime de notabili Ieșeni, profesori, profesóre, directori directóre etc.

Intrarea Inaltului Ierarch a fost salutată cu respect și îndată o tăcere profundă arată atențiunea deosebită ce asistența dădea acestei părți a serbărei.

Atunci Dl. Musicescu, în o scurtă cuvîntare arată recunoștința pe care corul metropolitan o datorește diferitilor Miniștri ai cultelor, cari au avut multă bună voință a da tot concursul lor acestui cor spre a fi astă-di atât de apreciat, făcênd onore Țărei și fiind cunoscut și peste hotare. A arătat cum o parte bună, care a contribuit și contribue încă spre înflorirea acestui cor, se datorește I. P. S. Ierarch Jubilar, carele a ajutat și ajută cu mijlóce bănești acest cor.

D-nul Musicescu a terminat cuvîntarea sa justificând partea din programul audițiunei musicale, care coprinde cântările laice, și cuvintele sale nu numai că a convins pe auditori, dar i s'a făcut îndelungate aplause.

Inaltul Ierarch mișcat de cuvintele D-lui Musicescu, a respuns că ajutând corul, face acesta cu cea mai mare mulțumire sufletéscă; căci corul acesta merită ajutorul și protecțiunea ómenilor de bine și cu iubire de biserică; pentru că este o adevĕrată și cea mai frumósă podóbă a Bisericei nóstre Române, făcênd cu totul impunător serviciul divin și transportând cu adevĕrat pe credincioși, desvoltând o adevĕrată pietate și religiositate în inimile lor.

In momentul când Inaltul Prelat termină cuvîntarea sa și totul era gata spre a se începe audițiunea, a sosit și Monseniorul Dominique Jaquet, episcopul Latin din Iași, îuvitat spre a lua și Eminența Sa parte la serbarea Jubilară.

După ce a felicitat pe Inaltul Prelat și aŭ convorbit câte-va momente împreună, în care înterval s'a distribuit asistenților programul audițiunei musicale, D. Musicescu a dat semnalul începutului.

A anunțat pe asistenți că va începe esecutarea imnului Regal «Trăiască Regele... și atunci toți s'aŭ sculat în picióre, și ast-fel aŭ stat până la terminarea luĭ, care a fost salutat cu urale nesfîrșite pentru Majestatea Sa Regele și Augusta Dinastie.

După terminarea imnului Regal, corul a executat următórele cântărĭ ce constituiaŭ programul audițiuneĭ musicale:

Sala Corului Mitropolitan

Joĭ 6 Iulie 1900.—Iaşĭ.

PRODUCTIUNEA CORALA

DATĂ DE

Corul Mitropolitan din Iași

CU OCASIUNEA JUBILEULUĬ

DE 25 ANĬ

de Archipăstorie a Inalt Prea Sfinției Sale

D. D. IOSIF II NANIESCU

Mitropolit Moldoveĭ și Sucevei, Exarch Plaĭurilor

Inceputul la 5 ore p. m. precis, conform programeĭ de pe contra pagină.

PROGRAM

PARTEA I.

1). *Dim. Bortneanschi* . . . . . Allegro din concertul IX-lea
2). *G. Musicescu* . . . . . Adagio din concertul al 2-lea
3). *Gr. Lvovschi* . . . . . Dómne miluește. La ḑiua crucei.

PARTEA II.

4). *G. Musicescu*. . . . . Stejarul și Cornul
5). *B. Mendelsohn* . . . . . Remas bun.
6). *G. Musicescu*. . . . . Doĭna luĭ Raţiŭ
7). *G. Musicescu*. . . . . Haĭ Ilénă la poĭană } cântece populare
8). *G. Musicescu*. . . . . Zis-aŭ badea c'a veni }
9). *G. Musicescu*. . . . . Marșul regal.

No. 1.

Acésta este ḑiua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne

veselim întru ea, să strigăm Domnuluĭ Mântuitoruluĭ nostru și să vestim slava luĭ în neam și în neam.

No. 2.

Dómne ĭubit-am buna podóba caseĭ tale, și locul locașuluĭ mărireĭ tale.

No. 3.

„Dómne miluește“ de 100 orí, ce se cântă la închinarea sfinteĭ crucĭ.

No. 4.

Stejarul și Cornul

Frate, frate de stejar
Lasă-mĕ să taĭŭ un par
Să'mĭ fac osie la car.
– Frățióre Românaș
Voĭos paru dați l'așĭ
Daca'ĭ face tu din el
Buzdugan de voĭnicel.
Ghĭoagă mare nestrujită,
Cu piróne țintuită,
Și cu dînsa de'ĭ lupta,
Să aperĭ moșia ta!

Cornule, ce nu te 'ndoĭ,
De-o creangă să te despoĭ,
Să'mĭ fac prăjină de boĭ?
—Frățióre Românaș,
Créngà lungă dați-o-așĭ,
Ca să facĭ are de rezboĭŭ
S'alungĭ Leșiĭ de la noĭ.
Lasă boiĭ frățióre,
Și te dă la vânătóre,
Că nu-ĭ timp de plugărie
Și e timp de vitejie.

Codri, codri mĕ jur eŭ
Să ucid cu brațul meŭ,
De tot cornul un dușman,
De stejar un căpitan.

No. 5.

Rĕmas bun

Cine óre te-a zidit sus pe deal pădure dragă,
Pe acela viéța 'ntrégă lăuda'l-voĭŭ umilit bun remas acum te las.

Când în vale simt dureri când din pept îmĭ ĭes suspine,
Eŭ îndată vin la tine, ca să caut mângâerĭ.

Dulce este umbra ta și de dulcĭ misteruri plină,
Că durerea îmĭ alină ca s'o pot curînd uĭta.

No. 6.

Doĭna luĭ Rațiu

Poesia de: *Vioara Magdu*

Cade frunza jos în vale
Tot Romînul prinde jale
Prinde jale și suspin
De la Raţiŭ din Seghedin

Vêntul bate, frunza pică
Inima mi se despică
De durere și de chin
După Raţiŭ din Seghedin

De la munte din vălcele
Rĕsună Doĭna cu jăle
Doĭna sună jăluind
Rațiŭ ascultă lăcrămînd.

Fraţĭ Românĭ, din neam de frunte
Voĭ copiĭ ca bradu-n munte
Haĭ cu toțĭ să ne jurăm
Lăcrimile să-ĭ spălăm.

Că-ĭ păcat de o rază vie
Să se stîngă în robie
Şi-ĭ păcat de Dumneḑeŭ
S'o strîngă duşmanul greŭ.

Seghedine, Seghedine
Dumneḑeŭ cum te maĭ ţine
Mureş, Tisa până când
Te maĭ rabdă pe pămînt.

Verde'ĭ bradul şi stejarul
N'a fi tot cum vrea duşmanul
Pune-om umerĭ doĭ cu doĭ
Şi a maĭ fi cum vrem şi noĭ.

No. 7.

Ileană

Haĭ Ileană la poiană
Să săpăm o buruĭană

Buruĭana maculuĭ
Ca s'o dăm bărbatuluĭ
Să tot dórmă, dórmă dus
Păn'ce sórele a fi sus.

Şi să dórmă somnoros
Păn-ce sórele a fi jos.

—Cum n'aş merge în poeniţă
Dar nu pot după voinţă

Că bărbatul rĕŭ mĕ teme
Nicĭ d'un pas el nu-mĭ dă vreme

Maĭ stăĭ, stăĭ pân' s'a culca
Şi cocoşul a cânta.

De la sînu-ĭ voĭ scăpa.
Buruĭana c'om săpa.

Şi-ĭ vom pune-o în locul meŭ
Ca să dórmă somnul greŭ.

No. 8.

Zis'aŭ Badea

Zis'aŭ Badea c'a veni
Luna când a răsări
Es afară luna'ĭ sus
Badea a venit şi s'a dus.

Es afară luna-ĭ jos
Badea nicĭ că s'a îutors!
Unde eştĭ bădiţă frate
De mĕ laşĭ pe aşteptate.

—Tacĭ leliţo c'am venit
—De cum luna s'a ivit
Şi te aştept pe după casă
Sub răchita cea pletósă.

De aĭ venit bine aĭ venit
Trandafirul meŭ ĭubit
Căcĭ cu tine mĕ maĭ ĭeŭ
De-mĭ alin necazul greŭ.

No. 9.

Marş Regal

Poesia de: *Scipione Bădescu*

Trompetele resună
Prin munţí şi prin câmpiĭ
Românií tot s'adună
Cu sutele de miĭ.

Un glas pe toţĭ îĭ chĭamă
E glasul neatîrnăreĭ
Eĭ témă n'aŭ de nimenĭ
Trăĭască *óstea ţărei.*

Un gând pe toţĭ îĭ duce
P'a crucií sântă lege
Să jure şi să strige
Trăĭască al ţĕreĭ *Rege.*

Un dor pe toţĭ îĭ pórtă
Să-şĭ vaḑă ĭar moşia
Unită, mare, mândră
Trăĭască *România!*

Fie-care din aceste bucăți a fost primită cu aplause repetate, cerênd cu toții repetarea lor. Dl. Muzicescu nu numaĭ că n'a refusat a satisface cerințele asistenței atât de încântată și entusiasmată de frumósele cântărĭ executate cu atâta artă și măestrie de corul sĕŭ, dar a maĭ executat și altele, carĭ nu erau prevĕḑute în program.

Atât era de transportată și încântată mulțimea asistenților de frumósele cântărĭ ce se executaŭ, în cât nu se înduraŭ ca să se sfîrșască și de aceea cereaŭ continuu cu insistență și în aplause frenetice repetarea diferitelor bucăți.

După terminarea programuluĭ, Dl. Musicescu a fost călduros felicitat și Înalții Ierarchĭ l'aŭ bine-cuvîntat.

Ast-fel audițiunea terminată și orele fiind $6^1/_2$ s'a pregătit mergerea la Seminariul Veniamin, unde urma a avea loc banchetul.

d) *O s p ă ț u l.*

Când audițiunea musicală se termină, afară la întrare aștepta landoul destinat familieĭ regale, tras de patru caĭ albĭ.

In el a luat loc Inaltul prelat Jubilar și a poftit cu Sine pe Dl. Muzicescu, pe economul Savrofor C. Știubeĭ directorul cancelarieĭ Mitropolitane și pe economul P. Savin, directorul Seminariuluĭ Veniamin din Iași.

Ast-feI cortegiul a pornit din curtea metropolieĭ în ordinea următóre:

Trăsura D-luĭ Zdrobicĭ, directorul prefecturei poliției, după care urma un pluton de jandarmĭ călărĭ în ținută de paradă, apoĭ landoul în care se afla Inaltul Ierarch jubilar și ĭarăși un alt pluton de jandarmĭ călărĭ. Urma după aceea, Dl. Prefect al Județuluĭ Grecénu și trăsurile celor-l-alți învitați P.P. S.S. Episcopĭ, P.P. S.S. Archiereĭ,

mulțime de clericĭ și diferiți învitați, carĭ urmaŭ a lua parte la Ospăț.

Cortegiul ast-fel format, a ĭeșit din curtea S-teĭ Metropoliĭ, a parcurs strada Ștefan cel Mare și strada Lozonski până la Seminar.

Aci Inaltul Ierarch a fost întâmpinat de comitetul preoților, instituit pentru organisarea serbăreĭ și fu condus în sala anume pregătită pentru ospăț, frumos decorată cu verdéță și florĭ.

Eraŭ patru rînduri de mese și la capătul lor o masă de onóre, la care a luat loc Inalt P. S. Ierarch serbătorit, avênd d'a drépta și d'a stânga Sa pe P. P. S. S. Episcopĭ și P. P. S. S. Archiereĭ. D'asemenea la acéstă masă, în fața I. P. S. Sale aŭ luat loc D-l Grecénu, Prefectul județuluĭ Iași, representantul guvernuluĭ, D-l Dr. Const. Chiricescu, representantul D-luĭ Ministru al Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice, D-l Dr. Dragomir Demetrescu, representantul Facultățeĭ de Teologie, D-l Petru Poni, președintele Academieĭ Române, fost ministru, și D-niĭ Coloneli, Alexandrescu și Stamatopol. Am remarcat printre invitați pe D-l N. Gane, N. Gheuca, C. Ivașcu, prim ajutor de primar, Al. Mavrocordat, președintele consiliuluĭ județian, C. Chirilă, ajutor de primar, P. Râșcanu, profesor Universitar, Zdrobicĭ, directorul prefectureĭ poliției, mulțime de preoți, profesorĭ, directorĭ de școle, magistrați și representanții maĭ multor ḑiare din capitală și localitate în totul 150 persóne.

S'a servit următorul menu, pregătit bine și cu o deosebită îngrijire:

Țuĭcă și mastică,
Icre, sardele, salam de verona, ghĭuden,
Supă cu prăjiturĭ,
Cegă și Nisetru mayonesă,
Mușchĭŭ cu trufe și sos madera,
Mazăre cu frigănele,
Friptură de puĭŭ și de viței,
Saladă amestecată și diferite gatourĭ,

Svaitzer, Roqufort, Penteleŭ, Olanda,
Inghețată charlotte glacée,
Fructe diferite,
Vinurĭ alese, alb de Cotnarĭ și negru de Nicorești, Șampanie,
Cafe și Cogneac.

Masa a fost servită cu deosebită promptitudine și îngrijire. Când s'a servit șampania, a început seria tuastelor.

Când s'a dat semnalul lor, D-l Grecénu, Prefectul județuluĭ și representant al guvernuluĭ, a citit următórea telegramă, prin care M. S. Regele, scumpul și Bunul nostru Suveran, felicită pe Inaltul Ierarch cu ocasiunea acesteĭ serbărĭ:

«Aduc cu bucurie Inalt Prea Sânțieĭ Tale sincerile mele «felicitărĭ, cu prilegiul împlinireĭ a 25 de anĭ de păstorie, pe «scaunul metropolitan al Moldoveĭ și Suceveĭ, unde aĭ știut «să te arăți vrednic de înalta'ți chemare.—Din tot sufletul «urez P. S. Tale încă mulți anĭ, cu sănătate pentru întărirea «și prosperarea Sf. Biserici, căreea aĭ închinat viéța întrégă «și care astă-dĭ îți resplătește cu dragoste și venerațiune».

CAROL.

Telegrama Augustuluĭ Suveran, ascultată de toți commesenii cu religiositate, stând în picióre, a fost acoperită de urale, pentru sănătatea Maj. Sale și a dinastieĭ, strigând cu toții, «*Trăĭască Regele, Trăĭască Augusta Dinastie*».

După D-l Prefect, Grecénu, ridicându-se Inalt P. S. Mitropolit jubilar, vorbește despre importanța și însemnătatea religiuneĭ; arată cum némul nostru românesc s'a distins în tot-d'a-una prin pietate, religiositate și paza legilor strămoșeștĭ și cum Maj. Sa Regele, carele are ca diviză în tóte faptele sale pe «Nihil Sine Deo» ne îndémnă la acésta prin Insușĭ exemplul viețeĭ sale și prin Inalta sa solicitudine, ce o are pentru așeḍămintele nóstre religióse și naționale, căcĭ sub domnia sa glorióză s'aŭ ridicat din ruinĭ fórte multe din mărețele monumente al trecutuluĭ nostru, între care și marea biserică metropolitană d'aicĭ din Iași, începută de nemuritorul

Mitropolit Veniamin Costache. Inaltul Ierarch închee cuvîntarea sa, închinând tuastul sĕŭ în sănătatea M. S. Regeluĭ. Commesenii repetă de treĭ orĭ *Ura.*

Domnul Prefect Grecénu, în urmă felicitând pe Inaltul Ierarch din partea Guvernuluĭ 'ĭ uréză sănătate și viéță îndelungată, spre a păstori încă mulți anĭ, cu blândețe și vrednicie S-ta Mitropolie a Moldoveĭ și Suceveĭ. D-sa rógă pe învitați a se asocia la urarea sa și a bea în sănătatea I. P. Sânțituluĭ Mitropolit al Moldoveĭ și Suceveĭ Iosif Naniescu.

D-l Al. Mavrocordat, președintele consiliuluĭ județean, luând cuvîntul dupĕ D-l Prefect Grecénu, în o frumósă și bine simțită cuvîntare, arată însemnătatea religiuneĭ în viéța popórelor și în deosebĭ în viéța poporuluĭ nostru românesc. Face istoricul Mitropoliilor și al Mitropoliților celor maĭ însemnați, arătându-ĭ ca figurĭ ilustre în istoria trecutuluĭ nostru. Arată cât bine a făcut Statuluĭ și némuluĭ nostru biserica și religiositatea. Citéză ca exemple pietatea și religiositatea marilor domnĭ Mircea, Ștefan, Vasile Lupu, Mateĭ Basarab și alțiĭ. Activitatea literară a Mitropoliților Varlaam, Dositeĭ și Veniamin. Insistă mult asupra acestuĭ din urmă, ale cărui fapte arată, că le-a continuat Inaltul Ierarch serbătorit astă-dĭ, în a cărui sănătate închină paharul sĕŭ, urându-ĭ anĭ mulți cu deplină sănătate [1]).

Inalt P. S. Mitropolit, mulțămește din inimă Domnuluĭ Mavrocordat, pentru sentimentele pioase și adevĕrat creștinești de care este animat.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ și Noul Severin, D. D. Dr. Atanasie, face panegiricul viețeĭ Inaltuluĭ Ierarch jubilar. P. S. Sa arată hărnicia sa, încă de pe când se afla ca egumen la Șerbăneștiĭ Morunglavuluĭ. (jud. Vâlcea, eparchia Rîmniculuĭ), cum atuncĭ și-a dat tóte silințele spre a îmbunătăți

---

[1]) Cuvîntarea D-luĭ Mavrocordat a fost reprodusă în întregul eĭ în diarul „Evenimentul“ din 11 Iulie 1900.

și înflori acel Schit, prin reparațiunĭ, vase și odóre sacre, grădinĭ, unde încă și astă-dĭ se vĕd isprăvile sale de atuncĭ; cum în fine după aceea la Monastirea Găisenĭ, la Argeș, și acum ca Mitropolit la Iașĭ, a fost model de hărnicie pentru înfrumusețarea locașuluĭ luĭ Dumnedĕŭ, cum prin stăruințele I. P. S. Sale s'a rezidit Biserica Mitropolieĭ, începută de nemuritorul Veniamin. P. S. Sa închină în sănătatea Inaltuluĭ Ierarch sĕrbătorit.

P. S. Episcop al Argeșuluĭ, D. D. Dr. Gherasim, felicitéză pe Inaltul Ierarch jubilar în numele Eparchieĭ de Argeș, unde I. P. S. Sa a fost ca episcop și unde se vĕd urmele activităței sale. P. S. Sa arată cum pe timpul, când Inaltul Ierarch jubilar se afla episcop acolo, s'a început restaurarea frumóseĭ și monumentaleĭ bisericĭ catedrale a aceleĭ Sf. Episcopiĭ, mărețul monument al luĭ Neagoe Voĕvod. P. S. Sa fericește pe Ierarchul sĕrbătorit și îĭ uréză anĭ mulțĭ, spre a adăoga la activul sĕŭ acte marĭ, pentru prosperitatea sfinteĭ nóstre bisericĭ.

Inalt Prea S. Sa Mitropolitul mulțămește din inimă tutulor pentru sentimentele de ĭubire, ce i se arată cu acéstă ocasiune. Inaltul Ierarch mărturisește, că nu a făcut de cât ceea ce ĭ-a dictat datoria sa, pentru biserică căreea s'a devotat a-ĭ servi din copilărie. Arată că este de datoria tuturor creștinilor a susține Biserica, căcĭ ea ne-a păstrat limba, naționalitatea și chĭar averea.

P. S. Episcop de Buzĕŭ, D. D. Dionisie, face panegiricul serbăreĭ. P. S. Sa arată, că serbarea acésta este un evenement în istoria bisericeĭ nóstre. Amintește cum Inaltul Ierarch serbătorit este cunoscut și în Eparchia Buzĕuluĭ, unde fericitul întru amintire Episcop Chesarie l'a întrodus în ĭerarchia bisericeĭ fiind tînĕr și cum pe acele timpurĭ, ca diacon era podóba bisericeĭ episcopale din Buzĕŭ. P. S. Sa închee urând Inaltuluĭ Ierarch sănătate și viață îndelungată.

I. P. S. Mitropolit, sculându-se, mulțămește din noŭ pentru felicitările ce i se aduc.

Dl. N. Gheuka, amintește copilăria Inaltuluĭ Ierarch serbătorit. Arată cum I. P. S. Sa de mic s'a devotat din tótă inima și din tot cugetul Bisericeĭ și cum Dumnedeŭ l'a învrednicit, după dorința sa, să ajungă Mitropolit acolo, unde ca copil a cântat și a vĕdut, când s'a pus pĭatra fondamentală la măréța Biserică mitropolitană de către fericitul Mitropolit Veniamin. D-sa uréză I. P. S. Sale sănătate și bună sporire întru tóte până la sfîrșitul vieței Sale.

Economul Gh. Carp, revisorul eclesiastic al Eparchieĭ S-teĭ Mitropoliĭ, în numele cleruluĭ, care a dorit să sĕrbătoréscă acéstă ḍi aniversară a 25 anĭ de Archipăstorie, face panegiricul serbăreĭ. Prea cucernicia sa arată cum acéstă serbare organisată de clerul Eparchieĭ simboliséză, stima, ĭubirea și veneratia, ce clerul o are către Ierarchul sĕŭ, căruĭa îĭ dorește sănătate, viață îndelungată pentru binele și prosperitatea Bisericeĭ.

Când Econ. Carp termină cuvîntarea sa, Econ. Vereanu, membru al comitetuluĭ pentru organisarea serbăreĭ, presintă Inaltuluĭ Ierarch medalia comemorativă, cu cuvintele: «Inalt Prea Sfințite Stăpâne! Clerul păstorit de I. P. S. «Vóstră pentru a eterniza acéstă serbare, a făcut acéstă «medalie comemorativă, pe care Vĕ rógă a o primi, ca «semn al ĭubireĭ fieștĭ și a veneratiuneĭ ce Vĕ conservă».

Dl. Muzicescu, profesor și dirigĭorul coruluĭ Mitropolitan, care a contribuit, precum am vĕḍut atât de mult, la splendórea și măreția acesteĭ serbărĭ, arată cum Țara întrégă se bucură și serbătorește acéstă ḍi, căcĭ pe lângă ceĭ de față, care aci îĭ vedem cu toțiĭ, încongĭurând cu dragoste pe Inaltul Ierarch, n'aŭ lipsit nicĭ ceĭ de departe a'șĭ exprima ĭubirea și respectul lor către Inaltul Prelat, felicitându'l prin telegrame. Dl. Muzicescu avênd un teanc de sute de telegrame citește pe următórea:

Telegrama Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat trimisă din Kisinghen.

Unind și glasul meŭ cu al întregului Cler românesc pentru sĕrbătórea Jubileului Inalt Prea Sfinției Vóstre, Vĕ îmbrățoșez cu frățésca dragoste, dorind să trăiți mulți ani spre slava bisericeĭ.

Iosif Mitropolit Primat

Telegrama D-luĭ C. Boerescu, președinte al Senatului.

Sinaia

Ne putênd veni în persónă la serbarea Jubileului, Vĕ urez în numele meŭ și al Senatului fericire și viață îndelungată.

C. Boerescu.

Telegrama D-luĭ Const. Ghica Deleni, vice-președinte al Senatului.

București

Inalt Prea Sfinte, din cause majore neputênd fi în Iași, pentru celebrarea Jubileului Eminenției Tale, care de un patrar de secol stă pe scaunul Mitropolitan de Iași, rog a'mĭ permite a depune înaintea Inalteĭ Prea Sfinției Tale, tóte omagiile mele de veneratiune și de respect, precum și tóte urările mele. Să trăești mulți ani Inalt Prea Sfințite, pentru binele și prosperarea bisericeĭ nóstre autocefale române.

Constantin Ghica Deleni
Vice-Președinte Senatului

Telegrama D-luĭ D. A. Sturza, fost președinte de Consiliŭ.

Bucureștĭ

Rog cu profund respect pe Inalt Prea Sfinția Vóstră să bine-voiți a primi felicitările mele cele maĭ călduróse, pentru frumósa aniversare, ce V'a acordat îndurarea și mila celuĭ Prea Inalt.

Prea plecatul fiŭ sufletesc

D. Sturza

Telegrama D-luĭ P. S. Aurelian, fost președinte de Consiliŭ.

București

Din tótă inima Vĕ felicităm respectuos cu ocasiunea Jubileului.

Aurelian.

Telegrama D-luĭ Haret, fost ministru.

Bucureștĭ

Rog pe venerabilul Păstor să priméscă respectuósele mele felicitărĭ și urărĭ de a duce cât maĭ departe sarcina grea și sfîntă ce pórtă.

Haret

Telegrama D-luĭ General Iarca.

Târgu Moĭnești

Din adîncul inimeĭ Vĕ felicitez, pentru a 25 anivesare pe tronul Mitropolitan, Vĕ doresc sănătate bună pentru a duce maĭ departe Inalta misiune creștinéscă.

General Iarca

Telegrama D-luĭ Bădărău, Primarul Iașuluĭ.

Bucureștĭ

Regretând, că împrejurările m'a împedecat de a participa la marea serbare a Inaltuluĭ Păstor al Bisericeĭ, urez din inimă păstorie îndelungată Prelatuluĭ patriot care, cel întâĭŭ la 10 Maĭ 1877 a adus binecuvîntările Bisericeĭ asupra Independenței țĕreĭ, care a dotat Iașul cu o catedrală, pe care o admiră toțĭ, ultimuluĭ Mitropolit a căruĭ chip venerat împodobește zidurile restaurate a Treĭ-Ierarhilor, Fericituluĭ Prelat, care 25 anĭ a condus cu demnitate Biserica într'o epocă de criză religiósă.

Bădărău

Telegrama D-luĭ Dr. Rusu.

Slănic

Cu ocazia Jubileuluĭ de 25 anĭ de Arhipăstorie urez I. P. S. Vóstre, să trăițĭ încă mulțĭ anĭ pentru binele obștesc.

Profesor *Doctor Rusu.*

Dl. Muzicescu a amintit, că Inaltul Ierarh a primit telegrame de la D-niĭ Mărzescu și G. D. Teodorescu, foștĭ miniștrĭ, de la Dl. colonel Roznovanu, de la Dl. prefect al Argeșuluĭ, de la Dl. C. Climescu, prof. universitar, de la Dl. Prefect de Vâlcea, de la Principele Gr. M. Sturdza, Dl. Ureche din partea Sinoduluĭ bis. ruse, dela I. P. S. Mitropolit al Bucovineĭ Arcadie, de la Episcopul N. Popea

al Caransebeșuluĭ și de la alțĭ mulțĭ din Țară și streinătate și ar fi voit a le citi, dar numĕrul lor era prea mare; D-sa a amintit, că cu acéstă ocasiune s'a dat dovadă Inaltuluĭ Ierarch serbătorit, cât este de ĭubit și stimat nu numaĭ în Țară, dar și peste hotar.

Inalt Prea S. Sa, sculându-se, mulțămește din inimă tutulor acelor, carĭ fiind departe 'șĭ aŭ adus aminte și prin scrisorile și telegramele lor aŭ participat duhovnicește la acéstă serbare. *Le mulțămesc din inimă și 'ĭ bine cuvintez,* a ḍis Inaltul Ierarh.

P. S. Sa Arhiereul Pimen Piteșténu, profesor la facultatea de teologie, arată că serbarea acésta, sĕvîrșită în Iașĭ, este ḍi de sĕrbătóre pentru Moldova. Țara întrégă ba chĭar, întréga lume ortodoxă română de peste hotar și pentru întrégă ortodoxie, care a ținut să participe la serbare, unii prin telegrame, alțiĭ prin scrisorĭ de felicitare, ĭar alțiĭ prin anume trimișĭ, cum de exemplu Episcopul de Akerman, Arcadie, al căruĭ trimis este în mijlocul nostru. Arată cum Iașul și în trecut a atras la sine privirile întregeĭ lumĭ ortodoxe, când în Iașĭ s'a ținut sinódele în carĭ s'a formulat mărturisirea ortodoxă. Felicitéză pe Ieșenĭ, căcĭ orașul lor este légănul faptelor marĭ bisericeștĭ și naționale (unirea) și tuastéză în prosperitatea Iașuluĭ și a Ieșenilor.

I. P. S. Sa Mitropolitul se unește la felicitărĭ.

Dl. Rășcanu, profesor universitar la Iașĭ, ca vechĭŭ profesor de seminar, mulțămind P. S. Pimen în numele Ieșenilor, și arată sumaric rolul bisericeĭ nóstre române în trecut și ce are de făcut astă-ḍĭ, spre a fi la acea însemnătate, pe care o are și trebue să o aĭbă la un popor creștin ortodox. D-l Rășcanu mărturisește, că are speranțe marĭ în Ierarchia Inaltă a bisericeĭ nóstre, căcĭ vede astă-ḍĭ cu mulțămire și cu satisfacțiune în rîndurile eĭ ómenĭ culțĭ, luminați și cu dor de muncă, pentru întărirea și prosperitatea bisericeĭ.

Dupĕ D-l Răşcanu, maĭ vorbesc şi felicitézĕ pe Inaltul Ierarch jubilar, P. S. Sa Archiereŭ *Calist Botoşenénu,* în numele profesorilor liceuluĭ Mateĭ Basarab din Bucureştĭ, unde I. P. S. Sa a fost mulţĭ anĭ ca profesor; *D-l Vârlănescu,* revisorul şcolar al judeţuluĭ Iaşi, în numele institutorilor şi învĕţătorilor din acel judeţ; D-l Deputat Ghibănescu, arată însemnătatea bisericeĭ, pentru naţiune şi doreşte bisericeĭ prosperitate; Preotul econom P. Savin, directorul seminariuluĭ, în numele profesorilor şi al elevilor seminariuluĭ.

Inaltul Ierarch, încheind mulţămeşte din noŭ tutulor, pentru măgulitórele cuvinte ce îĭ aduc. Iĭ bine cuvintézĕ şi le doreşte sănătate, cu pace şi propăşire la tóte cele bune şi de folos.

Ast-fel ospăţul s'a sfîrşit la órele 9 ½ séra şi în tot timpul commeseniĭ aŭ fost dilectaţĭ de musica militară şi de cântările corale ale seminariştilor.

Sfîrşindu-se şi acéstă ultimă parte a serbăreĭ, Inaltul Ierarch jubilar a fost condus la palatul metropolitan, cu acelaş ceremonial, care a avut loc la venire, dupĕ care fie care s'a retras întru ale sale, sub impresiunea cea maĭ plăcută, despre acéstă frumósă şi singulară serbare.

A doua di P.P. S.S. Episcopĭ şi Archiereĭ, delegaţiunile preoţilor din judeţe şi din partea monastirilor, luând binecuvîntarea Inaltuluĭ Ierarch, aŭ părăsit Iaşul.

D.

SISTEMUL FILOSOFICO-TEOLOGIC AL FERICITULUĬ AUGUSTIN.

Vedĭ Biserica Ortodoxă No. 3 anul XXIV.

In numĕrul trecut al acesteĭ reviste am arătat părerile luĭ Augustin asupra credinţeĭ, în numĕrul acesta voiŭ arăta modul cum el înţelege creaţiunea lumeĭ.

Creaţiunea lumeĭ este un fapt liber al voinţeĭ şi bunătăţeĭ luĭ Dumnedĕu şi el a creat-o din nimic numaĭ prin cuvîntul sĕŭ. Cum că lumea saŭ universul este o creaţiune a luĭ Dumnedĕu se vede chĭar din aceea că este schimbăcĭósă; ceea ce este creat dar conţine în sine o parte din substanţa sa, nu este supus schimbăreĭ. Ea este creată din nimic fiind-că în afară de Dumnedĕu nu există nimic din ceea ce ar fi putut să fie creată. Dacă lumea ar fi fost creată din substanţa divină, atuncĭ ar fi fost asemenea luĭ Dumnedĕu şi ar fi fost neschimbăcĭósă[1]). Voinţa luĭ Dumnedĕu a fost, ca lumea să se deosebéscă de dînsul şi pentru acest motiv a creat'o din nimic. Motivul creaţiuneĭ este voinţa sa: «Cine întrébă pentru ce Dumnedĕu a voit să facă acésta,

---

[1]) Conf. XI, 6; XIII, 7.

întrébă de causa voinței divine, d'asupra căreea nu există ceva mai înalt și de aceea nici nu trebue ca cine-va, în afară de voința divină, să caute vre-o causă». Voința divină nu póte să fie subordonată vre uneĭ cause, căci Dumnedeŭ nu este supus nici uneĭ necesități. Cu tóte acestea Dumnedeŭ nu a creat lumea fără vre un motiv óre-care, căci fără vre un motiv el nu a făcut nimic, numai că noi nu putem pricepe motivele sale, nici nu putem să ne explicăm minunile sale și creațiunea lumeĭ este cea mai mare minune[1]). Tóte cele arătate însă nu-l împiedică pe Augustin de a găsi un motiv pentru creațiunea lumeĭ și acest motiv este bunătatea luĭ Dumnedeŭ[2]).

Lumea nu este fără început și nici eternă, căci atunci ar veni în contradicere cu noțiunea de Dumnedeŭ; dacă cine-va pretinde acésta, atunci acela nu recunóște că e creată de Dumnedeŭ. Lumea, dice Augustin, de și mută, însă prin schimbarea și mișcarea sa în modul cel mai înalt, și prin forma cea mai frumósă a tuturor lucrurilor vědute, strigă tare, că ea a fost creată, și nu un altul de cât singurul Dumnedeŭ a creat-o în modul cel mai neexprimabil și cel mai nevědut». Fără început lumea nu póte să fie, căci noțiunea uneĭ creațiunĭ eterne se contradice pe sine însușĭ, însă tot așa de puțin se póte dice, că ea a fost creată în timp Timpul și spațiul sunt niște noțiunĭ, pe care nu ni le putem închipui fără lume. Căci dacă adevěrata deosebire între eternitate și timp constă în aceea «că timpul nu este fără óre-care schimbare prin mișcare, ĭar eternitatea nu cunóște nici o schimbare, cine nu vede atunci aici că n'ar fi fost timp, dacă lumea și cele coprinse într'însa n'ar fi fost create, care prin óre-care mișcare să fi schimbat ceva și că tocmaĭ timpul constă în spațiurile mai scurte saŭ mai

---

[1]) De civ. d. X, 12; XI, 5; XXI, 5.

[2]) Böhringer, Kirchengeschichte, pag. 655.

lungĭ ale acestor mișcărĭ. Pentru că Dumnedĕu, în eternitatea căruĭa nu se află nicĭ o schimbare, este creatorul și acel care a stabilit timpul, eŭ nu vĕd cum ar putea să se spue că lumea a fost creată în timp, căcĭ atuncĭ ar fi să se crédă, că a existat înainte de lume vre-o creatură óre-care prin mișcarea căreea s'ar fi scurs timpul»[1]). Este numaĭ o închipuire gólă ca cine-va să socotéscă că timpul se întinde în infinit și acelașĭ lucru se póte dice și de spațiŭ. Nu există nimic gol, căcĭ acésta n'ar fi adevĕrat; decĭ, nu se află spațiŭ în afară de lume și tot așa nicĭ timp. Timpul a început o dată cu lumea, de óre-ce atuncĭ a început și mișcarea, care nu póte fi închipuită fără timp, care este măsura mișcărilor)[2].

Din tóte acestea resultă că lumea a fost creată de o dată cu timpul și timpul cu lumea și după cum Dumnedĕu e creatorul lumeĭ, tot așa este și al timpuluĭ. După cum înainte de timp și spațiŭ n'a putut fi lumea, tot asemenea n'a putut fi înainte de lume un timp saŭ un spațiŭ infinit.

Lumea fiind creată de Dumnedĕu și el fiind bunul absolut și ea trebue să fie bună, însă întru cât este creată din nimic și nu născută, adică din substanța sa, ea nu este Dumnedĕu. In acéstă lume el a stabilit tóte perfecțiunile, căcĭ noĭ trebue să recunóștem că fără știință el n'a adus nimic la îndeplinire. In el sunt de față motivele tuturor lucrurilor vĕdute și nevĕdute, schimbăcĭóse și neschimbăcĭóse; el n'a creat nimic fără rațiune. Pe acésta rézimă Augustin învĕțătura sa despre realitatea ideilor. Ele represintă maĭ întăĭ legile generale, după care Dumnedĕu a creat și conduce totul; însă nu numaĭ legile generale, ci orĭ-ce lucru în parte este creat în urma unuĭ motiv separat în Dumnedĕu, după o noțiune rațională. Tóte lucrurile pórtă în

---

[1]) Conf. XI, 29; de civitate d. XI, 5.

[2]) Asupra acesteĭ cestiunĭ s'a scris maĭ pe larg la capitolul respectiv, când am vorbit despre timp și spațiŭ.

sine o noțiune rațională, care formézĕ substanța sa eternă și numaĭ corespundênd acesteĭ noțiunĭ, este rațional și bun. Dumnedeŭ a voit ca totul să fie așa și așa a și fost. Pentru aceste motive lumea este bună în tóte părțile sale și luată în totul este complectă. Egală în totul cu creatorul eĭ nu putea să fie, pentru că este supusă schimbăreĭ, însă totul în ea, atât ce este stabil, cât și ceea ce este schimbăcĭos, este dispus după legile bunătățeĭ eterne și pórtă binul în sine[1]). «Dumnedeŭ a stabilit ast-fel în înțelepcĭunea sa, ca să pótă să fie ceea ce nu era și întru cât este, să fie bun, întru cât însă nu ar fi adevĕrat să-l respingă de la sine ca nefăcut de la dînsul, ci creat din nimic» Ast-fel ceea ce el a creat este bun întru atât și pentru că a fost creat de el, totuși schimbăcĭos pentru că nu e creat din el, ci din nimic[2]).

In lume trebue să existe tot ceea ce aparține la acéstă noțiune, pentru că este făcută de Dumnedeŭ. Totalitatea existenței trebue să fie realisată în lume, întru cât Dumnedeŭ creatorul eĭ, este însuși existența. Acéstă totalitate a existenței nu póte să se manifeste în lume în mod absolut ca în Dumnedeŭ, ci în mod relativ, saŭ maĭ bine dicênd în o bogăție infinită de forme, în o infinită serie, care în totalitatea sa exprimă ideea atot puterniciieĭ[3]). Varietatea de forme tinde către unitate, cu tóte că natura corporală din causa divisibilității sale nu are drept către o adevĕrată și deplină unitate. Tóte lucrurile aŭ formă și frumusețe și ambele trebuesc privite ca fiind una și ca ceva bun. Chĭar dacă corpurile nu dobândesc exactitatea adevĕrată și frumusețea formelor geometrice, totuși însă asemănarea cu acestea, imitarea lor, orĭ cât de departe ar fi, trebue să fie socotită ca ceva bun. Materia însăși, care e socotită ca

---

[1]) Ritter, Geschichte der hristlichen Philosophie pag. 313.
[2]) Dorner, Augustinus pag. 44.
[3]) Huber, Philosophie der Kirchenväter pag. 275.

gradul cel mai de jos al existenței și e considerată de mulți ca basa a tot ce este rĕŭ, și ea trebue să fie privită ca ceva bun, căci, ca formă cel puțin, e aptă de acésta[1]). Origen se înșală, dice Augustin, când el susține că natura corporală a luat naștere numai din causa rĕuluĭ și după căderea spiritelor, căci din contră ea aparține mai mult la frumusețea lumeĭ și servă spre bine[2]).

Nu trebue să ne îndoim nici o dată că totul în lume are partea sa cea bună. Tótă viața, întru cât este viață, tótă existența întru cât există, trebue să o socotim ca bună. Rĕul represintă numai privațiunea bunuluĭ. Fie-care natură are măsura eĭ, forma și frumusețea eĭ, armonia și pacea cu sine însuși și în acésta recunóștem noĭ bunătatea eĭ[3]).

Augustin ĭa numĕrul ca formă primitivă a lumeĭ. Numĕrul este o pluralitate din mai multe unități. Intru cât însă în pluralitate se repetă unitatea, se vede că numĕrul nu este o pluralitate nedeterminată, ci un întreg, care tocmai prin unitate este determinat. Așa dar lumea este o pluralitate de unități și de aceea un întreg; ea este un numĕr viŭ în parte și în întreg[4]).

Cât de frumos și interesant se exprimă Augustin cu privire la numĕr! «Privește, dice el, cerul, pămîntul și tot ce strălucește în acesta, pe acesta și d'asupra acestuĭa, tóte ființele care se târăsc, care sbóră, saŭ care înótă. Ele aŭ

---

[1]) De vera. rel. 36. Bonum est enim esse formatum. Nonnullum ergo bonum est et capacitas formae. Omne formatum, in quantum formatum est, et omne, quod nondum formatum est, in quantum formari potest, ex deo habet.

[2]) De civit. d. XI, 23.

[3]) De civit. d. XI, 21; XII, 5; cum omnino natura nulla sit malum, nomenque hac non sit nisi privationis boni. Naturae igitur omnes quoniam, sunt, et ideo habent modum suum, speciem suam et quandam secum pacem suam. Nam et ipsum (corpus) habet aliquam concordiam partium suarum, sine qua omnino esse non posset. In quantum est, qui quid est, bonum est.

[4]) Böhringer, Die Kirche Christi pag. 660.

formele lor, pentru că aŭ numĕrul lor Suprimă numĕrul lor și tu le aĭ sfărîmat existența. De la cine sunt aceste forme ale ființelor, dacă nu de la acela, de la care este și numĕrul? Existența le aparține numaĭ întru atât întru cât cu ea le aparține și numĕrul. Chĭar artiștiĭ, carĭ pot să execute forme corporale, aŭ numĕrul în arta lor după care le dă formă. Eĭ nu încetĕză să misce mânile și instrumentele în productivitatea lor artistică, până când aceea ce trebue format, dobândește perfecțiunea posibilă și prin simțul extern apare frumos simțuluĭ intern, care, privind către numere înalte, își pronunță judecata sa. Intrebĭ tu maĭ departe, ce mișcă chĭar mânile artistuluĭ și va fi numĕrul, căcĭ mișcarea este ritmică, adică o mișcare după numĕr. Privește frumusețea unuĭ corp bine format și aĭ să afli că frumusețea nu e nimic de cât numĕrul observat în spațiŭ. Privește frumusețea uneĭ mișcărĭ plăcute și ea îți va apare în numĕrul, care se mișcă în timp»[1]).

Materia e considerată ca basa a tot ce e schimbăcĭos, atât pentru ceea ce este corporal, cât și pentru ceea ce este spiritual, căcĭ ea este aceea care primește forma. Augustin arată că Dumnedeŭ a creat maĭ întăĭ materia și apoĭ din ea lucrurile. Dumnedeŭ nu și-a schimbat voința și relațiunea sa către lucrurĭ, ci lucrurile și-aŭ schimbat relațiunea lor către el, pentru că el a adus la îndeplinire ceea ce era din eternitate stabilit în voința sa. In lume, deja de la crearea sa, chĭar în natura sa proprie, se află tóte germenile lucrurilor, tot ceea ce s'a desvoltat în ea maĭ târdiŭ. Materia nicĭ o dată n'a fost absolut fără formă, ci noĭ o observăm ca cea dintăĭ, ca cea primitivă și de aceea nu-ĭ atribuim formă; o considerăm ca atare, de óre-ce e basa formelor care s'aŭ alcătuit din ea, însă nu prin puterea eĭ[2]) Când vorbim de materie noĭ ne gândim de

---

[1]) Conf. XII.

[2]) Materiam coeli et terrae—videlicet universae, id est intelligibilis corporalis—que creaturae. Et esse utique aliquid non formatum potest,

obiceiŭ și la mulțimea substanțelor, nu numaĭ la mulțimea situațiilor și a energiilor și de aceea Augustin nu a maĭ socotit să dovedéscă că materia lumeĭ se împarte într'o pluralitate a lucrurilor.

Pentru Augustin numĕrul și varietatea lucrurilor stă în cea maĭ apropiată legătură cu noțiunea dreptățeĭ divine și acésta ĭarăși cu noțiunea ordineĭ. Dreptatea cere distribuirea bunurilor; distribuire însă nu póte să fie acolo unde nu este distincțiunea lucrurilor. El se maĭ reazimă și pe acésta că a trebuit să fie multe lucruri, pentru ca totul să fie, și prin acésta, din diferitele feluri și grade ale lucrurilor să se pótă forma o ordine în lume. La noțiunea de ordine se adaogă nemijlocit și noțiunea frumusețeĭ.

Acest mod de vedere al luĭ Augustin stă în strânsă legătură cu învĕțătura despre ideĭ a luĭ Platon, însă adoptă și de la Pitagora valórea numĕruluĭ și a măsureĭ. In ordinea numĕruluĭ, cum am vĕdut maĭ sus, Augustin vede frumusețea supranaturală a întreguluĭ, precum și a fie-căreĭ părți. El se conduce de ideile luĭ Platon, când arată că fie-care lucru pentru sine represintă o unitate, despărțit de tóte cele-l-alte prin forma sa particulară, cu tóte acestea, după substanța sa, unit cu ordinea întreguluĭ[1]). Nicĭ în acéstă privință nu se îndepărtéză de Platon, când el își presupune numĕrul și ideile în strânsă legătură cu frumusețea. El nu voește să înțelégă numaĭ frumusețea lumeĭ în ordinea tuturor părților, a numĕruluĭ și a măsureĭ eĭ, dar și Dumnedeŭ este pentru el deplinătatea a tótă frumusețea.

---

formari autem, quod non est, non potest. Sic est prior materies, quam id, quod ex ea fit, non ideo prior, quia ipsa efficit, cum potius fiat, nec prior intervallo temporis. Sicut autem in ipso grano invisibiliter erant omnia simul, quae per tempora in arborem surgerent, ita ipse mundus cogitandus est, cum deus simul omnia creavit habuisse simul omnia, quae cum illo et in illo facta sunt. Conf. XII, 8, 40; De civ. d. XXII, 2.

[1]) Omnis enim res vel substantia vel essentia vel natura vel si quo alio verbo melius enuntiatur, simul haec tria habet, ut et unum aliqid sit et specie propria discernatur a ceteris et rerum ordinem non ex cedat. De vera rel. 13.

Ast-fel pentru Augustin lumea este o unitate în ordine, compusă din deosebiţi individi, genuri şi specii, care se deosibesc între dînsele după gradul existenţei şi al perfecţiunei lor, sunt supuse schimbărilor şi se desvoltă în o ordine determinată a timpurilor. El laudă adesea acéstă ordine a lucrurilor în care pluralitatea şi varietatea ei se află în cea mai mare armonie cu sine însuşi şi cu Dumnedeŭ. Afară de acéstă ordine, dice el, nu póte să existe nimic; nici chiar minunea, care aparţine numai unei ordini necunoscute nouĕ, însă nu e contra naturei[1])

Să vedem acum care sunt părerile lui Augustin cu privire la minune. Minunea, dice el, nu e ceva contra naturei, ci numai contra cunoscinţei pe care noi o avem despre natură. După modul de vorbire omenesc, s'ar putea dice că e ceva contra naturei; însă ce póte fi contra naturei, întru cât ea nouĕ, ómenilor, ne este cunoscută? Când Dumnedeŭ face ceva ce e contra acestui mers al naturai cunoscut nouĕ, acésta se numeşte ceva minunat. Lumea, după cum spune Augustin, nu este o urmare necesară din substanţa lui Dumnedeŭ, ci o faptă liberă a lui. De şi ea există prin voinţa lui Dumnedeŭ, cu tóte acestea nu este o operă superficială a lui, ci o adevĕrată manifestaţie proprie a lui. Privind cestiunea din acest punct de vedere el deduce posibilitatea minunei. El plécă atât de la relaţiunea lui Dumnedeŭ cu natura, cât şi de la aceea a naturei cu Dumnedeŭ. Dumnedeŭ este în natură, e imanent, însă tot aşa şi în afară de natură, stăpânul ei liber, supranatural. «Dacă Dumnedeŭ este creatorul tuturor naturilor, de ce cer unii, ca noi să aducem o probă puternică de acésta, şi cred că acésta ar fi imposibil, pe când noi le putem da ca respuns: Acésta este voinţa celui atot puternic şi adevĕrat că el din nici un alt punct de vedere este numit atot puternic, de

---

[1]) Ritter Geschichte der hristlichen Philosophie pag.

cât că el póte tot ceea ce el voește. Nicĭ o dată eĭ nu vor putea să tragă marginĭ atot puterniciei luĭ Dumnedeŭ, dacă se cred că cunosc óre-care legĭ ale naturei». Dumnedeŭ după ce a creat natura n'a separat-o de la sine în așa mod ca ea să rĕmână cu totul independentă și să mérgă așa ca o mașină; din contră, voința luĭ Dumnedeŭ este că după cum el a chemat-o la existență, tot el să fie basa existenței și a legilor eĭ. Adesea se obicĭnuește a se dice: acestea sunt puterile natureĭ, saŭ natura aduce acésta cu sine, saŭ sunt acțiunile propriei naturĭ». Aceste legĭ sunt stabilite de Dumnedeŭ și voite de dînsul. «El cree și lucrurile fură create și ast-fel ele există și nimic nu le lipsesc; aŭ numaĭ nevoe de acel care le a creat. Puterea a tot ținitóre și creatóre a celuĭ prea înalt este causa continuităței fie-căreĭ creaturĭ și când acéstă putere va înceta ca să existe în cele ce sunt create, atuncĭ ele vor perde forma lor și întréga natură se va distruge». La cele dise de Augustin i se objecta următórele: dacă Dumnedeŭ face minunĭ, el vine în contradicere cu legile natureĭ, pe care el le-a stabilit și prin urmare și cu sine însușĭ. La acésta Augustin respunde că «ómenii expușĭ greșaleĭ, nu pot să știe ceea ce e propriŭ natureĭ și ceea ce e contra eĭ». Legea natureĭ «acea înaltă», care nu trebue să fie cufundată cu mersul natureĭ, întru cât el ne este cunoscut, nu e deosebită de voința luĭ Dumnedeŭ. «Voința acestuĭ creator a tot puternic este natura fie căreĭ ființe create». Legea natureĭ nu e de sine stătătóre față de voința luĭ Dumneded și nicĭ streină de el, din contră ceea ce el voește este cea maĭ înaltă lege a natureĭ și lege eternă și neschimbăcĭósă este voința sa.

Din cele arătate până aicĭ se vede că, saŭ pune cine-va pe Dumnedeŭ de o parte și natura de cea l-altă parte, saŭ amestecă pe Dumnedeŭ și natura în așa mod în cât voința luĭ Dumnedeŭ se pĭerde în legea natureĭ. Ambele extreme

însă se ating mai repede de cât s'ar crede. Augustin a recunoscut valórea și perfecțiunea legei naturii, anume «a celei înalte», însă acésta este în același timp legea vie a lui Dumnedeŭ în natură». Necredincioșii, din cunoștința naturei lor, să nu'și țésă lor însăși un voal întunecos, care să-i împedice de a cunósțe că, numai în urma hotărîrei lui Dumnedeŭ, póte să se întîmple ceva într'un obiect óre care, pe care ei, potrivit experienței lor omenești, nu l'aŭ putut cunósțe mai de timpuriŭ în natura aceluĭ obiect». Să vedem acum care este relațiunea minunei față cu natura. Este clar că ele nu staŭ în mod contradictoriŭ una față de alta, ci: cu natura e stabilită minunea și cu minunea natura. Ambele, minunea și natura, staŭ în aceeași legătură ca creațiunea și conservarea ei. După cum în conservare creațiunea nu póte fi exclusă, tot asemenea și activitatea divină din natură. «După cum nu i-a fost imposibil lui Dumnedeŭ să creeze tóte naturile, pe carĭ el a voit, tot asemenea nu e imposibil să facă ceea ce voește cu naturile pe care el le-a creat. Saŭ ar fi, óre, minunat, când înțelepciunea sa ar întrebuința tóte lucrurile tot așa de minunat după cum le-a și creat?».

M. P.

(Va urma).

CANOANELE SINOADELOR ECUMENICE.

SINODUL AL II ECUMENIC.

CANONUL I.

A hotărît Sfiinţii Părinţi adunaţi în Constantinopol a nu se călca credinţa celor 318 părinţi adunaţi în Nicea Bitinieĭ; ci să rămână acea predominantă şi să se anatematiseze tóta eresia şi în special cea a Eunomienilor, adică a Eudoxianilor şi cea a Semiarianilor, adică Pneumatomahilor, şi cea a Savelianilor, şi cea a Marcelianilor, şi cea a Fotinienilor şi cea a Apolinariştilor.

Consultă: Sinod. II. Can. I. Sinod. VI. Can. II. Cartag. Can. V.

Comentar.

Acest canon are conţinut dogmatic. Sf. Părinţi adunaţi în Constantinopol, în al doilea Sinod Ecumenic, cel întâiŭ lucru ce fac este a susţinea hotărîrile Sinoduluĭ din Nicea, respectiv de credinţă şi a anatematiza pe tóte eresiile precedente şi presente ce luptaŭ contra credinţeĭ definite şi admise de Sinodul din Nicea. Acele eresiĭ sînt: Eudoxienii ce eraŭ următoriĭ ideilor eretice ale luĭ Eudoxiŭ, care a fost episcop al Constantinopolului sub Valens Imperatorul, eresia

luĭ se contopea cu a luĭ Eunomie din Chizic, aceştia se numeaŭ şi Anomeĭ, pentru că susţineaŭ că Fiul şi Sf. Spirit n'aŭ nicĭ o asemănare respectiv de substanţa Tatăluĭ. Savelianiĭ se numeaŭ aşa după Sabelie Libinul, ce a fost episcop în Pendápolul Ptolomaideĭ. Acesta confunda cele treĭ persóne din Sf. Treime, ḑicênd că aceĭaşĭ persónă a Tatăluĭ s'a manifestat când sub numirea de Fiŭ, când sub cea de Sf. Spirit. Iar Marcelianiĭ se numeaŭ de la Marcel Anghiranul din Galatia. Acesta profesa cam aceĭaşĭ cu Sabelie. In fine Fotin, ce a fost episcop la Sirmiŭ în Iliric şi care învaţă aceĭaşĭ eresie cu Pavel de Samosata, condemnat în Sinodul Nicean. Iar Apolinarie din Laudicia Sirieĭ, unde era episcop, învĕţa că Fiul n'a avut corp desăvîrşit omenesc, admiţênd numaĭ o natură în persóna Mântuitorului. Tóte aceste eresiĭ bântuĭaŭ pe atuncĭ Creştinismul, şi eraŭ şi încurajate de către păgânĭ şi de către uniĭ din Imperatorĭ. Decĭ Sinodul spre a feri neîntinată învĕţătura Creştină ĭ-a dat anatemeĭ şi ĭ-aŭ separat de biserică pe toţĭ aceştĭ eresiarhĭ şi pe adepţiĭ lor. Hotărîrea dată s'a numit Tom.—Τόμος.

CANONUL II.

Episcopiĭ, ceĭ preste diecese, să nu trécă în Bisericile învecinate, şi nicĭ să turbure Bisericile. Ci după canóne, Episcopul cel al Alexandrieĭ să economiséscă numaĭ cele în Egipet; Iar Episcopiĭ Orientuluĭ, Orientul numaĭ să'l administreze, păstrându-se Biserićeĭ din Antiohia întâetăţile din canónele de Nicea. Episcopiĭ dieceseĭ asiatice să administreze numaĭ cele Asiatice; şi ceĭ aĭ Ponticieĭ numaĭ cele ale Ponticieĭ, şi ceĭ aĭ Traciеĭ cele Tracice numaĭ să le economiséscă. Iar nechemaţĭ Episcopĭ să nu trécă peste diecesă pentru hirotonie saŭ alte grijĭ Bisericeştĭ. Păstrându-se canonul cel înainte scris despre diecese, este evident că celĕ ale fie-căreĭ Eparhiĭ le va administra Sinodul Eparhieĭ, după cele hotărîte în Nicea. Iar bisericile luĭ Dum-

nedeŭ, dintre popórele barbare, trebue să se economiséscă după obiceiul predominant al Părinților.

Consultă: Apost. Can XXXIV. XXXV. Sinod. I. Can. VI, VII. Sinod. III. Can. VIII. Sinod. IV. Can. XX, XXX și XXXIX. Antiohia. Can. IX. Sardica. Can. III, XI și XII.

Comentar.

Acest canon este disciplinar—administrativ, prin care se reguléză sferile și atribuțiile fie-căreĭ Eparhiĭ, drepturile și îndatoririle lor, de aceea are fórte strînsă legătură cu canónele precedente 34 și 35 Apostolice și cu canónele 6 și 7 ale Sinoduluĭ din Nicea. Se pare, că se făceaŭ abuzurĭ din partea unor Episcopĭ, carĭ treceaŭ peste diecesele lor și se amestecaŭ, săvîrșind oficiĭ bisericeștĭ, în alte diecese, pentru aceea aŭ revenit asupra acesteĭ cestiunĭ de ordine și disciplină bisericéscă și acest Sf. Sinod. Canonul definește în general numaĭ sferile administrațiilor marĭ, ca și cele politice, și nu vorbește, în special, despre ingerințele ce ar face un Episcop asupra altuĭ Episcop, acest lucru se înțelege numaĭ. Apoĭ arată și modul cum trebue să se administreze acele diecese: adică prin Sinódele ce anual trebue să se adune de douĕ orĭ. Zonara așa explică ἐπισκόπους ὑπερ διοίκησιν: «Acésta hotăraște canonul present, ca Episcopul preste diecesa, adică peste eparhia ce-ĭ aparține, în Bisericile învecinate adică, care sînt peste marginele hotărîte fie-căruĭ ordonă să nu trécă [1])». Apoĭ adaugă: Iar administrațiile bisericeștĭ în fie-care provincie, adică votările, hirotoniile, deslegarea nedumeririlor, a celor sub aforisirĭ, epitimiĭ și celelalte, hotăraște, ca să le economiséscă Sinodul fie-căreĭ Provinciĭ [2]). Fiind-că eraŭ pe atuncĭ Bisericĭ de credincĭoșĭ și la popórele barbare, unde probabil nu eraŭ mulțĭ Episcopĭ, în cât să ajungă pentru Sinod, saŭ că era nevoe, dacă cine

---

[1]) Zonara Vol. II. Pag. 170.
[2]) Zonara Vol. II. Pag. 170.

va strălucĭa în cuvînt, să se ducă acolo, în parichiile altora, în cât să întăréscă în credinţă pe ceĭa ce veneaŭ, şi a întări în ea obiceĭul predominant, până atunĭ l'a îngăduit Sf. Sinod în acele locurĭ şi l'a lăsat şi după aceea [1])». Iar Balsamon observă: «de şi este contra canonuluĭ acest obiceĭŭ, dar se practică din necesitate [2])». Eŭ înţeleg că sub Bisericile dintre popórele barbare pe acest timp trebue să înţelegem numaĭ şi numaĭ Daciile Traiană şi Aureliană. La acésta mĕ sprijin şi pe contextul canonuluĭ, care după ce enumeră diferitele diecese, termină cu Pontul şi Tracia. Este dar firesc. că după Tracia, să se ocupe şi de Bisericile de pe malurile Dunăreĭ şi pe unde vor fi fost, pentru că ele, Bisericile acestea, eraŭ cunoscute la Constantinopol, apoĭ representanţĭ din ele aŭ fost şi la Sinodul I din Nicea şi la acest al doilea Ecumenic. Susţin dar cu temeĭ că sub cuvintele din acest canon: τὰς ἐντοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσι τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, trebue să înţelegem Biserică Română, orĭ a' vechilor Colonişti aĭ luĭ Traian şi în care eraŭ póte şi barbarĭ pe atuncĭ, Sciţĭ şi maĭ ales Goţĭ, ce aŭ fost creştinaţĭ de către coloniştiĭ luĭ Traian, cum şi sclaviĭ, răpiţĭ de barbarĭ, dintre creştinĭ.

CANONUL III.

Episcopul Constantinopolului, însă, să aĭbă întăetatea onóreĭ după Episcopul Romeĭ, pentru că acésta este Roma nouă.

Comentar.

Mult s'a comentat acest canon; ba de către Apusenĭ s'a pus şi la îndoĭală autenticitatea luĭ. Causa a fost că până acum nu era vorba de Primat în Biserică, ci fie-care die-

---

[1]) Zonara Vol. II. Pag. 171.
[2]) Bals. Vol. II. Pag. 171.

cesă își avea administrația sa independentă, regulându-și afacerile prin Sinodul Provincial. Eraŭ dar Bisericile dieceselor autocefale, și numaĭ la nevoĭ, din causa eresiilor și a disciplineĭ Universale Bisericești, părinții se adunaŭ în Sinóde Ecumenice. Când însă prin secolul al VII și al VIII Biserica de apus ș'a afirmat primația sa, a dat peste acest canon Ecumenic, ce-ĭ sta în ochĭ, dovedindu-ĭ novismul sĕŭ. Atunci aŭ căutat a-ĭ da diferite sensurĭ, spre a-ĭ slăbi puterea. Canonul însă este precis și hotărît. El decide că Episcopului Constantinopoluluĭ să i se dea al doilea loc de onóre după cel al vecheĭ Rome; pentru că Constantinopolul, prin strămutarea Capitaleĭ Imperiuluĭ Roman de la Roma la Constantinopol, a devenit a doua Romă, orĭ nouă Romă—Capitală. Este adevĕrat că până la Marele Constantin, Bizanțul nu era măcar centru, orĭ capitală Provincială-Metropolitană în Orient, ci Iraclia numită și Pirint, pentru care cuvînt și până acum Metropolitul Iracliei hirotonește pe Patriarhul de Constantinopol de câte orĭ alesul patriarh n'ar avea gradul de arhiereŭ. Deodată ce a devenit Bizanțul Capitala Imperiuluĭ Roman și a fost onorată cu Senat, ca și vechea Romă, era o trebuință, cerută de obiceĭŭ și de cuviință, ca și Episcopul noueĭ Capitale să fie ridicat la demnitatea de centru Bisericesc, ca și cel din Roma veche, pentru că și Constantinopolul este capitală ca și aceea. S'a recunoscut însă Romeĭ vechĭ prerogativa întâetățeĭ, dar imediat după el s'a dat și recunoscut, prin acest canon, și celuĭ al Constantinopoluluĭ prerogativa de a ședea al doilea în adunărĭ, după cel al Romeĭ. Cum trebue să înțelegem cuvintele din canon: ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥωμης ἐπίσκοπον: Zonara, se pare, că ar voi a-ĭ recunóște Bisericeĭ Romeĭ vechĭ o precădere; Balsamon însă intrepretă frasa așa: «Acestea, fiind așa hotărîte, unii prin prepositia μετὰ n'aŭ înțeles o precădere—ὑποβιβασμός—a cinsteĭ; ci a luat-o în sens după timp numaĭ (adică curgerea timpuluĭ), întrebuințând, pentru întărirea argumentuluĭ lor,

cononul 28 al Sinodului al IV Ecumenic, care dice: «tronul Constantinopolului are de o potrivă întâetăți cu tronul cel mai vechiŭ al Romei». Bunul simț și contextul ne duc fără nici o greutate, la acest sens, că adică preeminența ori întâetatea Episcopului Romei este o întâetate ad honorem—τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, care, în al doilea loc, i s'a recunoscut și Constantinopolului. Aci nu-i vorba și nici umbră măcar de vre-o prerogativă primațială, pentru că pe aceste timpuri nu se gândeaŭ Apusenii la a forma cu timpul un Semi-Ḍeŭ în persóna Episcopului vechei Rome.

CANONUL IV.

Despre Maxim Cinicul și despre desordinea întîmplată în Constantinopol, (s'a hotărît) ca nici Maxim, saŭ să fi fost saŭ să fie Episcop, nici cei hirotoniți de el, în ori-ce grad din cler. Tóte să nu aibă tărie și acelor din jurul sĕŭ și acelor săvîrșite de el.

Comentar.

Iată ce ne spune Zonara despre acest Maxim Cinicul: că era din Egipet de loc. Cinici se numeaŭ acești filosofi pentru obrăznicia, îndrăsnéla și nerușinarea lor. Venind la Sf. Grigorie Teologul, și catihisat, s'a botezat. Numĕrat în cler, a fost fórte de aprópe cu acest sf. Părinte, ca un împreună petrecĕtor. Devenind vacant tronul arhieresc al Constantinopolului, trimite bani în Alexandria și aduce de acolo episcopi, votându-l de Episcop al Constantinopolului, avênd conlucrător și pe un fórte de aprópe a Sf. Grigorie. Intrând deja înlăuntrul Bisericei, și cunoscêndu-se înainte de a termina ceremonia, aŭ fost alungați de credincioși, și alungați fiind, nu s'aŭ liniștit; ci întrând în casa unui lăutar l'aŭ hirotonit acolo pe Maxim. Deci Sinodul declară că tóte cele făcute de el și cele de cei din partida lui, să n'aibă

putere, iar el se fie considerat ca și cum n'ar fi fost hirotonit și nicĭ că este episcop. In urmă constatându-se că este apolinarist, a fost și anatematisit [1]).

CANONUL V.

Despre tomul Apusenilor primim și pe ceĭ din Antiohia, carii mărturisesc o Dumnedeire a Tatăluĭ, a Fiuluĭ și a Sfîntuluĭ Spirit.

Consultă: Sinod. VI. Can. I. II, Cartagena Can. I.

Comentar.

Pentru a înțălege acest canon, trebue să știm prealabil, că Constantie, Fiul Marelui Constantin, înclina și sprijinea pe arienĭ, carii, în tot modul, căutaŭ să se desființeze hotărîrile Sinodului din Nicea. De aceea Biserica Occidentuluĭ a alergat la Constans fratele luĭ Constantie, de a sprijini pe Ortodoxĭ. In acest scop, s'a adunat Sinodul din Sardica, în care majoritatea eraŭ Occidentalĭ, și aŭ făcut o expunere de credință, numită τόμος. Despre acéstă expunere de credință se vorbește în canon. Occidentalii fiind în număr de 70, iar Orientalii în minoritate, aŭ cerut aceștia, ca să nu fie primiți în Sinod Sf. Pavel Omologetul și Sf Atanasie. Occidentalii, neprimind, Orientalii aŭ eșit din Sinod. Atunci majoritatea aŭ confirmat din noŭ hotărîrile din Nicea în acea expunere de credință și aŭ anatematisat pe anomeĭ. Dar fiind-că Biserica Antioheană era Ortodoxă, pentru aceea la acest, sinod al II Ecumenic, s'aŭ admis Episcopiĭ Antiohenĭ ca Ortodoxĭ, nu însă și cei din alte Biserici Orientale pătațĭ de arianism și semi-arianism. Acésta dar în-

---

1) Vedĭ Zonara vol. II, pag. 177. idem Balsamon. Iată un cas de judecată, după procedura sumară, în care fără a se chema regulat, fără a asculta pe inculpat, s'a anatematisat și el și complicii luĭ. Caz grav, motivat de opinia orĭ zvonul public.

sémnă cuvintele: Περὶ τοῦ τόμου τῶν δυτικῶν καὶ τούς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀποδεξαμεθα. . Este dar un canon dogmatic.

CANONUL VI.

Fiind-că mulți, voind a turbura și a răsturna buna ordine Bisericéscă, plăzmuind, cu vrăjmășie și cu calomnie, unele acuzări asupra Episcopilor Ortodoxi, ce administraŭ Bisericile, nimic alt, de cât să păngăréscă renumele celor sfinți, și întreprinḑênd a provoca turburări popórelor liniștite; pentru aceea, a plăcut Sfîntuluĭ Sinod al Episcopilor adunați în Constantinopol, să nu se primésc necercetat pe acuzatorĭ și nicĭ să le permită se facă acuzările asupra celor ce administréză Bisericile, dar nicĭ să-ĭ respingă pe toți. Dacă cine-va ar aduce vre-o pîră proprie, adică individuală, că este asuprit saŭ că a suferit alt ceva din partea luĭ fără dreptate, pentru acest fel de acuzări să nu se cerceteze nicĭ persóna acuzatorului, nicĭ Religia. Căcĭ în tot modul trebue ca și conștiința Episcopuluĭ să fie curată și cel ce ḑice că este nedreptățit, de orĭ-ce Religie ar fi, să-și găsească drepturile. Iar dacă învinuirile aduse ar fi bisericești, atuncĭ trebue să se cerceteze persónele acuzatorilor, ca maĭ întâĭ ereticilor să nu le fie cu putință se facă acuzărĭ asupra Episcopilor Ortodoxĭ pentru afacerĭ bisericești. Eretici însă numim și pe ceĭ vechĭ lepădați de Biserică, și pe ceĭ după acestea anatematisiți de noĭ. Pe lângă acestea și pre ceĭ ce se prefac că mărturisesc credința cea sănătósă, dar s'aŭ rumpt și se adună aparte de Episcopiĭ noștri canonicĭ. Iar apoĭ, și dacă unil din ceĭ ce ar fi condemnați maĭ înainte pentru unele cause de la Biserică și lepădați saŭ neîmpărtășiți, orĭ din tagma clerului orĭ a laicului, nicĭ acestora să nu le fie permis, să acuze pe Episcop, maĭ înainte de ce s'ar desvinovăți de propriul delict. De asemenea și pentru ceĭ ce sînt sub acuzare de maĭ înainte să nu fie maĭ înainte primiți la acuzarea Episcopuluĭ, saŭ a clericilor, înainte de ce s'ar

dove li pe sine nevinovaţi de delictele ce li s'aŭ adus. Iar dacă cine-va n'ar fi nicĭ eretici, nicĭ neîmpărtăşiţi, nicĭ condemnaţi maĭ înainte, saŭ acuzaţi pentru unele învinuirĭ, şi ar ḍice că aŭ o acuzare óre-care bisericéscă asupra Episcopuluĭ, despre aceştia ordonă Sf. Sinod, ca să adreseze acuzările la toţi Episcopii Provincieĭ şi la eĭ să dovedéscă delictele Episcopuluĭ în óre-care învinuirĭ. Iar de s'ar întîmpla că episcopiĭ ar fi în neputinţă pentru cerecetarea vinelor aduse Episcopuluĭ, atunci eĭ să se adreseze la un Sinod maĭ mare, al Episcopilor aceĭ Diecese, chemaţi pentru acéstă causă. Şi să nu se primésca maĭ înainte acuzarea până când eĭ nu vor da înscris, ca să se pedepséscă cu asemenea a acelora pedépsă, dacă acuzatoriĭ în cercetarea faptelor s'ar dovedi că clevetesc pe Episcop. Iar dacă cine-va ar despreţui cele hotărîte, după cum s'a arătat maĭ sus, şi ar îndrăzni, saŭ a supăra auḍurile împĕrăteştĭ saŭ tribunalele arhonţilor lumeştĭ, saŭ ar nelinişti Sinodul Ecumenic, neconsiderând pe toţi Episcopiĭ dieceseĭ, un asemenea, să nu fie primit la acuzare de loc, ca un insultător de canóne, şi ca unul ce păngăreşte buna ordine bisericéscă.

Consultă: Apost. can. LXXIV. Sinod. IV. can. IX. XVII. XXI. Cart. can. VIII. XII. XIV. XV. Sinod. VI. Can. XXVII. XXXVI. XCIII, CV. CXXXIV. CXXXVII. CXXXVIII. Antiohia. Can. XII. XIV şi XV.

Comentar.

Acest canon este de o importanţă fórte mare în Biserica Ortodoxă, ocupându-se de procedura şi modul întentăreĭ proceselor asupra persónelor din Ierarhie, în special a Episcopilor, Metropoliţilor etc. Fiind-că mulţi din eretici şi schizmaticĭ acuzaŭ la tribunalele civile pentru orĭ ce cause pe Episcopiĭ Ortodoxĭ, cu scop de a-ĭ calomnia şi a-le înjosi prestigiul. Apoĭ şi necredincĭoşiĭ pe acele timpurĭ aveaŭ înteres a ponegri conduita clericilor creşt'inĭ; pentru aceste cuvinte, aŭ formulat Sf. Sinod al II Ecumenic norma, după

care se póte intenta proces uneĭ persóne din cler. Sinodul a stabilit în princip: 1) Că, pentru neînțelegerĭ personale, împrumutărĭ de banĭ, delicte și crime particulare póte orĭ-cine reclama contra unuĭ cleric, făcênd abstracțiune de Religia reclamantuluĭ, ca avênd reclamă personală asupra luĭ, și atuncĭ îĭ póte intenta proces la tribunalele civile, ca orĭ căruĭ cetățan. Orĭ ce cleric avênd drepturile cetățănești, póte avea în viață procese civile, pentru că exercită drepturile civile, posedă proprietățĭ, și póte face întreprinderĭ de acele ce sînt competinte cu misiunea clericală, ca profesura publică, epitropia orfanilor și a rudelor lor de aprópe etc. 2) In ce privește serviciul sĕŭ strict bisericesc, neîmplinirea datoriilor sale, abuzul de putere în sfera bisericéscă, trecerea limitelor enorieĭ, orĭ Episcopieĭ și săvîrșind acte bisericeștĭ la Biserică străine luĭ etc. tóte aceste și altele multe sînt cause bîne-cuvîntate de a fi chemat în judecată clericul deliquent. Dar Sinodul stabilește că în asemenea cazurĭ nu orĭ cine póte chema în judecată pe un cleric, maĭ ales pe un Episcop După hotărîrea Sinodului, sînt necompetințĭ a intenta proces asupra unuĭ cleric în materie pur religiósă: necredincĭoșiĭ, ereticiĭ, schizmaticiĭ, ceĭ ce aŭ fost condemnațĭ bisericește și ceĭ ce sînt sub judecată bisericéscă, până nu se vor desculpa de acusația adusă lor. De asemenea nu pot intenta procese bisericeștĭ nicĭ ceĭ răsvrătițĭ din cler, din ceĭ ce se adună în societățĭ rezlețite bisericeștĭ, contra episcopilor. Sinodul a avut în vedere că acești nedrepțĭ credincĭoșĭ, de câte orĭ ar trage în judecată pe un cleric ortodox n'aŭ în intențiune urmărirea îndreptăreĭ vineĭ inculpatuluĭ, ci din contra divulgarea, derîderea și înjosirea ordineĭ și disciplineĭ bisericeștĭ. Ce interesază pe un eretic orĭ păgân dacă clericul Ortodox nu ș'a îndeplinit cu punctualitate serviciile religieĭ ce represintă; și care-ĭ fără nicĭ un interes pentru eterodox și nicĭ ĭ-a lesat întru ceva interesele luĭ civile? Acest drept de a

trage la respundere pentru călcărea datoriilor obligatóre unuĭ cleric, îl are numaĭ creştinul ortodox, autoritatea bisericéscă sub care stă acel cleric, saŭ representanţiĭ acestor autorităţi, ca Protoĭereiĭ, sub-protoĭereiĭ, Revisoriĭ ecclesiasticĭ şi Defensoriĭ în ţară la noĭ, după legea în present, cu tóte că în vechime Defensoriĭ n'aveaŭ acest drept.

Pentru că acuzarea clericuluĭ, în afaceri bisericeştĭ, are consecinţi fórte grave, atrăgênd adese caterisirea orĭ argosirea celuĭ acuzat; şi pentru ca nu cu uşurinţă să se expue renumele şi reputaţia unuĭ cleric la asemenea penalităţi canonice, aŭ luat Sf. Părinţi din acest Sinod următórea măsură: Numaĭ atuncĭ să se primésca inculparea reclamantuluĭ, saŭ a maĭ multora, când acuzatoriĭ vor da înscris, că dacă nu vor putea dovedi vinovăţia adusă clericuluĭ, atuncĭ să fie eĭ supuşĭ aceleĭ penalităţi canonice.

Ast-fel, trebue să fie cine-va fórte precaut, şi să posédă dovedi tarĭ şi neîndoióse, când chĭamă în judecată pe un cleric pentru delicte orĭ crime bisericeştĭ. Orĭ-ce cleric însă dovedit că-ĭ vinovat trebue pedepsit cu cea maĭ mare rigóre canonică, pentru că numaĭ aşa se póte menţinea ordinea şi disciplina în Biserică şi a se ridica prestigiul moral al cleruluĭ Fiind că în canon se vorbeşte, că dacă s'ar întîmpla, ca Episcopiĭ să nu pótă judeca pe Episcopul inculpat în Sinodul lor, atuncĭ reclamanţiĭ se pot adresa la un Sinod maĭ mare. Zonara explică ast-fel acest caz: «Sinod maĭ mare înţelege pe Episcopiĭ Dieceseĭ întregĭ. Căcĭ Eparhie se înţelege Adrianopolul, saŭ Filopopolul şi Episcopiĭ din ele, ĭar Diecesă tótă Tracia saŭ Macedonia» (Zonara vol. II p. 138). Divisiunile circumscripţiilor Metropolitane, Exarhale şi Patriarhale de maĭ în urmă, nu sînt şi astă-dĭ în vigóre; atuncĭ era Imperiul Roman stăpân lumeĭ, astă-dĭ lucrul s'a schimbat. Fie-care popor care-ĭ independent politic îşĭ are şi independenţa sa Bisericéscă, aşa că nu póte trece la altă Biserică a altuĭ popor, un proces intentat în o Biserică

autocefală. Acésta ar fi a-ĭ călca autocefalia, ceea ce-ĭ o anticanonicitate. In present procesele clericale, de orĭ-ce natură ar fi şi contra orĭ căreĭ persóne din cler, de la Diacon până la Primat, se termină în Biserica autocefală, fără apel. Orĭ-ce Biserică autocefală se administrézá de un Sinod Metropolitan, care-ĭ ultima instanţă judecătoréscă.

CANONUL VII.

Ceĭ ce se adaug la Ortodoxia şi la partea celor ce se mântuesc dintre eretici, îĭ primim după urmarea şi deprinderea stabilită: Pe Arianĭ, pe Macedonianĭ, pe Sabatianĭ, pe Novaţianĭ şi pe ceĭ ce se numesc Catarĭ, pe Aristerĭ şi Tesaraschedecatiţĭ, adică Tetradiţĭ şi Apolinariştĭ—îĭ primim dând libele şi anatematisând tótă Eresia, ce nu cugeta, precum cugetă Sf. Biserică catolică şi apostolică a luĭ Dumnedeŭ şi confirmându-ĭ saŭ ungêndu-ĭ maĭ întâiŭ cu sfîntul Mir şi la frunte şi la ochĭ şi la nas şi la gură şi la urechĭ, şi confirmându-ĭ ḑicem: Pecetea darului Duhuluĭ Sfînt. Insă pe Evnomianĭ, ceĭ ce s'aŭ botezat în o singură afundare şi pe Montaniştĭ, cariĭ aicĭ se numesc Frigienĭ şi pe Sabelianĭ ceĭ ce învaţă iopatoria şi alte rele făcênd şi pe tóte celel-alte eresiĭ (fiind-că sînt multe aicĭ, maĭ ales ceĭ ce vin din ţara Galatenilor) pe toţĭ ceĭ dintre eĭ, cariĭ voesc a se alipi la Ortodoxie, îĭ considerăm ca Elinĭ (păgânĭ). Şi întâia ḑi îĭ facem creştinĭ, în a doua Catecumenĭ; apoĭ în a treĭa le cetim exorcismele, cu însuflarea întreită la faţă şi la urechĭ şi aşa 'ĭ înaintăm şi 'ĭ facem să stea în Biserică şi să asculte scripturile şi atuncĭ îĭ botezăm.

Consultă: Apost. Can. XLVI. XLVII. LXVIII. Sinod I. Can. VIII. XIX. Sinod. VI. Can. XCV. Laod. Can. VII. VIII. Cartag. Can. LXVI Sf. Vasilie Can. I. V. XLVII.

Comentar.

Acest canon determină modul admitereĭ ereticilor în creş-

tinism. Este de însemnat că sub numele de Ἕλλην—Elen, trebue să înțelegem păgân, orĭ necreștinĭ, și eraŭ primiți ast-fel toțĭ ereticiĭ ce atacaŭ dogma Sf. Treimĭ. Tot odată ni se arată și chipul primireĭ la Creștinism în secolele primare, adică prin o pregătire de anĭ în care învĕțaŭ creștinismul, apoĭ prin asistarea la cult până la începutul Liturgieĭ credincĭoșilor și în urmă prin botezarea și confirmare, orĭ ungerea cu Sf. Mir.

SINODUL AL III ECUMENIC.

CANONUL I.

Fiind că trebueaŭ să știe și ceĭ ce aŭ lipsit de la Sf. Sinod, și ceĭ ce aŭ rĕmas în țară saŭ oraș pentru vre-o pricină saŭ bisericéscă saŭ trupéscă, cele hotărîte în el, încunoștiințăm, pe iubirea și sfințenia vóstră, că, dacă un Mitropolit al Provincieĭ, reslățindu-se de sfîntul și ecumenicul Sinod, s'a aplecat la adunarea resvrătitóre saŭ se va apleca după acésta, saŭ a cugetat cele ale luĭ Celestin saŭ va cugeta, acesta nu póte de loc să lucreze ceva asupra Episcopilor provincieĭ, fiind exclus acum de tótă împărtășirea bisericéscă de către Sinod, și neactiv. Ci și Episcopilor înșășĭ aĭ Provincieĭ și Metropoliților dimprejur, celor ce cugetă cele ale Ortodoxieĭ se va supune în tóte și se va lepăda din gradul Episcopieĭ.

Comentar.

Acest canon este de cuprins disciplinar. Pentru ca Episcopiĭ și Mitropoliții să nu se maĭ alipéscă de alte eresiĭ, să nu maĭ facă turburărĭ în ierarhie prin rĕsvrătirĭ de la Ortodoxie ἀποστασία, a regulat Sf. Sinod: ca Metropoliții apostați orĭ cariĭ ar apostasia de la Ortodoxism și s'ar da pe partea luĭ Celestin și acelor cu eĭ, să pĭardă drepturile metropoli-

tane ale Provinciei, iar Episcopii carii eraŭ sub jurisdicția luĭ Metropolitană să nu asculte de el, ca unul ce este exclus din comunitatea Bisericéscă și căḍut din gradul sĕŭ Ierarhic. Apoĭ canonul maĭ ḍice că acel mitropolit să fie sub ascultarea episcopilor Ortodocșĭ și a Mitropoliților din jurul Provinciei. Sf. Părinți aŭ luat acéstă măsură asupra acelor Metropoliți carii s'aŭ refugiat din Sinod spre a nu participa la hotărîre, pentru că eraŭ eretici; de asemenea și asupra acelora, carii pretextând că nu pot participa la Sinod, ca ținuți de nevoĭ, în realitate însă eĭ craŭ eretici, pentru care lucru-ĭ înștiințéză Sf. Sinod pe Episcopii Ortodocșĭ.

CANONUL II.

Iar dacă unii Episcopĭ provinciali aŭ lipsit de la Sf. Sinod și s'aŭ alipit la apostasie; saŭ vor încerca a se lipi; saŭ și, subscriind la caterisirea luĭ Nestorie, s'aŭ re'nturnat la adunarea apostasieĭ, aceștia cu totul, după socotință Sf. Sinod, să fie streinĭ de Ierarhie și să cadă din grad.

Comentar.

Acest canon este o continuare a celuĭ precedent. In acela se hotăra ce era de făcut cu Mitropoliții rĕsvrătiți din Ortodoxie orĭ apostați, în acesta se determină situația Episcopilor resvrătiți, ca adică să înceteze de la ale servireĭ Arhierești, și să cadă din grad, când s'ar constata că cugetă cele ale luĭ Nestorie orĭ Celestin. Pedépsa Sinodală este excluderea din cler, și interzicerea de a maĭ exercita cele ale gradului Arhieresc, ca eretici. Cuvîntul ἱερωσύνη astfel trebue înțeles despre Episcopĭ, cum ḍice și Zonara [1]). Balsamon însă ḍice: «înstreinarea de la Ierarhie se aplică Episcopilor, ĭar căderea din grad la clericĭ [2]).

---

[1]) Vol. II. Pag. 197 opul citat.
[2]) Idem opul citat. Vol II. Pag. 196.

CANONUL III.

Iar dacă unii dintre clerici, din țara saŭ orașul fie-căruĭ, de către Nestorie și acelor ce eraŭ cu dînsul s'aŭ oprit de la preoție pentru că cugetaŭ drept; am socotit drept ca eĭ să'și reĭa propriul lor grad. In deobște însă poruncim că clericiĭ, ceĭ ce cugetă împreună cu ortodoxul și ecumenicul Sinod, de loc să nu se supună, sub nicĭ un chip, Episcopilor apostați saŭ carĭ se vor resvrăti.

Comentar.

Nestoriŭ era Patriarh al Constantinopoluluĭ și căuta prin tot modul să'și lățească eresia sa, de aceea pe clericiĭ Ortodocșĭ, carĭ nu-ĭ primeaŭ eresia 'ĭ oprea de serviciĭ și 'ĭ aforisa; pe aceștia Sf. Sinod îĭ restabilește în gradele lor, fie preoți orĭ diaconĭ, și le interzice de a se supune Episcopilor apostați sub nicĭ un chip.

CANONUL IV.

Iar dacă uniĭ dintre clericĭ ar cădea în apostasie ș'ar îndrăsni, saŭ în particular saŭ în public, să cugete cele ale luĭ Nestorie saŭ Celestin, și aceștia, s'a găsit drept de către Sfîntul Sinod să fie caterisiți.

Comentar.

Acest canon se ocupă cu clericiĭ cariĭ ar deveni apostați, prin vorbirĭ publice orĭ private, susținênd eresul luĭ Nestoriŭ orĭ Celestin, și pe cariĭ îĭ supune caterisireĭ, adică interzicereĭ desĕvîrșite de la orĭ ce lucrărĭ ale graduluĭ lor ierarhic. Cuvîntul. din text δεδικαίωται și Zonara și Balsamon îl intrepretă cu ἐκρίθη—s'a judecat, și ᾤδοξε—s'a părut [1]).

CANONUL V.

Iar câți pentru fapte necuviincĭose s'aŭ condemnat de Sf.

---

[1]) Op. cit. pag. 197. Vol. II.

Sinod, saŭ de către Episcopiĭ lor, și cărora Nestoriŭ, și ceĭ ce cugetaŭ cele ale luĭ, după nepotrivirea luĭ în tóte s'aŭ încercat, saŭ s'ar încerca fără pedépsă a le reda comunicarea saŭ gradul, să nu se foloséscă, și am găsit drept să rămână nimic maĭ puțin de cât caterisiți.

Comentar.

Acest canon tratéză starea creștinilor care în aceste eresiĭ se alipise la o partidă saŭ alta. De aceea Nestorie ca patriarch de câte orĭ i se presenta un creștin sub pedépsă canonică impusă de Episcop ortodox, îĭ rădica acea pedépsă. Tot asemenea făcea și cu clericiĭ. Părinții Sinodului însă aŭ hotărît ca Creștiniĭ saŭ clericiĭ supuși epitimielor canonice de Episcopiĭ lor ortodocși respectivĭ, și carĭ în timpul eresieĭ aŭ fost ertați fără drept de Nestoriŭ, să nu se pótă folosi de acea ertare; ci să rămână în situațiunea anterióră. Balsamon dice că clericiĭ să nu se foloséscă întru nimic de suspendarea epitimielor de către Nestoriŭ; ci să rămână clericĭ caterisiți, ĭar laiciĭ aforisiți [1]).

CANONUL VI.

De asemenea și dacă ar voi óre-carĭ a sgudui prin or ce chip cele lucrate despre orĭ-ce, în acest Sf. Sinod din Efes, a hotărît Sf. Sinod, dacă ar fi Episcopĭ saŭ clericĭ, să cadă cu totul din gradul lor; ĭar de ar fi laicĭ, să fie neîmpărtășiți.

Comentar.

Aicea se dă de către Sf. Sinod sancțiune tuturor cestiunilor pertractate în ședințele sale; apoĭ reguléză că dacă vre-un Episcop or cleric s'ar încerca a se împrotivi hotă-

---

[1]) Vedĭ Bals. op. cit. vol. II. Pag. 198.

rîrilor sale, saŭ s'ar îndoi asupra lor, să cadă din grad; ĭar dacă ar fi laic, să nu fie în comunicare cu creştinii. Balsamon adaugă: «Este mare deosebire în a se împrotivi cine-va şi a se îndoi despre un lucru; de aceea cel ce se îndoeşte despre cele bine hotărîte acum va fi afurisit, ĭar cel ce se împotriveşte hotărîrilor va fi anatematist [1]). Există o deosebire între pedépsa aforisireĭ şi a anatematisireĭ. Aforisitul se pótă reabilita pe când anatematisitul nu, saŭ fórte greŭ.

CANONUL VII.

Cetindu-se acestea a hotărît Sf. Sinod, că nu-ĭ cu putinţă nimenĭ să pronunţe altă credinţă, adică să scrie saŭ să compună, afară de cea hotărîtă de Sfinţiĭ Părinţi, celor, adunaţi în oraşul Niceeĭ, în stîntul Duh. Iar ceĭ ce ar îndrăsni, saŭ a compune altă credinţă, adică să producă saŭ să pronunţe celor ce ar voi a se reîntórce la cunoştinţa adevĕruluĭ saŭ din elinism saŭ din iudaism, adică din or-ce eres, aceştia, dacă ar fi Episcopĭ saŭ clericĭ să fie străinĭ: Episcopiĭ de Episcopie şi Clericiĭ de Cler; ĭar dacă ar fi laicĭ să se anatematiseze. Tot în acelaşĭ mod dacă s'ar surprinde uniĭ fie Episcopĭ, fie Clericĭ, fie laicĭ, saŭ cugetând, saŭ învăţând cele propuse. în expunere, de presviterul Charisiŭ, despre întruparea unuluĭ născut fiŭ a luĭ Dumnedeŭ, adică învĕţăturile cele urîte şi destrămate ale luĭ Nestoriŭ, care s'a şi supus să cadă sub hotărîrea acestuĭ Sfînt şi Ecumenic Sinod; în cât adică, Episcopul să se înstreineze de Episcopie şi să fie caterisit, ĭar clericul de asemenea să cadă din cler; de ar fi însă laic, şi acesta să se anatematiseze, după cum s'a dis maĭ sus.

Comentar.

Acest canon interdice sub epitimiele cele maĭ aspre de a se

---

[1]) Bals. Vol. II. pag. 200.

compune și pronunța fie în public, fie în particular altă credință în dogma S-teĭ Treimĭ de cât cea hotărîtă în Sinodul din Nicea. De aicea resultă că nu orĭ-cine, de orĭ-ce cugetare ar fi, póte să compue o expunere a credinței creștine și care să fie primită de biserică. Maĭ resultă că numaĭ acele persóne despre a cărora tărie de credință — este convinsă biserica și, care sunt competente în cunoștinți teologice, pot scrie și vorbi în cestiunĭ dogmatice. Or-ce expunere de credință, venite pe alte căĭ de cât prin autoritatea supremă bisericéscă, care e Sinodul, nu póte avea valóre, și biserica n'o póte recunóște. Tot din acest canon maĭ resultă că învățămîntul religios creștin predat în școlele creștine trebue scrutat, cercetat, observat de cine se predă, cum se dă, și dacă persóna ce-l profeséză este competentă. Cu tótă libertatea conștiinței, cestiunea confesiunei credinței este un drept al bisericeĭ, până când credinciosul voește să fie adeptul credinței creștine ortodoxe. Ar fi un abus de putere ca sub pretextul libertățeĭ conștiinței să se suspende or să se zădărnicéscă creștinismuluĭ dreptul de a-șĭ confesa ortodox doctrina sa. Simbólele, cari cuprind în resumat punctele de credință, sub nicĭ un chip să nu se cĭuntéscă, schimbe saŭ adauge. Sensul ce trebue dat fie-căruĭ cuvînt aparține nu maĭ autorității bisericești, saŭ Sinoduluĭ.

CANONUL VIII.

Lucrul, inovator și atingĕtor de libertatea tuturor contra așezămintelor bisericești și a canónelor Sfinților Apostolĭ, ne-aŭ vestit iubitorul de Dumnedeŭ Episcop Rigin și iubitorĭ de Dumnedeŭ Episcopĭ, ceĭ împreună cu el, a Eparhieĭ Ciprilor, Zinon și Evagru. De aceea fiind-că patimile comune aŭ trebuință de o vindecare maĭ mare, după cum aduc și vătămare maĭ mare și maĭ ales dacă n'aŭ urmat nicĭ obiceĭŭ vechĭ, în cât ca Episcopul cetățeĭ Antiohieĭ să facă hirotoniĭ în Cipru după cum prin libelle și prin vo-

turile lor, aŭ învĕţat bărbaţii ceĭ maĭ religioşĭ, ceĭ ce ş'aŭ făcut intrarea în Sfîntul Sinod, că superiorii sfintelor biserică a celor din Cipru vor fi neatinşĭ şi nesupăraţĭ, conform canónelor cuvioşilor Părinţĭ, şi a obiceĭuluĭ vechĭŭ, făcêndu-se prin eĭ hirotoniile prea evlavioşilor Episcopĭ. Tot acésta şi la alte administraţiĭ şi Provinciĭ de pretutindenea se va păzi. Ca nimenĭ dintre ĭubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ să ocupe altă Eparhie, ne fiind maĭ de demult şi de la început sub el, adică sub mâna luĭ, ĭar dacă şi ocupă cine-va cu sila, şi şĭ-a supus'o luĭ, să o dea înapoĭ; ca să nu se calce canónele Părinţilor, şi nicĭ sub pretext de ierurgie să se furişeze mândria autorităţeĭ lumeştĭ, şi nicĭ să uĭtăm libertatea, perḑênd-o câte puţin, pe care ne-aŭ dăruit-o domnul nostru Iisus Christos prin sângele sĕŭ, eliberatorul tuturor ómenilor. Decĭ s'a părut Sfîntuluĭ şi Ecumeniculuĭ Sinod, ca fie-care provincie să'şĭ păstreze curate şi neatinse dreptурile existente eĭ, de la început şi din vechime după obiceĭul vechiŭ predominant, avênd fie-care Mitropolit voia a primi asemenea celor făptuite spre folosul sĕŭ. Iar dacă vine-va ar aduce un tip luptător celor hotărîte acum, s'a părut întregulŭĭ Sfînt şi Ecumenic Sinod, ca acesta să fie fără tărie.

EPISTOLA

A aceluĭaşĭ Sfînt şi Ecumenic al 3-lea Sinod, către marele Sinod din Pamfilia, despre Eustatiŭ ce s'a făcut Mitropolit lor.

Tóte fă-le cu sfat, ḑice Scriptura insuflată. Trebue dar, maĭ ales ceĭ ce primesc preoţia, cu tótă acurateţea, să se cugete asupra tuturor celor ce trebue să facă, căcĭ aşa voesc ca să vieţuĭască, şi să se pună în bună speranţă cele ale lor, şi precum se întîmplă să se aducă din vênt, cele ce doresc; şi cuvîntul acesta are multă asemănare cu adevĕratul, dar se întîmplă câte o-dată că întristarea puternică şi nesuferită, întunecând mintea, să o şi turbure cumplit şi să o îndepărteze de la vînarea celor de trebuinţă şi să o

înduplece spre cele nepotrivite firei saleĭ, precum că ar vedea ceva din cele folositóre. Ceva de felul acesta am vĕḑut că a păimit prea piosul și prea iubitorul de Dumneḑeŭ Episcop Eustatie. Căcĭ este hirotonit, după cum se constată, canonic; turburat însă de uniĭ, cum ḑic, și învăluit în împrejurărĭ neașteptate, apoĭ, din prea multa neactivitate, perḑênd experiența, opusă îngrijirilor aduse luĭ de și putea să îndepărteze acusările ridicate asupra sa, nu știm cum a adus carte de paretisis (demisie): Căcĭ trebuĭa că odată încredințându-i-se îngrijirea ieratică să o țină cu putere duhovnicéscă și ca cum s'ar prepara la ostenelĭ și să sufere de bună voe sudorile ca rĕsplată. Dar fiind-că odată s'a arătat fiind împuținat păținḑ acésta, maĭ mult din neiscusire de cât din lene și trăndăvie, cu necesitate teosevia vóstră a hirotonit pe prea piosul și iubitorul de Dumneḑeŭ frate al nostru și împreună episcop Teodor, îngrijitor al bisericeĭ. Căcĭ nu era consecuent să rĕmâe vĕduvă și să petrécă fără de îngrijitor turma Mântuitoruluĭ. Dar fiind-că a venit plângênd, nu despre oraș saŭ biserică, ne'nțălegire cu amintitul iubitor de Dumneḑeŭ Teodor, cerênd cinste de Episcop și numire, ne-am înduĭoșat cu toțiĭ pentru bătrânĭ și obștește socotind noĭ lacrimile luĭ ne-am silit a afla dacă amintitul a suferit caterisire legală, adică de s'aŭ adus asupra luĭ pârĭ necuviincĭóse de către ceĭ ce-ĭ atacaŭ renumele sĕŭ. Și dar n'am auḑit că s'a săvîrșit nimic de felul acesta, ci că s'a întîmplat maĭ ales amintituluĭ în loc de învinuire dimisie. De aceea n'am prihănit nicĭ pe teosevia vóstră hirotonisind la trebuință în locul sĕŭ pe amintitul iubitor de Dumneḑeŭ Episcop Teodor. Dar fiindcă despre neiscusirea bărbatuluĭ nu urméză a ne disputa mult, trebue însă maĭ vîrtos a ne fi milă de bătrîn, fiind îndepărtat în atâțea anĭ și de cetatea ce l'a avut și din locuințele părintești; am găsit drept ș'am hotărît fără de împrotivire, ca el să aĭbă și numele de Episcop și cinstea și împărtășirea; Așa însă, ca el să nu hirotonéscă, nicĭ ocupând o biserică

să ĭerurgisască cu de la sine stăpânire. Ci s'aŭ dacă i s'ar încuviința, s'aŭ învoi, dacă s'ar întîmpla de către un frate și conepiscop, după dispositiĭ și iubirea cea în Christos. Iar dacă veți cugeta ceva maĭ folositor pentru el, saŭ acum s'aŭ după acestea, va plăcea și aceea Sfîntuluĭ Sinod.

Comentar.

Acéstă epistolă sinodică resolvă o cestiune personală, de aceea în unele manuscripte nu se găsește trecută în rîndul canónelor, orĭ maĭ propriŭ dis, după canóne. Cu tóte aceste, ea are o importanță, pentru că întîmplându-se cazurĭ de felul acesta, ne póte servi ca normă pentru a resolva după analogie asemenea cestiunĭ. Eustatie era un Episcop în Pamfilia, acesta prin nedestoĭnicia orĭ necapacitatea luĭ încurcându-se în afacerile administrațieĭ Episcopatuluĭ sĕŭ, apoĭ fiind și mic la suflet și fără energie s'a vĕdut constrîns de a dimisiona. Atuncĭ spre a nu rĕmâne Episcopia fără păstor s'a hirotonit de Metropolitul Provincieĭ un altul demn, Teodor. Acesta însă remânênd fără nicĭ un căpătâĭŭ, într'o situație necanonică, s'a plâns la Sinod și a cerut condescendența luĭ ca să i se dea numele de Episcop, cinstea și împărtășirea cu creștinii. Sinodul îĭ învoește aceste cererĭ, pentru că s'a constatat că asupra sa nu a existat vre-o învinuire ce ĭ-ar putea ridica dreptul de episcop, ci numaĭ că a demisionat singur. Nu-ĭ permite însă ca se servéscă cele ale gradului, orĭ să hirotonéscă, de cât cu învoirea Episcopuluĭ Teodor saŭ a altora, când l'ar invita a conliturgisi. In cestiunea dimisionăreĭ clericilor în genere, ĭar maĭ ales a Episcopilor, părându-'mĭ însemnată teoria desvoltată de canonistul Zonara, o transcriŭ aicea spre cunoștința tuturor: «căcĭ tot cel hirotonit Arhiereŭ este confirmat la un oraș óre-care, și acela se numește episcop. Decĭ cel ce lasă orașul pentru care a fost hirotonit și demitêndu-se de a servi în el, și a îngriji de turma Mareluĭ Arhiepiscop

în acea Episcopie, cum se va mai chema în urmă Episcop? Pe cine va păstori? Căci numele luĭ este real, şi arată o activitate, ĭar cel ce s'a desbrăcat de activitate, a căḑut şi din chemare..... Cum se va numi Ierarh, cel ce nu are pentru el chemarea? Şi nici stăpânire peste ceĭ sfinţiţi? Şi dacă nu i se potriveşte în adevĕr numele ierarhieĭ, nu póte avea loc nici activitatea lucruluĭ, pentru că cel ce nu participă la nume, cu atât maĭ puţin va participa la acţiune. Deci de acum înainte nimenĭ dimisionând de la serviciul încredinţat luĭ nu se va maĭ primi la Episcopie, dacă s'ar numi pe sine nevrednic de sfinţenie orĭ preoţie în genere. Iar dacă cine-va va da dimisie, în genere nu se va maĭ primi canonic cel ce s'a dimisionat, şi va cădea cel ce se dimisionéză din tótă demnitatea ieratică şi din tot dreptul de Arhierie, odată cu dimisia luĭ. Pentru că dimisionările nu trebuesc primite, ceea ce se arată evident şi din al treilea capitol a Epistoleĭ Sf. Ciril către Domninu [1]).

SINODUL AL IV ECUMENIC.

CANONUL I.

Canónele aşezate de Sf. Părinţi până acum în fie-care sinod am îndreptăţit a se ţine.

Consultă: Sinod. VI. Can. II. Sinod. VII. Can. I.

Comentar.

Până la timpul Sinoduluĭ Ecumenic din Halcedon (451) aŭ fost maĭ multe Sinóde atât locale cât şi ecumenice. Multe din ele, pe lângă hotărîrĭ dogmatice, aŭ decretat şi canóne pentru buna organisare şi disciplina în Biserică. Aceste canóne nu eraŭ pretutindenĭ primite, maĭ ales acele edate în Sinódele locale. Decĭ pentru ca în Biserica creştină se existe

---

[1]) Veḑĭ Zonara Vol. II. Pag. 212 şi 213 op. citat.

o unitate în administrare și disciplină, Sf. Părinți ai acestui Sinod decretéză în acest întâiŭ canon ca tóte Bisericile să se conducă în afacerile Bisericești după aceste canóne existente până acum. Aci se înțeleg numai canónele date de Sinódele din Orient, nu și acele din Occident, care n'aŭ fost în vigóre în Biserica nóstră. Ast-fel Sf. Părinți întăresc canónele precedente, ca avînd putere de legi în cestiunele Bisericești. Tot pentru acest cuvînt și Iustinian în Nuvela 131 ḑice categoric: «Noi respectăm hotărîrile dogmatice a celor patru Sinóde dintâiŭ ca Sfînta Scriptură și privim ca legi canónele ce le-aŭ decretat saŭ pe care ei le-aŭ aprobat».

CANONUL II.

Dacă un Episcop ar face hirotonie pe bani și ar aduce spre vînḑare Harul neprecupețit și ar hirotoni pe bani Episcop, saŭ Chor-episcop, saŭ presviter, saŭ diacon, saŭ pe alt cine-va din cei enumerați în cler, s'aŭ ar înainta pe bani econom saŭ ecdic—avocat—,saŭ paramonar, cel ce îndrăsnește acésta, dovedit, să se primejduiască față de trépta sa. Și cel ce s'a hirotonit, nimic să nu se foloséscă din hirotonia saŭ înaintarea prin precupeție, ci să fie strein de vrednicie saŭ de ocupația ce a câștigat'o prin bani. Iar dacă cine-va s'ar arăta și mijlocind la așa luări rușinóse și nelegiuite, dacă ar fi cleric, să cadă din gradul sĕŭ; iar dacă laic saŭ călugăr, să se anatematiseze.

Consultă: Can. Apost. XXIX. XXX. Sinod. VI. Can. XXII. XXIII. Sinod. VII. III. IV. V și XIX. Sf. Vasilie Can. XCI. Laodic. Can. XVI.

Comentar.

Acest canon oprește sub pedépsa canonică cea mai înfricoșată, vinderea și cumpărarea gradelor Ierarhice de Episcop, presviter orĭ diacon, de asemenea și a oficiilor biseri-

cești privitóre la administrația și judecata Bisericéscă, care se daŭ prin simplă hirotesie, ca Protopopia. Sub protopopia, serviciile inferiore în Bisericăĭ, dascal, psalt, paracliserĭ, revisorĭ, avocați etc. Nimic maĭ înjositor și maĭ rușinos de cât a ajunge ca demnitățile bisericești și oficiile să se vîndă pe banĭ. Și cu tóte acestea s'aŭ găsit ființi ce aŭ traficat și acest lucru sfînt în biserică, precupețind darul Sf. Duh, ce nu se póte vinde și nicĭ prețui. Zonara se exprimă că sub expresia κινδυνέβειν περὶ τόν οἰκεῖον βαθμόν înseamnă a cădea din grad, a fi caterisit. Canonul apostolic 29 impune pedépsa dublă pentru acest oribil păcat, adică pedepsește și pe cel ce ĭa banĭ, și pe cel ce dă și cu caterisirea și cu excluderea definitivă dintre creștinĭ; ĭar păcatul îl numea Simonie. Sub cuvîntul ἀξία se înțelege demnitatea bisericéscă Ierarhică, ĭar sub φρόνδισμα orĭ ce oficiŭ saŭ serviciŭ bisericesc, ce nu se conferă prin hirotonie, ci prin o simplă numire, numită hirotesie. Acésta se probéză și prin cuvintele din canon, căcĭ pentru gradele Ierarhice se întrebuințéză cuvîntul χιροτονεῖν, ĭar pentru serviciile cele-l-alte bisericești προβάλλειν. Prin cuvintele ἐν κλίρῳ, καὶ τινὰ τοῦ κανόνος saŭ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενος trebue să înțelegem pe toțĭ clericiĭ, fie hirotoniți saŭ numaĭ hirotesiți, cariĭ ocupă o servire bisericéscă. Sub cuvintele ἔκδικον, οἰκονόμον și παραμονάριον se înțeleg avocațiĭ bisericeștĭ de pe atuncĭ, ce apăraŭ interesele bisericeștĭ și pe orfanĭ și vĕduve, apoĭ economiĭ, ce încasaŭ veniturile bisericeștĭ și în fine eclesiarhiĭ numiți paramonarĭ, orĭ, cum se ḑic astă-ḑĭ prin Moldova, palamarĭ, pentru că eĭ îngrijaŭ de Biserică.

CANONUL III.

A venit la Sfîntul Sinod (știința), că uniĭ din ceĭ enumĕrați în cler, pentru câștig rușinos se angajéză cu plată la proprietățĭ streine, și se ocupă de lucrurĭ lumeștĭ, neglijênd serviciul luĭ Dumneḑeŭ, apoĭ parcurg casele celor lumeștĭ

și primind asupra-le îngrijirea de averĭ pentru iubirea de argint. Decĭ aŭ hotărît sfîntul și marele Sinod, ca nimenĭ de acum, nicĭ Episcop, nicĭ cleric, nicĭ monah să închirieze proprietăți, saŭ să se vîre pe sine în administrărĭ lumeștĭ; esceptând dacă nu cum-va ar fi chemat de legĭ în epitropia neapărată a nevrâsnicilor; saŭ Episcopul cetățeĭ ĭ'ar permite să îngrijască de lucrurile Bisericeștĭ, saŭ de orfanĭ orĭ de îngrijirea vĕduvelor și avînd trebuință maĭ ales de îngrijirea persónelor bisericeștĭ, pentru frica luĭ Dumnedeŭ. Ĭar dacă cine-va, călcând cele hotărîte, ar întreprinde de acum, un asemenea, să cadă sub epitimiile bisericeștĭ.

Consultă: Apost. Can. VI. LXXXI, LXXXIII. Sinod. IV. Can. VII. Cartag. Can. XVIII. Sinod. VII. Can. X.

Comentar.

Acest canon oprește pe clericĭ, în genere, a se ocupa cu lucrurĭ lumeștĭ, spre a câștiga averĭ, precum împosesuirĭ streine, arendĭ, antrepridĭ și îndecomun le interdice, fie direct, fie indirect, prin persóne interpuse a gera averĭ streine, pentru că prin aceste ocupațiĭ se depărtéză dela misiunea sa și devine negligent, prin forța lucrurilor, pentru serviciul sĕŭ liturgic. Nimenĭ nu póte servi la doĭ domnĭ, ne spune Scriptura. Prin acésta hotărîre nu se interdice clericuluĭ a-șĭ cultiva și proprietatea sa, dacă o are, dar să nu uĭte că ocupația sa principală este servirea Dumnedeéscă. Zonara ast-fel interpretă cuvîntul ἐργολαβεῖν: a lua serviclŭ, este a se vîrî cine-va pentru câștig în treburĭ și afacerĭ streine, îngrijirĭ și nelinișteĭ lumeștĭ, saŭ a se opune certelor și a manipula prin administrare proprietățĭ streine, pentru iubire de argint [1]). Se permite însă clericilor a fi epitropĭ la orfanĭ nevrîsnicĭ și la rudele lor, orĭ curatorĭ și îngrijitorĭ pentru orfanĭ și vĕduve, carĭ eraŭ ajuțațĭ la nevoile dilnice de Biserică. După

[1]) Vedĭ Zonara Vol. II. Pag. 221.

acest canon şi nuvela luĭ Leon Filosotul, Episcopiĭ şi la noĭ sunt Epitropĭ pe ultimele voinţĭ ale reposaţilor, după dispoziţiile testamentare. Astă-dĭ, conform codiceluĭ civil, preoţiĭ şi călugăriĭ pot fi Epitropĭ; însă nu se păzeşte prescripţia canonuluĭ, de a cere învoirea Episcopuluĭ loculuĭ, ceea ce s'ar cuveni.

CANONUL IV.

Ceĭ ce îmbracă cu adevĕrat şi sincer viéţa singuratică, să se învrednicéscă de cinstea cuvenită. Dar fiind-că uniĭ, întrebuinţând forma monahică, turbură lucrurile bisericeştĭ şi politiceştĭ, cutreerând fără deosebire prin oraşe, dar încă meşteşugesc a'şĭ înfiinţa şi monastirĭ; s'a părut că nimenĭ nicăirĭ să nu zidéscă nicĭ să înfiinţeze monastirĭ, saŭ casă de rugăciune, fără de socotinţa Episcopuluĭ cetăţeĭ. Iar monahiĭ din orĭ ce oraş saŭ ţară să se supună Episcopuluĭ, şi să iubéscă liniştea, şi stăruind să ia aminte la post numaĭ şi la rugăciune în locurile în care s'aŭ aşedat. Şi nicĭ părăsind propriile lor monastirĭ să turbure lucrurile bisericeştĭ şi politiceştĭ saŭ a se amesteca, dacă nu cum-va i s'ar îngădui, pentru o trebuinţă neapărată, de către Episcopul cetăţeĭ. Apoĭ nicĭ un sclav să nu se priméscă în monastirĭ spre a se călugări, fără voĭa propriuluĭ sĕŭ stăpân. Iar ceĭ ce ar călca acéstă hotărîre a nóstră, am hotărît să fie ne înpărtăşit, pentru a nu se blastema numele luĭ Dumnedeŭ. Insă Episcopul oraşului trebue să aĭbă cuvenita îngrijire de Monastirĭ.

Consultă: Sinod. IV. Canon. XXIV. Sinod. VII. Canon. XVII, XXI, Sinod. I—II. Can. 1.

Comentar.

Părinţiĭ acestuĭ Sinod, motivaţĭ de abuzurile ce sĕvîrşaŭ uniĭ dintre creştinĭ sub pretext că sînt călugărĭ, aŭ format

acest canon, spre a pune margine fățărniciei și vicleniei. Iată ce ne spune Zonara: «Iar cei ce întrebuințéză forma orĭ îmbrăcămintea monachală, ca pretext, adică o aparență numaĭ spre înșelare, în cât prin ea să înșale pe ómenĭ, încât, îmbrăcând sfințitul chip, să se cinstéscă, și furișându-se în bisericĭ și întreprinzênd, póte, și a învĕța și amestecându-se cu sila în afacerile politice a orașuluĭ și voind a le administra și cu chipul acesta turburând bisericile și societățile, pe aceștia Sinodul nu-ĭ socotește de adevĕrațĭ călugărĭ [1]). De aceea s'aŭ oprit cu asprime, de a nu maĭ pribegi prin orașe monahiĭ, de a nu înființa și zidi monastirĭ orĭ case de rugăciunĭ, paraclise, fără voĭa înscris a Episcopuluĭ loculuĭ. Astă-ḑĭ, după regulamentele S-tuluĭ Sinod, nicĭ un călugăr nu póte ĭeși din monastire, fără voe scrisă din partea superiorului unde este. Cum însă Episcopiĭ și Mitropoliții, cariĭ sînt călugărĭ se amestec în afacerĭ palitice? Iată cum. Acești marĭ demnitarĭ bisericești, prin numirea lor în Episcopat, aŭ renunțat tacit la liniștea monahală, și li s'a impus îndatorirea de a păstori biserica, ceea ce, până la alegerea lor în acéstă demnitate, eraŭ păstoriți de alțiĭ. Balsamon ne spune: Iar dacă póte epitropia episcopală să facă acésta, de a administra, nu numaĭ lucrurĭ bisericești, dar și lumeștĭ, adică cetățenești, cu atât maĭ mult póte autoritatea împĕrătéscă, care promovă orĭ rădică și pe Episcopĭ. De aceea, cum se vede, și acel Metropolit al Sideĭ neîmpedicat economĭa și afacerile împĕrătești, în numele Impĕratuluĭ Mihai Duca. Iar Metropolitul Neoccesarieĭ aŭ scris și despre drepturile maritime ale orașuluĭ. Și la noĭ Episcopiĭ și Metropoliții țĕreĭ aŭ jucat marĭ roluri politice, avênd prerogative și drepturĭ consfințite de obiceĭul țĕreĭ întru acésta. Eĭ eraŭ de drept membri aĭ divanuluĭ domnesc, participaŭ în locotenențile domneștĭ cu mariĭ boerĭ, luaŭ parte la judecățile Divanuluĭ

1] Zonara. Vol. II. Pag. 226.

Domnesc și eraŭ președinții de drept a acestor instituțiunĭ ale țăreĭ. Cu încetul s'aŭ perdut unele din aceste prerogative. Astă-dĭ sînt numaĭ membri pe viéță aĭ senatuluĭ țĕreĭ.

CANONUL V.

Despre Episcopiĭ saŭ clericiĭ cariĭ se strămută din oraș în oraș, s'a părut să aĭbă în acésta putere canónele a-l șezate de către sfinții părinți.

Consultă: Apost. Can. XIV. XV. Sinod. I. Can. XV. XVI. Sinod. VI. Can. XVII. Antiohia Can. III. XVII. XXI. Sardica. Can. I. II. XV. XVI. XIX. Cartag. Can. LVII. LXIII. XC.

Comentar.

Acest canon este o reînprospătare a canónelor Apostolice 14 și 15, a Sinod, I. 15 și a celor din Cartag. etc. Acésta însémnă că încă tot persista reaŭa deprindere de a se muta orĭ strămuta Episcopiĭ și clericiĭ, prin tóte mijlócele posibile de la o Episcopie orĭ parohie săracă, la alta maĭ mare și maĭ avută. De aceea, fiind abuz acest lucru, se exprimă fórte plastic Canoniștiĭ, dicênd: că nu s'a vĕdut ca Episcop, orĭ Metropolit, orĭ chĭar preot să părăsască turma luĭ bună și mare și să se ducă la alta maĭ mică și maĭ săracă. Urméză dar că numaĭ îmboldit de interes rușinos face acésta, pentru aceea canonul oprește.

CANONUL VI.

Să nu se hirotonéscă nimenĭ nehotărît, nicĭ presviter, nicĭ diaocon, nicĭ cine-va din tagma celor în Biserică; dacă nu s'ar declara special cel ce se hirotonește pentru biserică de oraș, saŭ sat, saŭ Martiriŭ saŭ Monastire. Iar ceĭ hirotoniți nehotărît, a decis Sîntul Sinod ca asemenea hirotonie să nu aĭbă putere și să nu pótă lucra de loc, spre ocara celuĭ ce l'a hirotonit.

Consultă: Neocesaria Can. XIII.

Comentar.

Acest canon opreşte cu rigóre hirotoniile la care nu se aminteşte, în timpul hirotonieĭ locul, şi anume biserica pentru care se hirotoneşte. Numaĭ la vacanţă, dar, hirotoniile se pot sĕvîrşi; ĭar nu după plăcerea uneĭ comunităţĭ creştine orĭ a autorităţeĭ bisericeştĭ. De aceea canonul se exprimă precis, că cel hirotonit, fără a i se declara public, în timpul hirotonieĭ locul şi biserica, nu se póte bucura de hirotonie, ci rămâne neactiv orĭ argos de hirotonie, spre ocara celuĭ ce l'a hirotonit. Aicĭ trebue să înţelegem şi pentru ceĭ hirotesiţĭ orĭ numiţĭ în oficiĭ bisericeştĭ, că şi acelora la hirotesie să li se spună public şi oficiul ce aŭ a purta în Biserică şi Biserica anume la care. Raţiunea este, că numaĭ ast-fel se póte ţinea ordinea şi disciplina în Ierarhie şi se rădică posibilitatea celor ambiţioşĭ, favoriţĭ orĭ îndrăsneţĭ de a turbura pacea între membriĭ activĭ aĭ Bisericeĭ. Zonara se exprimă ast-fel: «După cum şi acum fie care dintre Arhiereĭ aĭ acestuĭ oraş chĭar hirotonind pe Episcop îl numeşte când îl înaintează; aşa era din vechime, tot cel ce se hirotonea la o Biserică preot, saŭ diacon saŭ cleric în genere se numea pentru care Biserică; deşi acum acésta pretutindenĭ se negligează [1]).

CANONUL VII.

Ceĭ aşezaţĭ odată în cler saŭ şi monahĭ, am hotărît să nu se ducă nicĭ la óste, nicĭ la altă dregătorie luméscă. Saŭ să se anatematiseze ceĭ ce îndrăsnesc acésta şi nu se căesc, în cât, să se reîntórcă la aceea ce ş'a ales maĭ înainte pentru Dumneḑeŭ.

Consultă: Apost. Can. VI. LXXXI. LXXXIII. Sinod. IV. Can. III. VI. Sinod. I—II. Canon. XI. Cartag. Can. XVIII.

---

[1]) Veḑĭ Zonara. Vol. II. Pag. 231.

Comentar.

S'ar părea că între acest canon și cel apostolic 83 ar fi o contradicere; dar, studiindu-se în paralel, se vede ușor, că fie-care tratéză o cestiune aparte. Canonul 83 Apostolic se ocupă de persónele din cler, care fiind clericĭ și ne lepădând vesmintele clericale, ocupă în acel timp și funcțiunĭ publice, incompatibile cu misiunea clericuluĭ, pentru care-ĭ caterisește. Iar acest canon se ocupă de ceĭ ce aŭ lepădat îmbrăcămintea clericală ș'aŭ intrat în oștire saŭ în o funcțiune civilă,—aŭ renunțat la clericatură,—pe aceștia-ĭ prevede acest canon, și hotărăște, că dacă nu vor veni la urma lor, adică nu vor lăsa funcțiunile civile, iar călugării, nu vor îmbrăca iar rasa monachală și nu vor reintra în monastirea unde s'aŭ tuns, să se anatematiseze. Zonara este de părere «ca aceștia desbrăcându-se însuși de demnitatea ieratică, nu se maĭ supun caterisireĭ, ca pedépsă, pentru că s'aŭ socotit că sînt vrednicĭ de o penalitate maĭ mare [1])». Balsamon aduce și dispositiile Impĕratuluĭ Leon cuprinse în Nuvelele 7 și 8, că niște aseminea clericĭ orĭ monahĭ carii aŭ renunțat la clericatură și ș'aŭ lepădat vesmintele lor, ocupând funcțiĭ civile, să se închidă în monastirĭ pe viéță [2]). La noĭ s'a introdus obicelul că dacă cine-va singur lépădă haĭna clericală, prin acésta este considerat ca exclus din cler și rĕmâne în societatea civilă, fără ca Biserica să maĭ pronunțe vre o penalitate asupra luĭ. De asemenea și pentru monahiĭ carii aŭ renunțat la monahism. După ce însă a stat maĭ mult timp în oficiĭ civile ș'apoĭ ar dori să reintre în cler iarăși, ar fi acésta posibil? Socot că nu. Monahiĭ însă pot orĭ când a reintra în Monastirĭ.

CANONUL VIII.

Clericiĭ (caselor) de săracĭ, și aĭ monastirilor și aĭ Mar-

1) Vedĭ Zonara Vol. II. Pag. 233.
2) Vedĭ Zonara Vol. II. Pag. 233.

tiriilor să stea sub autoritatea Episcopilor din fie-care oraș, după tradiția Sfinților Părinți; iar nu cu obrăsnicie să se desfrîneze asupra Episcopului lor. Cei ce ar îndrăsni însă a resturna o ast-fel de aședare, în ori ce chip, și nu s'ar supune propriului Episcop, dacă ar fi clerici, să cadă sub epitimiile canonice, iar de ar fi călugări saŭ laici, să fie neîmpărtășiți.

Comentar.

Din punct de vedere moral religios toți creștinii unei Eparhii, clerici, călugări și laici trebue să stea sub ascultarea Episcopului locului, în ce privește situația lor de creștini. Episcopul trebue considerat ca părinte spiritual al întregei Eparhii. Prin urmare ori-ce porniri de vrăjmășie, ori ce fapte îndrăsnețe și care ar turbura disciplina Bisericei sînt pedepsite de acest canon, fie din partea clericilor, monahilor saŭ a laicilor. Cuviința în purtare și respectul către clerici și mai ales către Metropoliți și Episcopi este cerut cu asprime de canóne, pentru că numai ast-fel se póte menținea ordinea lerarhică în acéstă Instituție divină, în care nu-i permis a se întrebuința mijlóce materiale pentru susținerea ordinei, ci numai ascultarea. Biserica educă lumea creștină prin cuvînt, iar prin forța fisică, nu impune pedepse materiale, dar are putere a lega și deslega păcatele trupești și sufletești prin epitimii morale Cel ce arată nesupunere, resvrătire saŭ obrăznicie față de autoritatea Bisericéscă, acela-i vinovat de păcatul resvrătirei ori rĕsturnărei ordinei și disciplinei Bisericești, cuprinsă în canóne. este protivnic Bisericei lui Christos. Ce trebue să înțelegem prin frasa οἱ κληρικοὶ τῶν πτωχείων ni-o spune Zonara: «casele de săraci sînt acele afierosite ori consacrate săracilor, spre îngrijirea și conducerea lor, ca gerocomiile—asilurile—de bătrîni, orfanotrofiile—asilurile de orfani—în care ei se primesc și se nu-

tresc [1]). Iar Martirii Μαρτύρια sînt, tot după Zonara, Bisericile zidite pe numele martirilor [2]). Tóte aceste instituţii aveaŭ clericii lor, cum şi Monastirile şi trebueaŭ ca şi aceştĭ clericĭ să stea sub imediata supunere a Episcopuluĭ eparhiot. Iar frasa: καὶ μὴ κατά αυθάδειαν ἀφηνιάτωσαν se explică: «a se detrage şi a se refugia de sub autoritatea Episcopuluĭ. Mulţi dintre aceştĭ clericĭ aĭ acestor stabilimente religióse, fie că se bazaŭ pe influenţa fundatorilor saŭ puternicilor laicĭ, fie că se bizuĭaŭ în averea acelor instituţiĭ, tindeaŭ a deveni independente de episcop, ceea ce-ĭ o anticanonicitate. Decĭ canonul supune epitimieĭ şi pe clericĭ şi pe laicĭ, când s'ar resvrăti contra autorităţeĭ episcopale.

C. E.

(Va urma).

---

[1]) Zonara Vol. II. Pag. 235.
[2]) Zonara Vol. II. Pag. 235.

CRONICA BISERICESCĂ.

I.

Mânăstirea Văraticul.

Frumósa mânăstire Văraticul din Jud. Němțu a fost distrusă de foc în luna luĭ Iuliŭ a. c. Fiind că am fost martor ocular la acéstă nenorocită întîmplare, mĕ simt dator să daŭ câte-va informațiunĭ.

Focul a isbucnit cu furie la ora douĕ din nópte și în cel maĭ scurt timp s'a propagat cu o iuțélă de neînchipuit. Până la ora $7^1/_2$ de diminéță nu maĭ rĕmăsese nicĭ o casă din marele cerc ce înconjura biserica principală. Peste 60 de case aŭ căḑut pradă flacărilor. A fost un noroc, că n'a bătut vîntul, căcĭ alt-fel nu rĕmânea nicĭ o casă din întréga mănăstire. Orĭ și cine își póte închipui spaĭma maĭcilor și a familiilor, ce veniseră din diferite părți ale țĕriĭ în acest sfînt locaș spre a se bucura timp de douĕ lunĭ de liniște și de aer curat! La ora 2 nóptea, când somnul e maĭ profund, se audĭ ca prin vis îngrozitorul cuvînt, foc, foc, e tot ce póte fi maĭ mișcător! Și fiind că focul isbucnise într'o casă la spatele caselor în care locuĭam eŭ, mărturisesc, că n'am fost vre-o dată maĭ mișcat ca în acele

momente. N'am avut timpul necesar să-mĭ scap nicĭ tóte lucrurile gospodărieĭ mele, căcĭ după o jumătate de oră focul coprinsese întréga casă. Mulțămesc luĭ Dumnedeŭ însă că am scăpat sănătos împreună cu toțĭ aĭ caseĭ mele. Perderile materiale se pot înlocui, emoțiunile morale pot lăsa urme cu consecințe dureróse!

A luat foc și biserica cea mare cu hramul «Adormirea Maĭceĭ Domuuluĭ». Aŭ ars însă numaĭ turlele, căcĭ ca prin minune dumnedeească, focul n'a pătruns în interiorul bisericiĭ. In chipul acesta întréga avere bisericéscă compusă din aurăriĭ, argintăriĭ, vestminte etc., a fost scăpată. Aŭ arătat maĭcele cu acest prilej atâta inimă, atâta devotament, atâta desinteresare personală, cum rar mĭ-a fost dat să vĕd. Își uĭtaseră maĭcele casele și averea lor personală numaĭ ca să scape de prada foculuĭ averea comună bisericéscă. Pilde înălțătóre care nu pot fi uĭtate! Am audit cu urechile mele cuvintele: Să scăpăm averea bisericiĭ, să scăpăm ce s'a jertfit pentru Maĭca Domnuluĭ! Cu tóte că locuințele maĭcelor eraŭ construite numaĭ din lemn și eraŭ lipite unele de altele, desastrul n'ar fi fost așa de mare, dacă ajutóre s'ar fi dat la timp și dacă administrația mânăstiréscă s'ar fi gândit vre-o dată la eventualitatea unuĭ foc. Maĭ întăĭŭ amintesc, că administrația laică a fost de o nepăsare condamnabilă. S'a cerut ajutorul pompierilor din Târgu-Némț și rĕspunsul primărieĭ a fost, că nu se pot da pompele fără poruncă prefectorială. Porunca a venit se vede pe la ora 7 de diminéță, așa că pompele n'aŭ sosit în Văratic de cât pe la ora 8 fără un sfert. Dacă Primăria rĕspundea cu bună-voință creștinéscă la ajutorul cerut. pompele ar fi venit la ora 3 din nópte, căcĭ distanța între Văratic și T.-Némț e fórte mică, așa că focul n'ar fi luat dimensiunile pe care le-a luat. Se vede însă că multe rele maĭ sunt în țara nóstră! Formele ne împedică la facerea binelui, formele ascund și prăpădesc fondul!

Administraţia mănăstiréscă n'avea la îndemână nicĭ o scară mare, nicĭ un furtun, nicĭ câte va săcurĭ măcar! Cât de trebuincĭóse ar fi fost pentru isolarea foculuĭ! Să servéscă însă acéstă întîmplare şi aceste neajunsurĭ pentru orĭ şi ce administraţie mănăstiréscă! Cu puţină bună-voinţă şi cu câte-va economiĭ la arhondaric se pot face îmbunătăţirĭ absolut trebuincióse. Pe lângă acésta nicĭ nu-ĭ permisă aşa negligenţă la mănăstirĭ aşa de marĭ şi însemnate ca Văraticul. Gândul şi fapta administraţieĭ mănăstirescĭ trebuesc îndreptate numaĭ asupra nevoilor mănăstireĭ!

Atât Majestatea Sa Regele cât şi I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ s'aŭ interesat de aprópe de acéstă nenorocire căḑută asupra Văraticuluĭ. Majestatea Sa Regele şĭ-a exprimat dorinţa, ca Statul să facă construcţiunile şi reparaţiunile absolut necesare. Se vor face şi liste de subscripţiunĭ. Dl. C. C. Arion, ministrul Cultelor şi al Instrucţiuneĭ publice a fost la Văratic spre a se convinge prin propria-ĭ observaţiune de pagubile suferite de mănăstire şĭ de construcţiunile şi reparaţiunile ce se pot face chĭar în anul acesta. Suntem veselĭ de asemenea dispositiunĭ ale Guvernuluĭ fiind-că mănăstirea Văraticul e cea maĭ populată mănăstire de călugăriţe din ţara românéscă şi aşeḑată într'o localitate cu cel maĭ curat aer şi dispusă pentru viéţa cea maĭ liniştită, cea maĭ duhovnicéscă. Cine a fost în Văratic şi nu s'a dus prin seculara pădure de brad cel puţin până la poĭana ţigăncii? Cine nu s'a recreat sufletesce şi nu s'a înrĭorat trupesce prin respirarea unuĭ aer plăcut şi curat şi prin ascultarea freamătuluĭ acesteĭ pădurĭ? Cine n'a prea mărit pe Dumneḑeŭ după o şedere de câte-va săptămânĭ în aceste locurĭ sfinţite? Dómne, dar frumóse posiţiunĭ maĭ aŭ aceste mănăstirĭ din judeţul Neamţu. Văraticul, Agapia, Némţu, Secul, Horaiţa etc., etc., fie-care 'şĭ discută întâietatea şi nu şti cuĭ ĭ-aĭ da dreptate. Fie-care localitate presintă un ce caracteristic şi atrăgĕtor! Fie-care te

înalță sufletesce! Dupĕ aceste informaţiunĭ ni se pune acum o mică întrebare: Când s'a întemeĭat acéstă mănăstire și de cine? Se ḍice, că în timpul luĭ Ieremia Movilă, pe la anul 1598 se afla un schit de călugărițe numit Topolnița. Fiind prea neîncăpător acest schit și așeḍat într'o localitate prea luméscă, starița Olimpiada se mută în anul 1789 cu tóte călugărițele și întemeĭază mănăstirea Văraticul zidind biserica cu hramul «Adormirea Maĭceĭ Domnuluĭ». Iată cum glăsuesce inscripţia acesteĭ bisericĭ: «In anul 1807 s'a zidit acéstă Sfîntă și Dumneḍeiască biserică ce se prăznuesce cu hramul «Adormirea Maĭceĭ Domnuluĭ» prin tótă osârdia și ostenéla sfinţiilor sale, a prea cuviosuluĭ și duhovnicul nostru părinte Iosif Ieroschimonahul și a cuvióseĭ sale schimonachia Olimpiada. Iar cea dintâĭŭ cheltuĭală a fost de la maĭcele sfintuluĭ locaș, al doilea a ĭubitorilor de Dumneḍeŭ miluitorĭ și cea d'întâĭŭ ctitoră sf. sa maĭca Elena Paladi, care înzestrare este maĭ multă de la dumnea-eĭ dăruind patru moșiĭ și anume: Bălileștĭ, Cleja, Zărneștiĭ și Perișaniĭ cu alăturatele părţi. Schimonahia Elisabeta Balș ctitoră a dăruit moșia Vulturescĭ cu alăturatele părțĭ și îndestule odóre sf. bisericĭ aŭ făcut împreună cu fiiĭ sfinţieĭ sale. Iar meremetul înoiriĭ bisericiĭ atât înlăuntru cât și pe din afară este cu cheltuĭala ĭubitorilor de Dumneḍeŭ bine-făcĕtorĭ ctitorĭ și a răposateĭ Schimonachia Fevronia. Tóte s'aŭ sĕvîrșit tot în ḍilele sfinţieĭ sale Olimpiada starița sf. mănăstirĭ Văraticul, anul 1841 Octombre în 20.

Mănăstirea acésta a fost fórte bogată și are și acum lucrurĭ de mare valóre în aurăriĭ și argintăriĭ și altele. Tóte acestea din causă, că multe maĭcĭ sunt din familiĭ marĭ boĭerescĭ din părțile Moldoveĭ. In Muntenia nu e obiceĭul, dar în Moldova e prea des, că multe cocóne bătrîne merg la Văratic saŭ Agapia de'șĭ petrec ultimele ḍile ale vieţiĭ. Fosta stariță de la Văratic era maĭca Negri, sora mareluĭ patriot C. Negri, ĭar actuala e maĭca Hermeziu din cunoscuta familie cu același nume din Moldova

II.

Un congres didactic.

In primele ḑile ale lunii luliŭ a. c., s'a ţinut în Bucurscĭ un congres al institutorilor şi învĕţătorilor din ţară. Acest congres s'a deschis printr'un serviciŭ divin, făcut în biserica Sf. Mitropoliĭ de către P. S. Arhiereŭ Pimen Piteşténu. P. S. Sa a ţinut şi o prea frumósă cuvîntare în care a arătat rolul învĕţătorilor în viéţa némuluĭ şi a ţĕreĭ nóstre. Şedinţele congresuluĭ s'aŭ ţinut în sala senatuluĭ din palatul universităţiĭ. Prima şedinţă a fost pesidată de D-l Dr. Istrati, Ministru Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice, ĭar cele-l-alte aŭ fost presidate rînd pe rînd de D-niĭ Ión Calinderu şi Spiru Haret.

Pentru ce tac amintire în acéstă revistă de un congres didactic al învĕţătorilor şi institutorilor? Presintă el un interes pentru cititoriĭ uneĭ reviste bisericescĭ? Are biserica vre'un interes de lucrările corpuluĭ didactic? Maĭ întâĭŭ între biserică şi şcólă trebue să existe cea maĭ strînsă relaţiune. Activitatea lor nu póte fi de cât în cea maĭ perfectă armonie. Ele nu se pot contraḑice una pe alta. Şcóla cultivă mintea copiilor, a viitorilor cetăţenĭ şi membri aĭ bisericiĭ, ĭar biserica le cultivă neîncetat inima. Se ştie însă că dispositiunea sufletéscă, că inima se formézĕ dupĕ felul ideilor, dupĕ felul minţiĭ cuĭ-va. Prin urmare fericirea omuluĭ din punct de privire sufletesc atârnă de lucrarea armonică şi prietenéscă a bisericiĭ şi a şcoleĭ.

Fac amintire de acest congres maĭ cu sémă, fiind-că o importantă chestiune a format obiectul discuţiuniĭ în maĭ multe şedinţe. A fost vorba despre *educaţiunea naţională*. S'aŭ spus multe lucruri frumóse şi importante de către mulţi institutorĭ şi învĕţătorĭ. S'a accentuat de aprópe de toţi vorbitoriĭ importanţa învĕţămîntuluĭ religios şi a bise-

riceĭ pentru întărirea sentimentelor. S'a spus că binele neamuluĭ şi al ţĕriĭ depinde de o bună educaţiune întemeĭată pe principiĭ religióse. Mărturisesc, ca am rĕmas fórte mulţămit de felul argumentelor şi de demnitatea discuţiunilor. Face cinste corpuluĭ învĕţătoresc şi e un semn bun pentru viitorul copiilor noştriĭ. Se vede că uşurinţa şi superficialitatea unora nu maĭ găsesc teren în mijlocul învĕţătorimiĭ nóstre.

III.

Activitatea românéscă şi creştinéscă din jud. Tulcea.

D-l Ión Nenițescu, prefectul judeţuluĭ Tulcea a lucrat şi lucréză ca bun român şi creştin în cercul administrat de domnia sa. Ne bucură fórte mult acésta, căcĭ între aceea ce l'am cunóscut şi între faptele sale nu există nicĭ o colisiune. Mijlócele cele maĭ puternice pe care şi le-a ales pentru fala numeluĭ de român şi pentru întărirea drepturilor românuluĭ aŭ fost în prima linie şcóla. De aceea prin stăruinţa sa liceul din Tulcea s'a reorganisat, s'a înfiinţat un externat secundar de fete, s'aŭ înfiinţat 8 şcolĭ fröbeliene, 13 şcolĭ de cătun şi 14 de adulţĭ; s'aŭ construit 19 frumóse localurĭ de şcólă. Maĭ sunt proĭectate încă să se înfiinţeze 3 şcolĭ practice de pescuit, una de dogărie şi 3 practice de agricultură.

Dar nu numaĭ şcóla a fost ţinta preocupărilor sale, ci şi biserica. Şi nicĭ nu se putea alt-fel, căcĭ e un devotat fiŭ al bisericiĭ şi un mare preţuitor al principiilor religióse pentru educaţiunea naţională. Pe lângă acésta s'a potrivit în vederĭ şi cu P. S. Partenie, Episcopul Dunăriĭ-de-jos, care se intereséză fórte mult de judeţele de peste Dunăre. De aceea şi prin stăruinţele sale de când este prefect s'aŭ sfinţit bisericile din Acpunarĭ, Satul noŭ, Beĭ-Bugeac, Cerna, Luncaviţa, Sarighiol, bisericile Sf. Nicolae şi Acoperămîntul Maĭceĭ

Domnuluĭ din orașul Tulcea; s'a început construirea de biserică în comunele Letea, Başchĭoĭ, Kilia Veche, Prislava, Beştepe, Hagilari, Beidand, Congaz, Armutlia, Cataloiu, Turcoia, Garvan, Rachel, Casimcea, Ciuli-Bugeac, Enan-Cisme și Enișala. S'a proĭectat încă zidirea de biserică și în Balabancea, Isaccea, Ortachioĭ și Babadag. Cinste și recunoscință pentru asemenea dispositiuni, pentru asemenea muncă! Pentru întărirea elementuluĭ românesc domnia sa a înființat și 7 sate românescĭ în delta Dunăriĭ. Cel din urmă sat inaugurat se numesce «Floriele» și s'a inaugurat în diua de 14 August c. In actul de fondație al acestuĭ noŭ sat se spune că serviciul divin s'a făcut de Părintele Archimandrit D. Chrihană însoțit de preotul Const. Ștefănescu din pădurea neagră (Caraorman) și de diaconul G. Guțu și aŭ sfințit locurile pe care va crește și va înflori satul românesc «Floriele» și prin călduróse rugăciunĭ chĭamă bine-cuvîntarea luĭ Dumnedeŭ cel drept și puternic peste locuitoriĭ întemeetorĭ aĭ satuluĭ celuĭ noŭ și peste urmașiĭ lor din neam în neam până în adîncul vécurilor.

In urmă D-l Nenițescu adresându-se tutulor celor de față ĭ-a rugat pe toți ca, date fiind împrejurările prin care trece acum țara, să bine-voiască cu toțiĭ a'și uni cu el cugetele și a dice împreună o rugăciune către Tatăl Ceresc, pe care a alcătuit-o anume și cu toți aŭ dis:

„Dómne Dumnedeule A-tot-Puternice, nu înceta de a priveghea asupra „némuluĭ nostru românesc și de-a'l păzi pe el de tóte cele rele. Dumne„deule al părinților noștri, ceĭ pururea ție credincĭoșĭ, care după fie-care „încercare ce le-aĭ trimes, datu-ți-am mulțămire și laudă prin ridicarea „de locașurĭ sfinte pentru biruințele dăruite în grele și sîngeróse lupte, „întru păstrarea legeĭ tale și a hotarelor țĕreĭ, ajută ne și pe noĭ, ur„mașiĭ lor, să biruim pornirile dușmănóse ale acelora pe carĭ îĭ doare „sprijinul părintesc ce aĭ dat, Stăpîne Sfinte, némuluĭ nostru în vécurĭ. „Dómne milostive și îndurătorule, dă gînd bun dușmanilor noștriĭ ceĭ „marĭ și ceĭ micĭ, cărora noĭ, poporul tĕŭ drept credincĭos, nicĭ un rĕŭ „nu le dorim și pune-le lor în inimă cuget prietenos către țara acésta

„și către locuitoriĭ eĭ carĭ nu aștéptă de cât pace de la vrăjmașĭ lor, „cărora ramură de măslin le întinde.

„Iar dacă în nepătrunsa ta înțelepcĭune, hotărîta-ĭ să-ĭ încercĭ pre „eĭ cu pedépsa pentru răutatea lor și pentru relele lor fapte ce nu maĭ „contenesc, și nu le veĭ da lor nicĭ pentru viitor gînd bun și priete- „nósă pornire către țara acésta și către poporul eĭ, atuncĭ îndură-te, „Puternice Dómne ceresc, și întărește brațul poporuluĭ tĕŭ și întrarméză'l „pe el și pe Regele, pe care Tu 'l-aĭ pus poruncitor peste poporul Tĕŭ „acesta, pentru ca în numele Tĕŭ, cel în vecĭ lăudat, să pedepséscă „după cuviință pe dușmaniĭ acesteĭ țĕrĭ, să-ĭ așeḍe pe eĭ ĭarășĭ întru „drépta rînduĭală și cu palașul ce veĭ da în mâna poporuluĭ românesc „să-ĭ învețe a cinsti bunurile păceĭ și a le căuta pe ele.

„—Sădește, Dómne, recunoștință în sufletul acelora cărora noĭ, poporul „tĕŭ, prin sîngele nostru le-am dat viéță și lumină în rĕsboĭul cel din „urmă, în care purtatu-ne-a drépta Ta poruncă biruitorĭ, și nu lăsa pe „ceĭ rĕĭ năravițĭ întru năravurile lor cele rele, ci dă-le semn înțelegĕtor, că, „precum cu voea Ta datu-le-am viéță și lumină, tot cu voea Ta cea dréptă „lua-se-vor lor acestea".

„—Și precum, Stăpîne Bune, stat-a bine-cuvîntarea Ta peste Mircea „cel Bătrîn și peste Ștefan cel Mare și peste Alexandru cel Bun și peste „Mihaĭ cel Viteaz și peste Petru Rareș și peste Radu de la Afumați și „peste alțĭ voevoḍĭ, ĭubițĭ ție, puternicĭ stîlpĭ de țară și de neam; a- „semenea să stea bine-cuvîntarea ta peste ĭubitul nostru Rege Carol I „și peste toțĭ aĭ luĭ, carĭ prin voința ta ceréscă sunt aĭ noștriĭ acum, „aĭ némuluĭ românesc cel de tine prin vécurĭ sprijinit, și dă, Dómne „Sfinte, ĭubitoruluĭ nostru Rege ḍile lungĭ și întrégă sănătate ca să ducă „țara acésta spre mărire și să îndrumeze némul nostru spre cinstirea „de către tóte cele-l-alte némurĭ de pe pămînt, și crește'ĭ, Dómne, luĭ „puterile și înconjóră-l pe el de lucrătorĭ credincĭoșĭ și închinațĭ celor „ale neamuluĭ, și fă, Dómne Dumneḍeule, ca tótă fapta de el făptuită „să priméscă bine-cuvîntarea ta și să aĭbă trăinicie n vecii vecilor. „Amin".

Și toțĭ cîțĭ eraŭ de față, cu ochiĭ uzĭ de lacrimĭ ridicat-aŭ glasul și aŭ ḍis:

„Amin".

Din tóte acestea se póte trage învĕțătura, că multe lucrurĭ bune se pot face în țara acésta, dacă diferitele autorități ar lucra mână în mână, conduse numaĭ de interesele superióre ale némuluĭ și ale țĕriĭ.

Ne rugăm luĭ Dumnedeŭ, ca să lumineze fie-care minte românéscă şi să încălḑéscă fie-care inimă numaĭ pentru ce e bun şi folositor ţĕriĭ aceştia.

IV.

Creştinismul în China.

In numĕrul 6 anul XIX al acesteĭ reviste am vorbit despre China, despre religiunea chinezilor, despre creştinismul la chinezĭ, cum şi despre persecuţiunile ce le-aŭ îndurat creştiniĭ în decursul vécurilor. Arătam acolo că se află creştinĭ în China aĭ căror moşĭ şi strămoşĭ aŭ fost creştinaţi prin vécul al XVI şi al XVII şi că acum numĕrul lor trece după unile date statistice peste 1,200,000. Tot acolo spuneam, că poporul chinez aţiţat de mandarinĭ (funcţionariĭ statuluĭ) a măcelărit în chip îngrozitor pe misionariĭ creştinĭ şi pe creştinĭ. Ingrozitóre aŭ fost maĭ ales măcelurile din anul 1870 la Tientsin.

Anul acesta furia chinezilor contra creştinilor şi în general contra Europenilor şi a ajuns punctul sĕŭ de culminaţie. Aŭ fost măcelăriţĭ creştiniĭ cu miile în chipul cel maĭ barbar, ce 'şĭ póte închipui mintea omenéscă. Insuşĭ ambasadorul german din Peking, baronul Ketteler a fost omorît. Rapórtele diferiţilor misionarĭ creştinĭ din China sunt înspăimîntătóre. De când a început să se proveduĭască creştinismul în China fie de catolicĭ saŭ de protestanţĭ n'a fost supus la încercărĭ maĭ grele ca în timpul de acum. Nu se póte şti câtă vreme trebuĭe să trécă până ce se va repara tot ce s'a dîstrus!

Marile puterĭ europene vĕḑênd pe de o parte cum se distruge o operă de civilisaţie, căcĭ creştinismul însémnă şi civilisaţie, ĭar pe de altă parte interesele economice şi morale ale Europenilor fiind ameninţate de barbaria chineză

aŭ trimis armate în China spre a aduce liniște în acest mare imperiŭ și de a încerca să cumințéscă pe chinezi. După câte-va lupte armatele europene împreună cu cea japoneză și a statelor unite aŭ intrat în Peking, capitala Chinei. Ce va ĭeși din acest rĕsboĭŭ, nu se știe bine. Dorim însă, ca din sîngele nevinovat al creștinilor să ĭasă numaĭ bine pentru omenire, căcĭ ast-fel se va slăvi numele cel sfînt al luĭ Dumnedeŭ.

Misionariĭ creștinĭ de tóte confesiunile nu luptă de cât în numele și pentru sfînta cruce. Când vom avea la îndemână date amănunțite despre suferințele creștinilor din aceste părți le vom împărtăși și cititorilor.

G...

Câte ce-va pentru seminariști ca viitorĭ preoți[1]).

Multora dintre D-vóstre vĕ vorbesc nu ca la niște școlarĭ, ci ca unor viitorĭ preoți: voĭ elevĭ aĭ claseĭ a VIII sunteți cu un picĭor în școlă și cu altul în societate, sunteți, așĭ putea ḑice, în ajunul hirotonieĭ. Schimbarea mediuluĭ de traĭŭ are mare înrîurire asupra omuluĭ. O schimbare de mediŭ în sensul larg al cuvîntuluĭ este și trecerea D-vóstre de pe băncile școleĭ în societate, în lumea cea mare. Viața de școlă este o viață liniștită, regulamentată, scutită de grijĭ și nevoĭ, este o viață îmbelșugată, veselă, unită cu multe bucuriĭ, mulțămirĭ, frumóse amintirĭ, fórte rar întreruptă de neplăcerĭ și acestea încă ating numaĭ pe ceĭ leneșĭ la învĕțătură și cu rele purtărĭ. Nu tot așa se petrece lucrul în societate: aicĭ nu vĕ va veni la picĭóre totul, aicĭ nu veți avea o singură grijă, nu veți avea o singură nevoe, ci se vor grămădi pe capul D-vóstre cu miile și cu sutele de miĭ; în societate va trebui să vĕ mișcați, să munciți—de multe orĭ din greŭ—ca să vĕ hrăniți și să vĕ agonisiți cele necesare traĭuluĭ nu îndestulat și îmbelșugat, ci cumpănit, modest și cumpătat. In societate se începe lupta cea grea, lupta cea crâncenă pentru existență și pentru bine, luptă,

---

[1]). Conferință ținută elevilor Cl. VIII a Seminariuluĭ Central.

care este cu atât maĭ grea, cu cât este susținută de diavolul și toțĭ îngerii luĭ, de ură, de invidie, de pofte, de tóte stihiile rĕuluĭ. Nu fără temeĭŭ dară mulțĭ dintre noĭ plângem, când părăsim școla și intrăm în societate, nu fără temeĭŭ mulțĭ dintre noĭ oftăm adînc după școlă și tóte bunurile eĭ, când ne vedem singurĭ în mijlocul valurilor lumeĭ. Dar orĭ-cât de amar ar fi acest pahar, nu póte trece de la noĭ, nu-l putem îndepărta, ci trebue să-l golim până la fund: așa cer legile fireĭ, așa cer legile mântuireĭ, așa cere menirea nóstră a viitorilor preoțĭ!

Intrarea seminaristuluĭ în societate nu se aséměnă cu a celor-l-alțĭ tinerĭ: Scriptura ne spune, că noĭ suntem lumina lumeĭ, și decĭ lumea nu póte închide ochiĭ să nu vadă lumina căcĭ ochĭul eĭ este făcut tocmaĭ pentru a se uĭta, pentru a vedea și admira lumina; lumea fuge de întunerec. Dacă lumea este deprinsă a vedea în noĭ lumină și așa trebue să fie—căcĭ dacă se va preface lumina în întunerec, cu cât va fi de mare întunerecul—dacă lumea este deprinsă a vedea în noĭ ce-va deosebit, atuncĭ vĕ dațĭ samă, cât este de grea intrarea nóstră în societate și cât de mult se deosebește de a celor-l-alțĭ tinerĭ. Noĭ suntem menițĭ să stăm sus, să stăm ca lumînarea pusă pe munte spre a lumina tuturor, suntem menițĭ să mergem înainte, să fim fruntașĭ nu în averĭ și pofte, nu în lucrurĭ rele și mișcărĭ vătămătóre societățeĭ și țĕreĭ, ci în pilda cea bună, în cuvinte și fapte. Este o mare feriricire, o mare mulțămire, o mare mângâere pentru noĭ, că lumea ne privește așa, că are așa de mare încredere în noĭ și că ne dă un asemenea loc de cinste la ospățul cel mare al societățeĭ, dar înțelegețĭ, în acelașĭ timp, cât este de gingașă situația nóstră, când nu conrespundem așteptăreĭ generale, când n'avem haĭna cerută spre a lua parte cu demnitate la un asemenea ospăț. Impins de dorința vie de a vĕ vedea apostolĭ vrednicĭ în cuvînt și faptă, am venit să vĕ vorbesc câte ce-va. Impins de asemenea dorință am crezut, că este trebuitor să vĕ vorbesc ce-va despre modul de purtare în societate ca viitorĭ preoțĭ, ca ómenĭ.

Stângăcia și neîndemânarea seminariștilor și a preoților în societate vĕ este prea bine cunoscută spre a nu fi dovedită; este destul a se aminti faptul, că în multe ocasiunĭ

acéstă stângăcie și neîndemânare ajunge a fi proverbială și că formézǎ adese-orĭ un obiect plăcut de discuțiune pentru ceĭ carĭ aŭ pretențiunea de a fi cĭopliți în codul manierelor poreclite și elegante. Orĭ-cât s'ar uĭta de pĭeziș la noĭ asemenea personaje, orĭ-cât ar fi de dispuse a ne lua la vale pe acéstă cale, trebue să nu fim îndărătnicĭ și să recunóștem, că este adevĕrat proverbul românesc care dice: până nu facĭ foc nu ĭese fum, cu alte cuvinte să recunóștem, că ne lipsesc multe lucrurĭ, carĭ fac podóba omuluĭ pretins cult. Cu acestea voesc să dic, că a venit vremea, când preotul să judice și să știe, că este un factor social, pregătit spre a trăi în societate, pregătit spre a influența societatea, un factor care să fie model sub tóte raporturile. Este drept, că noĭ suntem chemați să prețuim spiritul ĭar nu litera, nu este însă maĭ puțin adevĕrat, că și litera ne ajută la înțelegerea spiritului; este drept, că trebue să grijim maĭ întâĭ partea din lăuntru a vasuluĭ, că nu trebue să fim morminte văruite, cum zice Mîntuitorul, ĭar în suflet să fim întinați de patimĭ; nu este însă maĭ puțin adevĕrat, că bine este atuncĭ, când știm să grijim de partea din lăuntru și cea din afară a vasuluĭ, când știm să dăm cele ce sunt ale Kesarului Kesaruluĭ, ĭar cele ce sunt ale luĭ Dumnedeŭ luĭ Dumnedeŭ. A pune în armonie bunele dispositiuni sufletești cu fizicul, a ne purta cum ne este portul și a vorbi cum ne este vorba, a face ca purtarea nóstră să fie potrivită cu principiile și credințele de carĭ suntem însufleți și a nu le expune la ridicol prin acte nesocotite—fie aceste acte referitóre chĭar la portul nostru dilnic—este un act de înțelepcĭune, care nu trebue să ne lipséscă. Eŭ știŭ,. că sufletul și corpul sunt douĕ lucrurĭ deosebite, dar maĭ știŭ, că amândouĕ formézǎ un singur tot; știŭ că preoția este una, ĭar persóna învestită cu preoția alta, dar maĭ știŭ în acelaș timp, că ómenii nu fac deosebirea acésta; maĭ știŭ că pĕcatele, neajunsurile și derîderile la carĭ se expune preotul prin purtarea luĭ se resfrîng defavorabil și asupra preoțieĭ și asupra credințeĭ pe care o propovĕduim și decĭ știŭ, că este vaĭ și amar de acel prin care vine scandalul.

Nu voesc prin acestea să arăt, că preotul nu ar fi om și că așĭ voi să-l desbrac de trebuințele sale fisice și spirituale; știŭ însă, că după disa Apostoluluĭ, stea de stea se

deosebește în slavă și că celuĭ ce s'a dat mult, mult i se va cere, știŭ că preotuluĭ i s'a dat mult și i se va cere mult, căcĭ nu în zadar poporul ḑice, că el are patru ochĭ. Om este, dragiĭ meĭ, preotul, dar maĭ mult așĭ înclina a ḑice, că nu este om; om este preotul, dar om în sensul larg al cuvîntuluĭ, om în înțelesul nobil al acestuĭ cuvînt, om al ómenilor, om între ómenĭ, om învestit cu putere de sus și care lucréză în numele Celuĭ de Sus.

Din cele ḑise deja vĕ puteți da sémă cât de gingașă este posițiunea nóstră în lume și care ar trebui să fie ținuta nóstră în societate.

Nu este bine a se judeca omul după exterior, preotul însă trebue să fie judecat și după exterior, căcĭ în el, maĭ mult ca în orĭ-care, totul trebue să fie în armonie. A vedea o persónă, pusă sus prin posițiunea și chemarea eĭ, îmbrăcată în sdrențe, cu o pălărie mânjită și turtită cu o camașă plină de slin și de grăsime, de sigur, că însemnéză a vedea o persónă, care provócă orĭ rîsul, disprețul, orĭ compătimirea. A vedea un servitor al altaruluĭ în asemenea stare este și maĭ rĕŭ: însemnéză a provoca nu numaĭ rîsul, disprețul și compătimirea, dar a expune și preoția la rîs și dispreț.

Haĭna preoțéscă este o haĭnă împĕrătéscă, o haĭnă impo-santă și majestósă prin forma și culórea eĭ; majestosul și mărețul însă nu póte să fie acolo, unde este murdăria, unde sunt peticĭ, pete, unsóre și altele de asemenea natură. Nu numaĭ D-vóstre dar și mulțĭ dintre frațiĭ meĭ de preoție 'mĭ vor ḑice: «Vĕ vine ușor să vorbiți așa, căcĭ aveți mijlóce și aveți de unde să faceți ceea ce spuneți». Rĕspund și unora și altora: a) unde este necumpănire, sunt zadarnice și averile luĭ Iov; b) nu admit, nu ĭubesc luxul, îmĭ place mult curățenia și stimez adînc modestia. Nu cer, prin ur-mare, de la D-vóstră viitoriĭ preoți nicĭ lux, nicĭ risipă, ci cumpănire. modestie și curățenie care este regina luxuluĭ: preotul îmbrăcat rĕŭ și urît, este ca aurul învĕlit cu pămînt. Dar aicĭ maĭ am ce-va de ḑis: sunteți maĭ toți de la țară și regret că împrejurările fac ca în port să nu maĭ amin-tiți țara; sunteți toți de la țară și decĭ cunósșteți lucrurile póte maĭ bine ca mine: știți, că lumea se plânge, că numaĭ sfârâe fusul, că nu te maĭ asurḑește rĕsboĭul, că nu se maĭ

vĕd fășiĭ albe de pânză pe covórele verdĭ de ĭarbă lângă isvórele limpedĭ, alăturea cu boboceiĭ de aur, că nu te maĭ turbură melița, că a dispărut râșchitorul și vârtelnița, că nu se maĭ îmbracă voĭnicul nostru cum se îmbrăca odinióră în cămașa de borangic, în ciórecĭ, bondă și tóte gătelile de casă, că nu maĭ admirăm pe eĭ iscusința mâneĭ mameĭ saŭ a soției, ci admirăm lepădăturile fabricilor streine, lepădăturĭ țesute adesea din cine știe ce haĭne vechĭ și ofticóse. Știți, că așa numita industrie casnică a dispărut și că acéstă dispariție a făcut să intre în casele nóstre și ale părinților noștri sărăcia și lipsa. Eĭ bine, aicĭ este secretul îndestulăreĭ caseĭ, în muncă, în industria casnică este mîntuirea și îmbelșugarea caselor nóstre. Pe acéstă cale este drumul lung și fericiți veți fi dacă veți lucra cu tragere de inimă la acéstă operă măréță. Pentru a reuși întru acésta, căutați și vĕ luați și vĕ formați soții ca cele descrise de înțeleptul, care zice: «Femeea virtuósă în tóte ḑilele vieței sale caută de lână și de in și lucréză cu mânele sale sîrguitóre; se scólă când încă-ĭ nópte și dă mâncare casnicilor eĭ și împarte lucrul de peste ḑi servitorilor eĭ; luminarea sa nu se stinge nicĭ în puterea nopțeĭ. Ea pune mânile pe furcă și degetele sale apucă fusul. Singură își face învelitorile de pat; în in subțire și în purpură este îmbrăcată. Bărbatul eĭ este cunoscut în pórtă, căcĭ șéde alăturea cu bĕtrâniĭ țĕreĭ. Proverb c. XXXI v. 4 și următ). Când așĭ avea fericirea să vĕd că 'mĭ dați visite ca viitorĭ preoți îmbrăcați însă în gĭubele și reverente țesute de mânile soțiilor D-vóstre; când așĭ avea fericirea să fiŭ găsduit în casele D-vóstre, să-mĭ odihnesc ósele pe patul îmbrăcat din țesăturile lucrate în casele D-vóstre și să-mĭ șterg ochiĭ și fața cu șervete lucrate de mâna viitórelor vóstre soțiĭ, de sigur, că așĭ putea zice mulțămit, împreună cu bĕtrânul Simeon: «Acum slobodește pre robul tĕŭ stăpâne cu pace, că vĕḑură ochiĭ meĭ mântuirea ta». Rogu-vĕ să nu încetați a lucra în acest sens, căcĭ numaĭ așa veți răsplăti țĕreĭ sacrificiile ce face cu D-vóstre și pentru D-vóstre; rogu-vĕ lucrați în acest sens, ca să dovediți lumeĭ, că nu în zadar ați învățat, că nu în deșert dînsa aștéptă mult de la seminariștii cu opt clase, de la preotul cel adevĕrat

Am ḑis, domnilor, că preotul este om și că nu-ĭ contes-

tez drepturile luĭ ca om, însă trebue să ne aducem aminte, că ávem a face şi desface cu ómenĭ şi că este o mare deosebire între omul de ĭerĭ şi cel de astă-dĭ maĭ ales în ţara nóstră. Omul de ĭerĭ era încredĕtor, nu ĭubea să ridice vĕlul de pe fenomenile natureĭ, nicĭ să le înţelégă rostul şi sensul; omul de ĭerĭ se uĭta, intra în Biserică, asculta, se lumina, eşa mulţămit; omul de ĭerĭ respecta şi asculta cu plăcere sfaturile nóstre aĭ ómenilor Bisericeĭ; omul de astă-dĭ însă nu se maĭ încrede, caută să ştie cum tună, cum se formézĕ electricitatea, cum se cântăreşte lumina, cum se susţine natura; omul de astă-dĭ intră în Biserică saŭ nu intră de loc şi dacă intră cercetézĕ, scrutézĕ, vrea să ştie totul, să vadă totul, să înţelégă totul; omul de astă-dĭ nu maĭ ascultă ca odinióră, ci el vrea să vadă dacă noĭ învĕţăm cum ne purtăm şi dacă ne purtăm cum învĕţăm; omul de astă-dĭ nu se mulţămeşte numaĭ cu ascultarea serviciuluĭ divin, efectuat de noĭ, ci caută să vadă şi să cunóscă cine sunt aceĭ, carĭ efectuézĕ serviciul divin; omul de astă-dĭ pătrunde şi caută să cunóscă de aprópe atât viaţa nóstră publică, cât şi pe cea privată. Acest lucru să nu vĕ surprindă şi nicĭ să cugetaţĭ, că lumea s'ar fi făcut maĭ rea, nu, aicĭ este o lege naturală a progresuluĭ moral şi intelectual: cu cât este maĭ sus mediul încunjurător, cu atât trebue să fiĭ maĭ sus tu, care te pretinzĭ conducĕtor.

Iată pentru ce voesc să vĕ arăt, cum să vĕ purtaţĭ în societate în unele ocasiunĭ de la carĭ, ca ómenĭ trăitorĭ în societate, nu vĕ puteţĭ detrage. Să nu vĕ închipuiţĭ însă că aşĭ voĭ să vĕ învĕţ a fi făţarnicĭ, să ne feréscă Dumnedĕŭ de făţărnicie, inimă curată să zidéscă întru noĭ şi duh drept să înoéscă întru cele din lăuntru ale nóstre.

Când am dis, că voesc să vĕ arăt cum să vĕ feriţĭ de unele lucruri carĭ se petrec în societate, n'am voit să înţeleg o patimă, care róde poporul român, cum róde un vĭerme rădăcina uneĭ plante, o patimă care înjoseşte natura omenéscă maĭ mult de cât orĭ-ce patimă, o patimă, care preface pe om în animal, o patimă care aduce cu sine sărăcia şi pustierea, care perde cinstea, care ucide trupul şi sufletul, o patimă, care ne lipseşte şi de împĕrăţia lumeĭ acesteea şi de împĕrăţia lumeĭ viitóre, o patimă care dărîmă, sfărîmă, nimiceşte şi necinsteşte o naţiune, o patimă, care

aduce nebunie, care duce la crime, n'am voit să înțeleg patima care este începutul și mama patimilor, care este începutul și sfîrșitul a tótă patima, n'am voit să înțeleg abusul și destrăbălarea la care ne duce beția. Póte preotul să greșască, să păcătuéscă, să fie om în multe privinți, nu pot însă pricepe, cum s'ar preface în ne-om... nu pot pricepe, cum ar putea să cadă în o patimă așa de urîtă și de tóte legile pedepsită și osîndită? Nu, nu primim asemenea desonóre, nu ne-am perdut încă până întru atât mințile, încât să ne luăm singurĭ de pe cap coróna împletită cu atâta măestrie de Inaltul Creator; nu ne-am perdut mințile până întru atât, încât să alungăm deasupra nóstră Harul chemat de arhiereŭ la hirotonie: nu ne-am perdut mințile până întru atât, încât să trăim ca morții între vii.

Lumea de astă-dĭ pretinde, domnilor, că nu se maĭ fac minunĭ, pretenția acésta nu este adevĕrată, minunĭ se fac și astă-dĭ și se vor face pururea. N'ar fi óre o minune a secolului nosru, dacă v'ați sili să lucrați să dispară viciul din poporul nostru; dacă ați sta de pază ca străjarul credincĭos datorieĭ sale; dacă ați fi apostolĭ credincĭoșĭ aĭ cuvîntuluĭ și fapteĭ; dacă ați reda familiilor ruinate și moralminte și fisicește de acéstă patimă; dacă le-ați reda sănătatea perdută, avuția risipită, liniștea turburată și cinstea pătată? Iată ogor întins, plin de acéstă ĭarbă rea, ogor, în care lucrătorul harnic n'ar isprăvi de muncă lucrând dĭ și nópte. Să nu vĕ amăgiți, să nu vĕ faceți în minte palate construite în vênt, vĕ asigur, că dacă nu veți pune la dispositia societățeĭ tóte cunoștințele de carĭ dispuneți spre a-ĭ îmbunătăți moralul și fisicul; dacă nu veți căuta să dați până și ceea ce nu aveți întru atingerea acestuĭ scop; dacă nu veți face pe acéstă cale acte marĭ de abnegațiune și de devotament extra-ordinar, vĕ asigur, că singurĭ vĕ veți lua scândura de sub picióre spre a cădea în prăpastie, singurĭ veți contribui la perderea influenței pe care ar trebui s'o aveți în societate, singurĭ veți face ca să fiți numiți trântorĭ aĭ satelor, singurĭ vom face ca să ne blesteme o națiune întrégă, care ș'a pus nădejdea în noĭ și noĭ am amăgit'o!

Lucrul acesta nu este greŭ de înțeles: fie-care véc, fie-care an, fie-care dĭ 'șĭ are menirea eĭ în mersul istoric al omenireĭ și al uneĭ națiunĭ; fie ce moment aduce cu sine

o sumă de necesităţi, carĭ trebue să fie satisfăcute la moment, căcĭ întârdierea de o clipă ne lasă în urmă, ne aruncă înapoĭ cu dečĭ și dečĭ de anĭ. Nu toţĭ ómeniĭ pot să cunóscă nevoile momentuluĭ și să le preîntîmpine la vreme, nu tuturor ómenilor le este dat a ști ceea ce le trebue astă-dĭ și ceea ce le va trebui mâine și de aceea naţiunile fac sacrificiĭ, muncesc din greŭ și plătesc cu sudórea lor pe bărbaţiĭ meniţĭ a le arăta calea pe care să mérgă, a'ĭ îndruma către bine și fericire. Poporul nostru este încă în stare de formaţiune și are nevoe de lumină, de lumină sănătósă și pe care o aștéptă de la noĭ. Voiţĭ dovadă despre acésta? Apoĭ nu se cuprinde óre acéstă dovadă în numirea de *părinte* pe care ne-o dă poporul? Ce însemnéză a fi părinte, dacă nu un om matur la cugetare, care ştie să se îngrijéscă și să-și créscă copiiĭ, un om care știe a pregăti viitorul și fericirea fiilor sĕĭ? Să ne rugăm luĭ Dumnedeŭ ca la judecata viitóre și cea de acum să nu ni se dică de fiiĭ noștriĭ, că eĭ aŭ cerut de la noĭ pâne și noĭ le-am dat pétră, că eĭ aŭ cerut pește și noĭ le-am dat șérpe saŭ că nu le-am dat absolut nimic; acesta ar fi un cĭas fatal pentru noĭ slujitoriĭ altaruluĭ.

Dar diceam, că trebue să vĕ feriţĭ în societate de unele lucruri și v'am arătat, că nicĭ prin gând nu-mĭ trece, că preotul s'ar putea face vinovat de patimĭ degrădătóre și carĭ înjosesc nu numaĭ pe preot, dar pe orĭ ce om, care simțește și cugetă omenește; societatea însă este ce-va, care are multe cotituri, multe ascundĕtorĭ și multe curse. Ea știe minunat de bine să justifice lucrurile nejustificate, să lustruéscă, să poleéscă și să dea un aspect fórte atrăgĕtor lucrurilor celor maĭ nefolositóre, așa că adese-orĭ cine va trebue să aibă o vedere prea pătrundĕtóre spre a înțelege ceea ce se ascunde după lustru și poleială. Ce póte fi, spre exemplu, maĭ nevinovat și maĭ atrăgĕtor ca petrecerile prietenești, societăţile, întrunirile familiare și altele de asemenea natură? Când am pomenit de întruniri prietenești n'am avut în vedere acele întruniri în carĭ jocul de cărţĭ ocupă locul de căpitenie, căcĭ preotul nu trebue să știe citĭ de cât în cărţĭ folositóre, în cărţĭ din carĭ să póte scóte apa cea vie a înțelepcĭuneĭ adevĕrate, ce duce la mân uire. N'am înțeles întrunirile prietenești cu joc de cărţĭ, una din bólele, carĭ bântue cumplit pe mulţĭ dintre ómeniĭ ceĭ maĭ aleșĭ: jocul

de cărți este imoral din tóte punctele de vedere ca unul ce se rézămă pe fatalitatea órbă și pe noroc, lucruri în cari nu trebue să crédă creștinul cel adevĕrat. Jocul de cărți este un viciu, o pasiune, un pĕcat ca tóte pĕcatele grele, pĕcat pe care societatea prin iscusința ei de a-și ascunde părțile rele l'a transformat în ce-va indiferent, în realitate lucrul nu stă așa. Acest viciŭ este încă o nenorocire pentru societate, dar nenorocire dintre cele mai mari, nenorocire, care aruncă jalea în mijlocul familiilor, nenorocire, care ruinézĕ casele, care răpește ultima fărămătură de pâne din gura copiilor flămânzi, care perde pe om și moralminte și materialminte. Jocul de cărți este uciderea cu voință a ta și a tuturor celor dinprejurul tĕŭ. Iată deci încă un noŭ câmp de activitate pentru preotul harnic și cu tragere de inimă pentru binele Țĕrei, al Bisericei și poporului încredințat luĭ! S'a dis adesea și de mulți, că la noi clerul pururea a mers în fruntea mișcărilor mari naționale, cari aŭ țintit la realisarea unui ideal scump Țĕrei și s'aŭ dis acestea nu fără dreptate, căci așa este lucrul, așa ne vorbește istoria, cartea nepărtinitóre a neamului. De la un timp încóce însă s'a făcut o tăcere ţcomplectă în jurul clerului, nimenea nu mai vorbește despre el și chiar dacă vorbește apoi dór spre a ne aduce învinuiri aspre, că nu ne facem datoria, că nu facem nimic, că ne interesăm numai de materie și alte asemenea învinuiri una mai grea de cât alta. Este óre ce-va adevĕrat în asemenea învinuiri? Mi se pare că da! Mi se va spune póte, că se găsește o justificare pentru cler în faptul, că el a fost lăsat înapoi atât în ceea ce privește cultura, cât și partea materială. Recunosc că acésta ar fi o întîmpinare dréptă, dar nu este mai puțin adevĕrat, că din mult ori cine se pricepe să facă ce-va, că nu a face din mult este un merit, ci meritul este atunci, când face cine-va mult cu puțin: aduceți-vĕ aminte de cei doi bani aruncați de vĕduva din evangelie în cutia templului și veți înțelege cuvintele mele; aduceți-vĕ aminte de proverbul, că «picătură cu picătură găurește piatra» și vĕ veți da sémă de importanța lucrurilor mici în mersul lucrurilor mari. In ori-ce faptă nu se judecă forța, nici puterea fisică, ci se judecă puterea de voință, se judecă intențiunea și buna dispositiune: când cine-va face atât cât îi permit puterile luĭ și face acésta

cu dragoste și devotament, atuncĭ póte dice cu inimă curată, că ș'a îndeplinit datoria în conștiință. Făcut-am noĭ óre așa? Nu vreaŭ să rĕspund eŭ, să rĕspundă faptele!

Sunt lucrurĭ pe carĭ nu le poțĭ face în societate fără sacrificiĭ materiale; acestea nu le-a cerut și încă nu este nimenea în drept a ni le cere întru cât abĭa avem asigurată existența ḑilnică; sunt însă lucrurĭ, carĭ nu cer sacrificiĭ materiale și acestea eram și suntem datorĭ să le facem. Dacă vețĭ scormoni origina faptelor și întreprinderilor marĭ vețĭ vedea, că nu banul, nu materia este isvorul lor, ci devotamentul, abnegațiunea și dragostea către idealul urmărit. Nu trebue să cercetațĭ cu deamăruntul, ci numaĭ să frunzărițĭ istoria bisericéscă spre a vĕ convinge, că nu sabia, nu focul, nu banul, nu materia aŭ fost acelea, carĭ aŭ transformat temeliile întregeĭ omenirĭ, ci ĭubirea. abnegațiunea, desinteresarea, credința ferbinte în sfințenia causeĭ și reușiteĭ aŭ fost acelea, carĭ aŭ lucrat, aŭ biruit, aŭ însuflețit și aŭ călăuzit pe toțĭ apostolii ideilor creștine.

Credețĭ óre, că asemenea arme s'aŭ tocit, credețĭ că nu maĭ aŭ astă-ḑĭ putere? Nu. ele sunt vechĭ și vor fi pururea nouă cât timp omul va avea minte și inimă. Și așa încă odată ne întrebăm: făcut-am noĭ tot ce am putut face, facem noĭ tot ce putem face? Nu voĭ rĕspunde eŭ, faptele să rĕspundă. Inființat-am noĭ societățĭ de temperanță la sate, cum aŭ înființat clericiĭ în alte țĕrĭ? Inființat-am noĭ societățĭ, carĭ să combată beția, carĭ să propage iconomia, carĭ să împrăștie lumina și cunoștințele folositóre în mijlocul poporuluĭ, societățĭ, carĭ nu ne-ar fi costat nimic din punctul de vedere material, ci numaĭ puțină muncă? Nu! Să vĕ gândițĭ deciĭ, să vĕ pregătițĭ ca la timp să luațĭ pe mână asemenea ideĭ, asemenea întreprinderĭ frumóse, carĭ aŭ menirea să aducă belșugul și în casa țĕranuluĭ și în casa preotuluĭ. Să nu ḑicețĭ, că asemenea lucrurĭ sunt imposibile și că nu se pot realisa: pentru un preot harnic, cuminte, înțelept, învestit cu autoritate morală și înarmat de credință, curaj și speranță tot ce-ĭ bun este cu putință. Nu uĭtațĭ, că lupta în societate este mare și grea și că numaĭ acel care lucrézĕ, numaĭ acel care aduce folos are valóre și căutare.

Și óre multe sunt nevoile de carĭ sufere societatea nóstră?

Nu voĭŭ aminti aĭcĭ înjuriile, limbajul spurcat și urît împrumutat de la streinĭ de a batjocori lucrurile sfinte, limbaj care ne dă aspectul ómenilor necĭopliți și care ne pune departe de acele popóre carĭ nicĭ n'aŭ în dicționarul lor asemenea expresiunĭ și contra cărula preotul nu rîdică glasul, să amintim însă concubinajul, traĭul nelegĭuit, să amintim divorțurile. Nu este mijloc maĭ sigur de a se nimici o societate, de a o strica și corupe de cât sdruncinându-se familia, care este baza orĭ-căreĭ societățĭ. A se introduce sĕmînța desunireĭ acolo, unde trebue să fie unire, a se introduce imoralitatea acolo, unde trebue să domnéscă moralitatea de sigur că însemnéză a introduce ruina. Atât concubinajul cât și divorțul sunt atacurĭ violente aduse moralităței publice, sunt rănĭ mortale date familieĭ și adese-orĭ copiilor, carĭ rĕmân ca niște desmoșteniți și ómenĭ perduți, orfanĭ orĭ de tată, orĭ de mamă. Atât unul, cât și altul nu însemnéză altă ce-va de cât revenirea omuluĭ la starea primitivă, la starea de libertinaj și destrăbălare. Iată întreprinderĭ, carĭ se pot face, fără banĭ, numaĭ cu muncă.

Se maĭ observă apoĭ, domnilor, printre ómeniĭ de la țară desvoltarea gustuluĭ de a se judeca, de a bate drumul pe la judecătoriĭ și tribunale. Acéstă dispositiune a poporuluĭ nostru vine nu atât de la desvoltarea ideeĭ de dreptate pe cât de la înrăutățirea stăreĭ morale. Cu regret trebue să spunem, că aŭ trecut vremile de încredere reciprocă, aŭ trecut vremile când se încheĭaŭ tóte afacerile particulare și comerciale pe un simplu petec de hârtie, pe darea mânilor și întărirea lor prin cuvîntul *cinste*. Astă-dĭ cuvîntul cinste nu maĭ are cinstea pe care o avea înainte vreme, a devenit un cuvînt ordinar pe care-l pronunță orĭ-cine cu ușurință și fără să roșască. Asemenea călcare a cuvîntuluĭ de onóre, ba dese-orĭ chĭar și a jurămintelor date, a scădut încrederea între ómenĭ, face ca chĭar actele sub-scrise și legale să fie atacate și contestate. In asemenea împrejurărĭ nu este de mirare, că se înmulțesc procesele, carĭ sărăcesc lumea prin perderea de banĭ și de timp. Acestea însă maĭ sunt și o dovadă despre perderea sentimentuluĭ de demnitate, căcĭ în demnitate se cuprinde cinstea omuluĭ și în cinste constă demnitatea luĭ: cinstea ĭar nu legea stabilesc raporturile sincere și desinteresate între membriĭ uneĭ societățĭ;

legea nu póte prevedea și nicĭ póte omul să-și mĕsóre orĭ-ce faptă cu legea scrisă în codurĭ, orĭ-ce faptă însă póte să s'o mĕsóre cu legea scrisă în conștiința sa, care în practică se exprimă în cinste. Iată în acéstă direcțiune o nouă sorginte de muncă pentru preotul harnic și cu dragoste către turma lui cuvintătóre.

A fost un timp în țară la noĭ când preotul era judecătorul firesc al păstoriților sĕĭ; a fost un timp, când preotul aplana neînțelegirile dintre poporanĭ și când vorba luĭ era hotărîtóre în orĭ-ce împrejurare a vieței luĭ. Atuncĭ, când era timpul acesta, preoții nu dispuneaŭ de altă cultură de cât de cultura minței sănătóse însoțită de bună sporirea credinței și a cuvîntutului luĭ Dumnedeŭ. Să nu putem noĭ óre a face nicĭ atât cât aŭ făcut eĭ? Ar fi și trist și regretabil a rĕmânea maĭ pre jos și a nu pune mâna la rîdicarea sarcinilor de carĭ este împovorat poporul! Dar întru acésta nu póte isbuti de cât preotul care a știut a-și căpăta încrederea, stima și iubirea cea maĭ ferbinte din partea porporănilor; încrederea însă, stima și iubirea din partea porporănilor nu se capătă de cât prin înțelepcĭune, prudență, onestitate și cinste în fapte și cuvinte, de cât prin o viață exemplară și sfîntă, o viață, care să inspire numaĭ iubire.

Amintisem maĭ sus despre întrunirĭ și petrecerĭ familiare și n'am apucat a-mĭ spune cuvîntul în acéstă cestiune. Când este vorba de asemenea lucrurĭ să nu uĭtați nicĭ odată cuvintele Mîntuitorului adresate contimporanilor sĕĭ, cuvinte carĭ sună așa: «Cu cine voĭŭ asemĕna némul acesta ; este asemenea cu copiiĭ, carĭ staŭ pe pețe și strigă către ceĭ-l-alțĭ copiĭ și dic: v'am cântat din fluer și n'ațĭ jucat, v'am cântat de jale și nu v'ațĭ întristat. Că Ión a venit nicĭ mâncând, nicĭ bênd și dînșiĭ dic: are demon. A venit Fiul omuluĭ mâncând și bênd și dînșiĭ dic: ĭată un om mâncător și bĕutor de vin, prieten al vameșilor și pĕcătoșilor» (Mat. XI, 17—19). Aceste cuvinte arată destul de limpede posițiunea preotuluĭ în societate pentru tóle timpurile, căcĭ sub acest raport situațiunea luĭ este fórte gingașă. Lumea este fórte cĭudată: când ea pĕcătuește ar voi să aĭbă de părtaș la pĕcat și pe preot și în acest caz îl îndémnă, îl încurajază la așa ce-va; îndată însă ce a pĕcătuit ea este cea întâĭ care-l condamnă și aruncă cu pétra în el. Un

exemplu va lămuri cestiunea: lumea de astă-dĭ, numită și de modă nouă (?) nu era mulțămită de preoții vechĭ dicênd, că staŭ retrași, că o fac pe iezuiții și fățarniciĭ, că nu es în lume, că se feresc de petrecerĭ fămiliare, de teatre, baluri, serate și altele de asemenea natură. Mulțămită acestor reproșurĭ ale societățeĭ, printre preoții maĭ tinerĭ, s'a format un alt curent: îĭ vedĭ din când în când pe la teatru, la concerte, la preumblare cu soțiile și în alte locurĭ onorabile împreună cu lumea cea alésă. Cum credețĭ, că se judecă în lume acest curent? N'ar trebui să vĕ așteptațĭ, că se judecă în bine? De loc! Acusațiunile, învinuirile ce se aduc preoților tinerĭ sunt cu mult maĭ aspre de cât cele aduse preoților bĕtrânĭ, căcĭ ĭată ce dice lumea: S'a stricat preoțimea nóstră, preoții tinerĭ se țin numaĭ de preumblărĭ, de barbe retezate și tăéte după fason, de mănușĭ și de alte lucrurĭ de nimic, nu se maĭ ocupă cu citirea, nu maĭ caută de Biserică, cum cătaŭ ceĭ bĕtrânĭ. Lumea are dreptate, domnilor, căcĭ ea voește să ne vadă alăturea cu dînsa în tóte, când însă suntem alăturea nu le maĭ plăcem, căcĭ este deprinsă și este drept ca preotul în lume fiind, să stea maĭ pre sus de lume de plăcerile și apucăturile eĭ. Incherea naturală este ca preotul să caute a evita plăcerile lumeĭ și să caute a se desfăta în plăcerĭ cu totul spirituale, plăcerĭ eșite din meditarea asupra misiuneĭ și datoriilor luĭ.

Aicĭ se impune o întrebare pe care póte să mĭ-o facă cine-va: Preotul nu este óre și dînsul om? Mĕ bucur, că a venit vorba despre acéstă cestiune, căcĭ vĕ mărturisesc, că prea mult m'a amărît vorba *om*, prea mult mĭ-a stat pe inimă, prea mult mĭ-a stat pe limbă fără să am ocasiune să spun ceea ce gândesc. Inainte vreme, când cine-va, fie mirén, orĭ preot, făcea vre o abatere de la datorie, când făcea vre-un pĕcat saŭ avea vre un viciŭ și i se imputaŭ tóte acestea rĕspundea: am greșit, sunt pĕcătos, mĕ voĭŭ ruga luĭ Dumnedeŭ să mĕ ĭerte; astă-dĭ însă s'aŭ schimbat lucrurile, nu se maĭ spune, că s'a greșit, că s'a pĕcătuit, ci se justifică tóte prin vorbele: *sînt om*. Aceste vorbe, cărĭ sunt o perfecțiune de ipocrizie, de fățărnicie și îngâmfare nu însemnéză nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puțin de cât, că este de ajuns ca cine-va să fie *om* spre a'șĭ putea permite orĭ și ce, spre a înfrunta morala și demnitatea omuluĭ.

Vorba *om* sub care se ascunde cu iscusință vorba *natură* însemnéză, că în numele cerinților naturei cine-va este dator și nu póte a se opune îmboldirilor firei, că satisfacerea îmboldirilor și înclinațiunilor rele ale naturei este o datorie, nici de cum un viciŭ, nu este o neînfrânare. Asemenea filosofisire se aséměnă cu filosofisirea acelor, cari îndumnedeesc natura, cu filosofia păgână și decurge din teoriile materialiste, cari nu admit de cât materia, de cât natura, teorii, cari nu vĕd în om de cât o masă de carne prin care nu trece nici o rază divină.

Ḍiceam mai sus, că prea mult m'a amărât expresiunea *sînt om* și acum a venit timpul să spun pentru ce: am observat, că și unii dintre noi încep a-și justifica greșalele cu vorba *sînt om*, voind a ḍice, prin urmare, că nu se pot opune naturei, că ceea ce aŭ făptuit nu este o vină, ci un drept al naturei. Dar asemenea justificare póte veni ori de la cine, numai de la preot nu. Nu se póte justifica preotul cu vorba *sînt om*, căci în casul acesta singur se declară în contra misiunei în contra doctrinei al căreia representant autorisat este. Doctrina creștină nu condamnă și nici este contra naturei, ea însă tinde a domni asupra naturei, a o îmblânḍi, a o îndulci, a pune frâŭ apucăturilor ei sburdalnice și dese-ori vătămătóre: doctrina creștină voește ca natura să fie condusă de legile morale: «Tóte îmi sunt ertate, ḍice Apostolul, dar nu tóte folosesc; tóte îmi sunt ertate, dar eŭ nu voiŭ fi stăpânit de ce-va» (Ep. 1. Corinth. VI, 12). Apoi tocma acésta se cere de la noi, adică să nu fim stăpâniți de nimic. Dacă suntem însă stăpâniți de ce-va, dacă dăm voe îmboldirilor naturei să ne stăpânéscă, atunci evident, că perdem tot aceea ce trebue să ne facă tăria în fața lumei. Óre rostul nostru social este de a fi ómeni ca toți ceĭ-l-alți ómeni și de a nu-i întrece cu nimic? Dacă este așa, apoi nu înțelegeți, că singuri ne blamăm, că lumea póte să ḍică, că suntem un factor social netrebuitor? Nu înțelegeți, că dacă noi suntem gata a ne justifica cu vorba *sînt om* apoi ori-ce om póte fi preot și că atunci nu mai avem nici un rol? Este, prin urmare evident, că preotul trebue să se deosebéscă prin ce-va de ceĭ-l-alți ómeni și acel ce-va, lăsând la o parte știința, nu póte fi alt nimic de cât stăpânirea naturei și a apucătu-

căturilor eĭ celor rele. Intru acésta, mi se pare, că și constă tótă tăria preotuluĭ în societate; prin acésta se impune lumeĭ, prin acésta devine respectat și unul dintre membriĭ ceĭ maĭ folositorĭ și trebuitorĭ societățeĭ; prin asemenea pildă contribuește preotul în mod vĕdit la îmbunătățirea morală a ómenilor. Oamenĭĭ cu știință s'aŭ înmulțit în mod simțitor în țară la noĭ așa, că nu vom speria lumea numaĭ cu învățătura: căcĭ pe cât ómenĭĭ de știință s'aŭ înmulțit pe atât numĕrul ómenilor, carĭ să-și domineze patimile s'a împuținat și decĭ preotuluĭ ĭĭ încumbă datoria de a străluci și prin știință și prin stăpânirea patimilor și a pornirilor celor rele ale naturel: «Cel ce va face și va învĕța mare se va chema întru împărăția cerurilor», ḍice Mântuitorul. Pilda cea bună este dascălul dascălilor, căcĭ ea dă omuluĭ știința binelui fără explicațiunĭ, știință, care pătrunde la inimă, care instruește, care răpește mintea și-ĭ face imposibilă născocirile rele.

Toțĭ aceĭ preoțĭ, carĭ ar dori să-și justifice faptele în modul arătat maĭ sus trebue să-și aducă aminte, că și părinții și dascăliĭ ceĭ marĭ aĭ Bisericiĭ, carĭ strălucesc ca luceferiĭ pe orizontul creștinismului eraŭ tot ómenĭ; să-și aducă aminte, că creștinismul are miĭ și miĭ de părinți, martirĭ, asketĭ carĭ toțĭ aŭ fost ómenĭ, dar carĭ aŭ lăsat pe urma lor pilde nemuritóre de fapte mărețe, carĭ, aŭ știut să ne dea exemple nemuritóre de înfrânare și stăpânirea poftelor și a patimilor rele; să-și aducă aminte, că am făgăduit solemnel în fața Altaruluĭ și a luĭ Dumneḍeŭ de a le urma credința și faptele.

In genere, domnilor, preotul trebue să-și aducă aminte, că tot ce face, tot ce cugetă, fie în bine, fie în rĕŭ, nu cugetă și nu face numaĭ pentru sine, ci tóte acțiunile, tóte ideile, tóte faptele luĭ aŭ rĕsunet, se rĕsfrâng asupra mediuluĭ încunjurător, asupra ómenilor, carĭ staŭ cu ochiĭ ațintițĭ la el spre a-ĭ socoti faptele, spre a i le judeca, spre a-ĭ ghici până și gândurile. Acéstă împrejurare ar trebui să ne facă să fim cu desăvîrșire cumpăniți și cumpătați absolut în tóte acțiunile nóstre și publice și private; ar trebui ca ceea ce ḍice Apostolul: «Dacă o demâncare aduce smintélă fratelui meŭ, nu voĭŭ mânca carne în veac» (Ep. I. Corinth. VIII. 13) să ḍicem și noĭ: dacă o faptă a mea ar sminti pe fratele meŭ, atuncĭ nu o voĭŭ făptui în veac.

De o cam dată mĕ opresc aicĭ şi fac încheere: tóte cele spuse până acum nu aŭ de scop de cât de a vĕ atrage luare aminte din timp asupra unora din cestiunile vitale şi carĭ vĕ intereséză mult în viaţa socială; nu aŭ de scop de cât de a vĕ atrage luare aminte asupra moduluĭ de purtare ca preoţĭ şi cetăţenĭ românĭ, carĭ nu puteţĭ sta recĭ faţă cu nevoile Ţĕreĭ; nu aŭ de scop de cât să vĕ atragă atenţiunea asupra direcţiuneĭ în cotro trebue să fie dirijată activitatea D-vóstră ca vittorĭ preoţĭ şi viitorĭ factorĭ necesarĭ Ţĕreĭ în luminarea şi propăşirea membrilor eĭ. Cu cele expuse maĭ sus am voit să vĕ arăt, că dacă nu veţĭ pune umĕrul ca să se îmbunătăţéscă partea economică, morală şi intelectuală a poporuluĭ, dacă nu veţĭ face sacrificiĭ supra-omenescĭ în acĕstă direcţiune, atuncĭ nu veţĭ avea mângâerea de a fi facle luminóse, nu veţĭ avea în societate preţul cuvenit şi decĭ veţĭ rĕmânea în urmă; acest lucru însă ar fi păgubitor şi pentru Ţară şi pentru Biserică, care 'şĭ pune nădejdea în noĭ.

Icon. Const. Naz rie.

PREDICĂ

La Sf. Apostolĭ Petru și Pavel.

«In tot pămîntul a eșit vistirea lor și la
«marginile lumeĭ cuvintele lor.

Fraților,

Acum nouĕ-spre-ḑece secole, Mântuitorul lumeĭ, Domnul nostru Iisus Christos, viind în lume, spre a aduce la îndeplinire opera sa mântuitóre și a ridica neamul omenesc la fericirea cea vecĭnică, 'și-ĭ-a ales dintre ómenii de rând 12 ucenicĭ pe carĭ îĭ face Apostolĭ și botezându-se de Ión îșĭ începe activitatea sa mesianică la etatea de 30 anĭ. Petrece 3 anĭ și $^1/_2$ pe pămînt însoțit pretutindenea de Apostolii sĕĭ, este persecutat de nemulțămitoriĭ jidovĭ, se dă spre judeacată, este rĕstignit, se îngrópă și a treĭa ḑi înviază din morțĭ, arătându-se ucenicilor sĕĭ și încredințând chĭar și pe Toma, că el este Christos Domnul și învĕțătorul sĕŭ. După 40 de ḑile se înalță la cer în fața ucenicilor sĕĭ și le făgăduiește trimiterea Mângâitoruluĭ, a Duhuluĭ adevĕruluĭ, care după 10 ḑile de la Inălțare se pogóră asupra lor și le dă puterea de a vorbi în limbĭ și de a face minunĭ.

Cât de înaltă a fost misiunea ce li s'a încredințat și cât de zelósă a fost activitatea lor, se póte cu înlesnire vedea din rĕspândirea Crestinismuluĭ în tóte părțile lumeĭ și din fructele sale atât de salutare. Succesul și meritele lor sunt cu atât maĭ marĭ, cu cât aŭ fost nevoițĭ ca să sufere insulte, bătăĭ, temnițe, muncĭ și chĭar mórte și acestea ni se înfățișézĕ ca într'o icónă vie, maĭ ales în ce pr vește viața sf. Apostolĭ Petru și Pavel, pe carĭ Biserica nóstră creștină ortodoxă, cu mare solemnitate 'ĭ serbézĕ astă-ḑĭ.

Este bine dar, ca aḑĭ, când serbăm amintirea acestor 2 distinșĭ aleșĭ

aĭ Domnuluĭ în continuarea opereĭ sale mântuitóre, să cunóștém în mod cât se póte de scurt, viața lor și lăudându-ĭ să căutăm a ne comforma cu sublimele modele ce ni se înfățișéză de Biserică în persóna lor.

Frați creștinĭ, Sf. Apostol Petru înainte de a fi chemat la apostolat se numia Simon și era pescar la lacul Tiberiadeĭ. El era un statornic și credincios ucenic al Domnuluĭ și acela dintre eĭ, care ca maĭ bĕtrân, a mărturisit în numele lor, înaintea Invĕțătoruluĭ, credința, *cum că el este Christos, Fiul luĭ Dumnedeŭ, celuĭ viŭ,* credință pe care se întemeĭază Biserica creștină și pe care nicĭ porțile iaduluĭ nu o vor sfărâma. A predicat în Ierusalim, unde a fost închis de 2 orĭ, 'șĭ-a continuat predica în diferitele părțĭ din Palestina și în Samaria, unde a împărtășit duhul Duhul Sfînt celor ce trecuseră de curînd la creștinism și unde a înfruntat pe Simon Magul.

A călătorit apoĭ în Cezarea, unde a botezat pe Cornelie sutașul și înapoindu-se la Ierusalim a fost prins din ordinul luĭ Irod Agripa și aruncat în închisóre, de unde a scăpat în urmă în mod miraculos.

El a luat parte la Sinodul din Ierusalim, trecu apoĭ în Antiohia, călătorește maĭ departe în Asia Mică și ajunge cu predica până la Babilon, unde a fost crucificat.

Cunoscênd acestea, să trecem maĭ departe și să vedem ĭarășĭ cât se póte de scurt viața celuĭ de al doilea mare Apostol Paul pe care Biserica împreună cu Petru îl serbéză astă-dĭ.

El era ludeu din neamul luĭ Veniamin și din ținutul Tarsuluĭ Ciliciei. Timpul nașterei sale nu se póte ști cu siguranță. Tatăl sĕŭ, un fariseŭ fanatic, îl crescu în principiile fariseismuluĭ și îl încuviință conducerii învĕțatuluĭ Gamaleil la școla sa din Ierusalim. Aci a luat parte la uciderea cu pietre a Arhidiaconuluĭ Ștefan și a lucrat în mod activ la persecutarea creștinilor.

In calea către Damasc, unde pornise spre a prinde pe creștinĭ și a'ĭ aduce la Ierusalim, este convertit și din persecutor fanatic, cum era, devine cel maĭ zelos apărător al Creștinismuluĭ.

El însoțit și de alțĭ apostolĭ întreprinde maĭ multe călătoriĭ misionare și pretutindenea convertește la Creștinism și înființéză bisericĭ.

Activitatea luĭ este neîntrecută și epistolele sale adresate diferitelor bisericĭ înființate de el sunt ca un monument măreț, care ne vorbește despre chĭemarea la apostolatul Domnuluĭ nostru Iisus Christos a acestuĭ mare și neîntrecut Apostol, distins maĭ ales prin priceperea și zelul cu care lucréză spre desăvîrșirea opereĭ mântuitóre ce i s'a încredințat. După maĭ multe prigoniri și temnițe și după ce paharul suferințelor se umple, el móre la Roma, tăindu-i-se capul.

In afară de acestea, în decursul vieţeĭ lor, aceştĭ doĭ Sfinţĭ Apostolĭ aŭ fost pildă mucenicilor în răbdare, acoperimîntul celor slabĭ şi neputincĭoşĭ, limanul şi zidul de scăpare al celor înviforaţĭ şi organele Duhuluĭ. Eĭ aŭ fost primitoriĭ cheilor împĕrăţieĭ cerĭurilor şi în puterea lor aŭ dat deslegare de pĕcate, tămăduind bolnavĭ şi înviind morţiĭ.

Eĭ bine, Fraţilor, din cele ḑise până aci, vedem că amândoĭ aceştĭ Sfinţĭ Apostolĭ sunt ca douĕ lucefere strălucitóre în predicarea şi respândirea Creştinismuluĭ. Umbra luĭ Petru tămâduĭa bólele şi măhrama luĭ Pavel le gonia. Petru înviază pe Tavita mórtă fiind şi Paul pe Eutih tînĕrul, care căḑuse din al treilea rând al unor case.

Ast-fel a fost viaţa lor şi pentru aceea Biserica îĭ laudă şi Domnul îĭ încununéză cu cununa dreptăţeĭ pe care Dreptul Judecător o va da tuturor celor ce'l-aŭ ĭubit.

Se cuvine dar, ştiind acestea, ca şi noĭ să ne purtăm asemenea lor, spre a putea cu siguranţă învinge neajunsurile din viaţa acésta şi a ajunge la fericirea cea vecĭnică prin virtutea şi tăria apostolică pe calea cea netedă a adevĕruluĭ şi a dreptăţeĭ.

Să ne ferim de rătăcire şi tot-dé-una, în momentele de bucurie ca şi în cele de întristare să urmăm credinţa luĭ Christos, desfăşurată cu atâta ostenélă de aceştĭ Sf. M. Apostolĭ şi să lăsăm grâunţul de muştar ca să créscă în inimile nóstre.

Cu aceste învĕţăturĭ, astă-ḑĭ, când serbăm amintirea Marilor Apostolĭ aĭ Domnuluĭ, să ne unim la serbare şi împreună lăudându-ĭ să le urmăm viaţa, împodobindu-ne cu virtutea credinţeĭ, a dragosteĭ şi a curăţieĭ vieţeĭ, spre a primi resplata pregătită celor bunĭ şi drepţĭ. Amin.

Icon. Ilie Teodorescu.

DONAȚIUNI.

Domnul Ión Kalenderu proprietarul moșieĭ Fecucĭ-Kalenderu, din județul Teleorman, a bine-voit a dărui una mie leĭ în numerar pentru reparațiunea ce s'a făcut bisericeĭ filiale 40 de Mucenicĭ, din acea comună. Pentru care i se aduc mulțămirĭ publice piosuluĭ donator.

Se aduc mulțămirĭ publice următórelor persóne care aŭ contribuit la facerea unuĭ Policandru mare de alamă, a cincĭ ferestre cu geamurĭ Vitraux și altele, de la Biserica Manea Brutaru, și anume: Onor. Eforieĭ Domnița Bălașa 40 l. Onor. Administrațieĭ Otetelișénu 40 l. Onor. Eforie a Bisericeĭ Cretzulescu 200 l. Onor. Epitropie a Bisericeĭ Sf. Vinerĭ (Herasca) 150 l. Onor. Epitropie a Bisericeĭ Slobozia 100 l. D-l Dimitrie Popp 200 l. D-l Constantin C. Popescu 100 l. D-na Elena Carp 100 l. D-na Elena G. Samocovénu 136 l. D-na Ana Grecescu 40 l. D-l Grigore Olănescu 40 l. D na Constanța M. Demetrescu 25 l. D-na Efrusina Gărdescu 20 l. D-na Ecaterina Furduescu 20 l. D-na Viorica Protopopescu 20 l. D-na Filotea G. Nicolénu 20 l. D-na Elena N. Orghidanu 20 l. D-na Lucreția Oprescu 20 l. D-na Maria C. Părăĭanu 20 l. D-na Elena Budișténu 20 l. D-l Nicu Gheorghiu 20 l. D-l Constantin Fronescu 20 l. D-l Floru Pomponiŭ 20 l. și D-na Smaranda Rătescu 10 l.

Se aduc mulțămirĭ publice persónelor care aŭ contribuit la reparația Bisericeĭ cu hramul Sf. Gheorghe din parohia comuneĭ Papa, jud. Teleorman și anume: D-l G-lŭ G. Mann Proprietar 500 l. Pr. G. Rizescu Paroch 31 l. Ión Popescu 87 l. D-nu Ivan Cristovicĭ administratorul moșieĭ D-luĭ G-lŭ G. Manu 100 l. Stoicia Traicui 60 l. D-l Ión Iordăchescu șeful găreĭ Papa 27 l. D-l Radu Ionescu Invĕțător și Epitrop 25 l. D-l G. Stoiculescu Primar pe lângă că a contribuit cu 25 l. a depus mare zelŭ pentru strângerea banilor de la Parochienĭ, Ion Ion Popescu 25 leĭ și Mirea Ionescu 25 l. A maĭ venit în ajutorul numiteĭ Bisericĭ D-l Ión Oprișan cu 24 l. 70 b. Marin M. Bădica 7 l. 80 b. și Pr. G. Rizescu pentru stăruința ce a pus de a se cumpăra cărțile de ritual.

D-l Ión Constantinescu şi D-na Ana Constantinescu a dăruit bisericeĭ Cotrocenĭ o pereche cununiĭ de argint suflate cu aur în valóre de 70 leĭ. Asemenea şi Dómnele Siţa Constantin şi Sora pentru biserica filială Cărămidarĭ o candelă de argint. Pentru care se aduc mulţămirĭ publice pioşilor donatorĭ.

———

D-l şi D-na I. Rădulescu dăruind bisericeĭ Popa-Tatu nouĕ sute cărămiḑĭ noĭ de maşină, epitropia exprimă mulţămire donatorilor.

———

Se aduc mulţămirĭ publice locuitorilor ce aŭ contribuit pentru plata unuĭ chivot pentru păstrarea st. împărtăşirĭ necesar bisericeĭ cu patronul *Sf.* Nicolae din comuna Dărmăneştĭ, jud. Prahova, şi anume: Pr. Duţă Lăzărescu 5 l. Nae Buşculescu 1 l. Ioniţă N. Sterie 50 b. Ioniţă Ilinca 50 b. Păun Ionescu 1 l. Ghiţă Iléna 1 l. Dinu Mihalache 2 l. Ilinca C. Procopianu 2 l. Ión C. Toma 50 b. Ión Ioniţă 50 b. Nicolae Filip 50 b. Niţă Stanciu 50 b. Costantin Stamate 50 b. Iamanid Duca 1 l. Ión Stemate 50 b. Păun Bărbieru 40 b. Paraschiva C. Toma 50 b. Tănase Popescu 50 b. Smaranda N. Creţoiu 1 l. Irimia Stoica 1 l, Procopie Cătănescu 1 l. Tudora Rădulescu 1 l. Safta G. Iléna 1 l. Oprea Anghelescu 50 b. Ión R. Creţoiu 1 l. Stelian Rotaru 1 l. Anghel P. Sanda 50 b. Ión Constantinescu 1 l. Vasile Creţoiu 2 l. Dumitru Barbu 50 b. I Dumitrache 50 b. Ión N. Ungurénu 50 b. M. D. Creţoiu 1 l. Haralambie Cristea 1 l. Sora Ilie Cătănescu 50 b. Nae I. Aldea 50 b. Călin Toma 2 l. Tinca I. Petrescu 35 b. Ichim I. Angelescu 50 b. Anghel C. Manu 50 b. Voica M. Viăşcénu 30 l Maria I. D. Sârbu 40 b. Maria P. Dragnea 20 b. Lénca I. Cismaru 50 b. Sofia G. Costache 20 b. Niţa I. Voicilă 20 b. Maria L. Petre 15 b. Ión G. Duţescu 20 b. Rada Giurgiuvénu 20 b. Ión Preda 20 b. Samfira Ichim 30 b. Maria D. Filip 50 b. Elisabeta I. Duţescu 30 b. Ana Tudor Ciufu 10 b. Mihail Voea 10 l. Vasile N. Viṣa 50 b. Elisabeta N. Năstase 30 b. Ana C. I. Gerea 30 b. Ilie Cătanescu 1 l. Gheorghe I. Neculcea 1 l. Andreiŭ M. Creţoiu 50 b. Badea Gusteĭ 20 b. Dinu I. Duca 50 b. Maria I. Cătănescu 50 b. Stan G. Duca 1 l. Maria I. Popescu 1 l. Petre Teodor Pescaru 1 l. Vasile N. Cretoiu 1 l. Ştefan Popescu 1 l. Nicolae Butaşiu 50 b. Marin Rizea 30 b. Leanca G. Serban 15 b. Ión Jugurénu 30 b. Drăgan Vlad 1 l. Ioniţă Procopie 50 b. Păun Sanda 40 b. Păun Procopie 50 b. Ioniţă Ṣiotrénu 50 b. Tănase Olténu 30 b. Ión N. Uţa 50 b. Năstase P. Ghidovénu 50 b. Nicolae Tudora 30 b. Nicolae Manu 50 b. Tudora N. Sterie 15 b. Iamandeĭ N. Vlăşcénu 1 l. Leonida Ştefănescu 60 b. Ana P. Angelescu 30 b. şi Petre Popescu 1 l.

———

D-l Anton I. Ţăranu, proprietarul moşieĭ Nicşănĭ, jud. Botoş. a dăruit bisericeĭ de pe acea proprietate, una icónă a Maĭceĭ Domnuluĭ, aşezată în strană, dinaintea catapetezmeĭ, cheltuind pentru acéstă suma de 300 leĭ, dăruind asemenea tot la aceaşĭ biserică, materialul de lemnărie pentru repararea zaplazuluĭ cimitĭruluĭ şi în maĭ multe rînduri

a îmbrăcat biserica cu lumînărĭ. Pentru care se aduc mulţămirĭ publice numituluĭ donator.

D-na Luţa Pisoschi a dăruit Bisericeĭ cu patronul Sf. Ión Botezătorul din Urbea Botoșanĭ, o pereche sfesnice de bronz, în valóre de 60 leĭ. Pentru care faptă lăudabilă se aduc mulţămirĭ puclice.

Se aduc mulţămirĭ publice D-luĭ Mihail Pantazi din Urbea Bucureştĭ, pentru că a dăruit bisericeĭ din parohia Bălţăteştĭ, judeţul Némţ, următórele sf. obiecte: un rînd vesminte preoţeştĭ de matase cusute cu fir, un rînd procoveţe pentru Sf. Vase, şi un rînd perdele de atlas roş la icóna Maĭceĭ Domnuluĭ şi a Mântuitoruluĭ cu pólele lor brodate cu matase; tóte acestea în valóre de 400 leĭ.

Se aduc mulţămirĭ publice persónelor de maĭ jos care aŭ venit în ajutorul Bisericeĭ parohiale din parohia Budeștiĭ Ghicăĭ, din jud. Némţ cu următórele donaţiunĭ: Douĕ acopereminte pentru sf. masă şi unul pentru proscomidie de Iută, cusute cu canva, în valóre de 20 leĭ, donate de D-l Leon Bogdan, proprietarul moşieĭ Budeștiĭ-Ghicăĭ. Una candelă de alamă pe sf. masă, în valóre de 2 leĭ, una perdea de rips roşu la Icóna Maĭceĭ Domnuluĭ, în valóre de 8 leĭ şi douĕ acoperăminte la iconostas de iută cu fir, în valóre de 10 leĭ, donate de D-na Efrosina Simion Hagiu. Un lăicer de lână în valóre de 5 leĭ, donat de D-na Nastasia Const. a Eftincăĭ. Asemenea şi la biserica filială din Făureĭ, s'aŭ oferit de Epitropie şi Enoriaşĭ, un rînd vestminte preuţeştĭ de iută în valóre de 70 leĭ, precum şi o masă de brad cu o prostire de bumbac şi un scaun în valóre de 12 leĭ donate de D-l Gheorghe Neagu.

Se aduc mulţămirĭ publice D-luĭ Lazăr Ştefănescu, din Urbea Turnu Severin, care a dăruit bisericeĭ cu hramul Adormirea Maĭceĭ Domnuluĭ, din acea urbă, una candelă de argint în valóre de 80 l.

D-l Doctor Gheorghe Darvaris, proprietar în comuna Strejeștide-jos, judeţul Romanaţĭ, contribuind cu 473 leĭ 80 banĭ, ĭar locuitoriĭ din aceaşĭ comună cu 329 leĭ la acoperirea cu şiţă a bisericeĭ din localitate cu hramul Sfînta Treime şi clopotniţeĭ eĭ, precum şi la alte reparaţiunĭ deasupra uşeĭ de intrare. Pentru care li se aduc mulţămirĭ publice.

Se aduc mulţămirĭ publice D-luĭ Răducan Perţi, din comuna Miluta, judeţul Mehedinţĭ, care a dăruit bisericeĭ cu hramul Sfînta Treime, din parohia Meuţĭ din Dos, acelaşĭ judeţ, un rînd veşminte preoţeștĭ.

Se aduce mulţămirĭ publice D-şóreĭ Irena D. Călinescu, profesóra şi directóra şcóleĭ profesionale de fete, din urbea Caracal, care a

lucrat şi dăruit bisericeĭ catedrale din Sfîntă Episcopie a Rîmniculuĭ Vâlceĭ douĕ acoperăminte pentru sfintele darurĭ de atlas, lucrate cu arnicĭ, ambele în valóre de 60 leĭ.

La confecţionarea unuĭ rînd vesminte bisericeştĭ la biserica filială cu hramul Sfîntul Nicolae, din comuna Corzu, parohia Busu, jud. Mehedinţĭ, contribuind şi D-na Maria I. Georgescu, din com. Sopotu, judeţul Doljiŭ, cu 100 leĭ, se aduce mulţămirĭ publice numiteĭ donatóre.

Se aduc mulţămirĭ publice D-lor Climent Christescu, care a lucrat şi dăruit un steag în valóre de 50 leĭ bisericeĭ parohiale Adormirea Maĭceĭ Domnuluĭ, din comuna Costeştiĭ, judeţul Vâlcea, şi Petre Măgurénu, care a dăruit 10 leĭ pentru procurarea cărţilor de ritual pentru aceeaşĭ biserică.

Preotul Ión Dinu a donat un chivot, una candelă şi o cădelniţă tóte în valóre de 135 l. bisericeĭ parohiale din Corlăţel, jud. Mehedinţĭ. Preotul C. Căzănescu, sf. potir împreună cu discul, steluţa, copia şi linguriţa în valóre de 80 leĭ şi D-l Gr. Albulescu 5 candele în valóre de 75 l. Pentru care li se aduce mulţămirĭ publice.

D-l Constantin Pocĭovalişténu, proprietar, a cumpărat o colimvitră de aramă în valóre de 50 leĭ şi a dăruit'o bisericeĭ parohiale din parohia Prigoria, judeţul Gorjiŭ, pentru acest dar, se aduc mulţămirĭ publice donatoruluĭ.

D-l Gh. Alexandrescu A. Plagino, proprietarul moşieĭ Moldoveni judeţul Romanaţĭ, a dăruit bisericeĭ, din acea comună 50 leĭ pentru întreţinere şi 50 leĭ şcóleĭ tot d'acolo pentru cumpărare de cărţĭ la elevii săracĭ. Pentru care se aduce mulţămirĭ publice numituluĭ donator.

Se aduce mulţămirĭ publice persónelor care aŭ contribuit la returnarea clopotuluĭ bisericeĭ parohiale Sf. Nicolae, Com. Giuvărăştĭ, jud. Romanaţĭ şi anume: Alexandru A. Plagino proprietar 200 l. Iancu Politis arendaş 100 l Grigore A. Plagino proprietar 50 l. Pr. Dimitrie Popescu 5 l. Păun Năstase 5 l. Radu Christu 2 l. D. Cr. Vărdăloiu 2 l. George Voinescu, Stan Sóre, Cune Simion, Istrate Buga şi Marin Prodana fie-care câte cu câte 1 leŭ.

La biserica parohială a parohieĭ Vădeni, plasa Ocolu, jud. Gorjiŭ, cumpĕrându-se un rînd veşminte de stofă, ce costă 240 leĭ, de D-l Dimitrie D. Pleniceanu şi soţia a Maria, li se aduc mulşămirĭ publice.

Se aduc mulţămirĭ publice următórelor persóne care aŭ bine-

voit a da ajutóre bănești la cumpărarea unuĭ rînd Sf. Vase şi a uneĭ cădelnițe la Biserica Sf. Voevoḍĭ din parohia Voineşti, jud. Roman și la repararea temeliilor la Biserica Voinescĭ şi Ciurea sus disa parohie şi anume: D-na Clara Vidraşcu proprietară 50 l. D-- Haralambie Constantinide 20 l. Petrea Zota 1 l. V. Luchianu 50 b. Maria V. Luchian 50 b. Safta N. Larion 60 b. N. Lefter 2 l. Th. Ciobanu 2 l. Catinca V. Gr. Larion 1 l. Constantin Beleciu 2 l. I. Trof. Babuşanu 1 l. Irimia Broşténu 1 l. Prof. D. Năstase 40 b. Paraschiva Baban 30 b. Anastasia Mihăilescu 1 l. Elena Luchianu 1 l. Constantin Dragoman 1 l. Elena N. Mereŭ 1 l. Jean Albescu 1 l. Gh. Pav. Coman 2 l. I. Silimon 1 l. Nastasia Şărban 50 b. Gh. V. Stoleni 1 l. Gh. Cobzaru 1 l. D. I. Dămianu 1 l. Ştef. Ignat 2 l. I. Rotilă 1 l. Maria I. Rusu 20 b. Ión Trăistariu 2 l. Maria P. Luchianu 60 b. I. Gh. Tănase 20 b. Mihaĭ Gav. Năstase 2 l. Catinca Babuşan 1 l. Piutilie Ciobanu 1. l. V. Dragoman 10 b. Mihalache Anton 1 l. V. Chiricä 1 l. Elena Patrichióe 50 b. Th. Darie Mereŭ 1 l. Ión Coman 2 l. I. Florea 1 l. I. Spânu 1 l. Zamfir Larion 1 l. V. Iacob 50 b. Gh, I. Coman 1 l. Const. Cobzaru 1 l. Gh. Oprea 50 b. Elena C. Larion 1 l. V. Jigorénu 1 l. M. Spânu 1 l. I. Gav. Mereu 1 l. V. Otoman 1 l. Gh. V. Anton 1 l. Marin Broşténu 1 l. Ctin. Timofte 50 b. I. Boghianu 1 l. C-tin. Dolhascanu 1 l. Gh. Larion 1 l. Gh. Hulea 1 l. 50 b. Gh. Vatri 1 l. C-tin Roman 1 l. Lupu Coman 50 b. Th. Perju 1 l. Gr. Bauman 1 l. V. Vatră 1 l. Th. V. Grosu 1 l. Gav. Lefter 50 b. Bălaşa Oprea 1 l. M. Donici 1 l. I. Mocănaşu 1 l. Gr. Finiki 1 l. Gh. Ciurea 4 l. V. Dămianu 2 l. I. Grumeza 1 l. 50 b. Ión Moraru, Iancu Papuc şi V. Mihălescu câte un leŭ.

Enoriașul Ghiță Nour, din comuna Moineşti judeţul Bacăŭ, a donat bisericeĭ parohiale Sf. George, din numita comună, un sfesnic mare de alamă cu 11 becurĭ pentru pus lumînărĭ în valóre de 250 leĭ, de asemenea o mare parte din enoriaşĭ la apelul ce li s'a făcut aŭ contribuit cu suma de 250 leĭ la cumpărarea unuĭ rînd vestminte preoţeştĭ necesare bisericilor parohiale. Pentru care se aduc mulţămirĭ publice pioşilor donatorĭ.

D-l Nicolae Popa, din urbea Târgu-Ocna, judeţul Bacăŭ, a dăruit ḍece străniĭ bisericeĭ Sf. Impĕraţĭ, filială la parochia Precista din acea urbă. Pentru care se aduc mulţămirĭ publice numituluĭ donator.

Dómna Ecaterina Gh. Vlasto, din Galaţĭ, a dăruit bisericeĭ parohiale din Vadu Roşca, comuna Vulturul, acel judeţ suma de 500 leĭ în numerar, care sumă s'a şi vărsat în casa Epitropieĭ cu recipisa No. 2. Pentru îndemnul la asemenea fapte lăudabile şi a altor pioşĭ creştinĭ se aduc mulţămirĭ publice numiteĭ donatóre.

Din partea sânteĭ Episcopiĭ de Huşĭ, se aduc călduróse mulţămirĭ Domnuluĭ Nicolae Palahomic din comuna Valea Rea, jud. Vasluĭ

pentru că a dăruit bisericeĭ parohiale a parohieĭ Valea Rea, un prapor în valóre de 50 leĭ.

Chiriarchia Dunăreĭ-de-jos aduce mulțămirĭ Dómneĭ Maria Nae Polihrone soția D-luĭ Revisor de vamă din comuna Caraomer, jud. Constanța, care a bine-voit a dona caseĭ de rugăcĭunĭ din ḑisa comună, una cădelniță de nichel argintată, în valóre de 75 leĭ, precum și locuitorilor: Pavel Iancuși, Culiu Marin, Călin Tudor, Tudor Tănase, Slavciŭ Slav, Tudor Tudor și Anghel Tudor, carĭ aŭ contribuit, fie-care, la procurarea uneĭ crucĭ de argint în valóre de 200 leĭ pentru biserica „Inălțarea Domnuluĭ“ din parochia Almanlăŭ, ḑisul județ.

Se aduc mulțămirĭ publice Enoriașilor parohieĭ comuneĭ Valea Ungurenĭ, plasa Oltu-Topolog care aŭ contribuit pentru terminarea reparațieĭ Bisericeĭ parohiale și la cumpărarea objectelor necesare aceleĭ bisericĭ și anume: Pr. D. Popescu 40 l. Pr. Florea Gănescu 20 l. Păun Onea Barbu 20 l. Gh. Bărbucénu 12 l. 60 b. Ión M. Tudora 10 l. Ión I. Floroiu 10 l. Ión M. Dicu 10 l. Marin Oprea Ión 10 l. Radu Miu 10 l. Florea Zet M. Dicu 5 l. Ión M. Tudora 5 l. N. N. Diu Ióna 5 l. Dumitru I. Pălădoiu 10 l. Ión Preda Olténu 2 l. Grigore I. Preda Olténu 4 l. 20 b. Constantin I. Preda Olténu 4 l. 15 b. Marin M. Stoica 2 l. Marin Florea I. Ióna 3 l. Ión Dragu 2 l. Nicolae Șerban Oprea 2 l. Marin M. Chiriță 50 b. Gh. Bărbucénu 18 l. 50 b. Ión M. Dicu 20 l. Florea I. Ióna 2 l. Dumitru L. Ióna 2 l. Florea M. Fițion 1 l. N. Mihaĭ Ungurénu 2 l. Oprea Onea 1 l. Sóre M. Tudora 1 l. Dumitru M. Florea 1 l. 50 b. Marin Paladoiu 1 l. Nicolae S. Oprea 3 l. Catrina I. Oprea 40 b. Niță Stoica 1 l. Ión D. Bucur 2 l. Gheorghe T. Stana 1 l. Stan Florea I. Ivan 2 l. Ión Const. Dinu Ióna 1 l. Gheorghe Miu 2 l. Ilie Șerban Oprea 1 l. Ioniță Gheorghe Miu 2 l. Gh. Gh. Bărbucénu 4 l. Radu Miu 1 l. Const. Ión Preda Olténu 1 l. Dumitru Popa Florea 2 l. Stan Tudor Stana 1 l. Năstase M. Drăgan 50 b. Nae Oprea Bărbulescu 50 b. Marin Oprea Ión 2 l. Onea Oprea 5 l. Gh. Preotu Florea Gănescu 12 l. 60 b. Florea M. Dumitrache Manu 9 l.

Se aduc mulțămirĭ publice locuitorilor și proprietarilor din com Oteștiĭ-de-sus, jud. Olt și comunele vecine, cari aŭ ajutat cu banĭ la pardoséla bisericeĭ acesteĭ comunĭ cu Mozaic și cumpărarea de cărțĭ și odóre bisericești și anume: D. St. Căpitănescu 100 l. Al. Iliescu 137 l. Pr. C. I. Gogiulescu 120 l. Marin Pană 100 l. Gh. Stănescu 20 l. I. Florescu 20 l. I. Vasile 20 l. I. Candidatu 10 l. I. Dumitru 10 l. D. M. Buiculescu 15 l. Al. Popescu 10 l. N. Stanciu 50 l. Triță Bădiță, I. D. Buică, Ión Stanciu, St. Iliescu, C. Nicolae, I. D Mihaila, Statie Stan, Florea Dicu, P. Rădulescu, G. Stanciu, St. Niculescu, I. Dobrescu, N. Stroe, V. Nicolae, D-na Flórea Iliescu' Pr. St. Otesténu, Fl. St. I. Barbu și Fl. Popa fie-care câte 5 l. Ión Ciucă, R. Pavel, I. Mirea, P. I. Bucĭulescu, T. D. Dumitrescu, M.

Vintilă şi Dicu Preda fie-care câte 4 l. C. Draguna 3 l. Ión Rotoveĭ 3 l. C. M. Vintilă 5 l. Iord. Florescu, N. Ene, Gr. Popescu, St Tuccă, Gh. Diacon, Şt. Vasile, Il. Cismaru, Ştef. Niculaescu, Costea Dicu, C. Mihaĭ, Const. D. Mihailă, C. T Sichim, Fl. Lazăr, I. I. Movoĭanu, Gr. I. Andreĭ, Barbu Moldovénu, N. D. Burtea, Marin Şerban şi Radu Pluténu fie-care cu câte 3 l. Pr. Florea Petrescu 5 l. Iancu Miroiu 2 l. 50 b. I. D. Dinu, V. I Néga, Th. Şerban, Th. I. Răducă, Şerban Sbanţă, Stroe Șerban, M. I. Candidatu, C. Luţu, Ding. Manea, Dumitru Zaharia, N. Potanghel, N. D. Dragomir, I. Math. Ionică, St. Rotoveĭ, Dragomir Dumitru, Buzor Gheorghe, Dumitru Dobre, Ștef. Alexe, P. Stancu, Gh. Fl.Duţu, I. St. Popa, Fl. Il. Mirea, Şt. I. Vintilă, M. M. Stroe, H. I. Barbu, Anastasie Popescu, H. St. Morariŭ Oteşti-de-jos, Gr. St. Vişan, Marin Şerban Mihaĭ, St. N. Patanghet, St. Nestor, Dicu I. Andreĭ, Il. N. Nițu, Const. Stanciu, Şerban Nicula, Ion. Iord. Tarcol. C I. Andreĭ. Gh. Il. Nécşa, M. I. Neaga. I. Constantin, Coman Cutieru, Tudor Zegonie, Hera Marinescu, Il. Th. Bulfacĭ I. Mitrache, I. Onéţa, N. Vacin, Th. Fl. Bulfaci, D. M. I. Giuriadi, I. N. Sichim, I. Ciolmec, N. N. Sichim, Stanciŭ Dumitru, M. Z. Neagoe, Il. N. Vigonie, E. R. Popa, Maria M. Stroe, St. M. Banubescu, Badea I. Constantin, Ión Stanciŭ, Fl. Fl. Duţu, Doctor Drăgulănescu, N. Catana, Fl. R. Popa, I. Micu Argeş, Petre Păunescu, Petrea I. Iliescu, Marin Voicu, Gh. Murguleț, Stan N. Şerban, Ene Stan Stănica, N. D. Sbînță, Tănasie Șerban, Fl. Păun, Nae Stan, B. Demetrescu Urșĭ, N. Iordăchescu, N. Trască, I. R. Paşaliu I. P. Enachioiu. G. Grigorescu, B. St. Băban Pr. Barbu Ciurescu, En. Dima, M. D. Ceuşescu, M. I. Simionescu, N. Pluténu, M. Șovărel, Oprea Petrescu, Pr. Iord. Popescu, Pr. I. Gheorghiu, Il. Popescu, G. M. Diaconescu şi Fl. Georgescu fie-care cu câte 2 leĭ. Șt. Udrişténu 3 l. Bălșa Popa Ión 3 l. P. Fl. Duță 3 l. Fl. D. Demetrescu 2 l. 50 b. D. I. Dinu 2 l. Fl. Preotésa, M. G. Langa, D. Stănică, Păun Niță, N. Radu, Șerb. Niță, C. Gărăiman, N. Vasilică, G. Vasilică, A. M. Silescu, I. Ceuşescu, Şerb. Ceuşescu, Mihalcea Caritea, I. D. Voicu, G. I. Ciodaru, R. Medintu, I. Nagodu, R. Nagodu. G. Şer. Nagodu, D. Voicu, M. Ciuca, Şerb. E. Simionescu, Ștef. Irimescu, Th. Stancu, Ant. Dobrin, M. Ciobotaru, St. Vătăşescu, C. Viroscu, R. Olariu, I. Miricescu, Hera B. Bosian, M. D. Diacon, P I. Diacon, St. Preda, M. G. Enăchioiu, B. Preda, I. Preda, V. Brumaru, Gr. Nițu, Enache Vătăşescu, D. Visescu, D. D. Andronie şi Ilie Paşaliu fie-care câte 1 leŭ. Manda I. C. 3 l. 50 b. P. Stancu 1 l. 50 b. R. Dincă 50 b. I. Diaconu 2 l. Fl. D. Diaconu 75 b. Th. Vişăscu 50 b. N. Gheorghiu 2 l. R. N. Drăghicĭ 50 b. A. Mărășescu 1 l. D. Cotigă 50 b. M. D. Cotigă 50 b. D. St. Hevariu 1 l. G. Dumitra 50 b. Gr. Tufariu 1 l. Gh. Tufariu 1 l. D. I. Tufariu 1 l. I. D. Ciordă 50 b. N. Tufariu 1 l. I. St. Sobiu 1 l. St. Barbu 50 b. I. Dumitru 1 l. D. Negoescu 1 l. I. St. Pătraşcu 1 l. H. G. Bugasi 1 l. P. Dobrinescu 1 l. G. Ene Micu 50 b. Ene Micu, St. Bugasi, T. Lungu, I. Fl. Militaru, Udrea Cotigă, Al. Andriceĭ, S. G. Popescu, N. Făgeténu, Licsandru State, G. I. Ştefan, Stroe Ciurcuie, I. Mitroiu şi I. Băbaru fie-care câte 1 l. Il. D. Tudosie 50 b. Radomir Ştefănescu 1 l. I. Brézu 1 l. B. Vintilă

50 b. M. Diacon 1 l. I. St. Preda Iordache Gheorghe 1 l. M. Mitrescu 1 l. St. Mocanu 1 l. St. P. Micu 1 l. N. Preda 1 l. 50 b. Ior. Biţă 1 l. I. Ionescu 1 l. N. Andreĭ 50 b. M. Pernariu 50 b. G. Miulescu 50 b. M. St. Merlici 1 l. I. Tudor 1 l. B. Florea 1 l. N. Călugărénu 1 l. I. M. Georgescu 1 l. 50 b. Rada M. Georgescu 1 l. 50 b. I. Paşaliu 1 l. G. D. Duţu 1 l. St. R. Paşaliu 1 l. Dumitra Mitrache 1 l. St. Radu 1 l. 50 b. St. I. Z. Iordache, Il. Băcanu, St. D. Cismariu, M. Florescu, D. Ene Vaciŭ, Mitroĭ Dumitru, I. Nécşu, Ştefan Radu, Păun I. Bulfeci, Voicu G. Ciopă, Tudor I. Smaranda, C. I. Smaranda, B. R. Vişan, Fl. Vătăşescu, Lénca M. Bulfeci, Il. D. Poşircă, N. I. Néga, M. M. Voicu, E. Il. Onéţă, Il. Onéţă, D. Grigore, D. Neacşu, I. R. Bulfeĭ, I. Liţă, N. Stancu, Fl. Il. Neaga, Nécşa I. Dragomir, Bălaşa Ilie, Ioniţă Cornăţanu, I. Zamfir, Fl. N. Petru, C. Barbu, D. Fl. Niţu, M. G. Murguboţu, Preda Stan, M. Niţă, Şerban Petru, Voica I. Pană, St. Canciu şi Niculae Neacşu fie-care câte 1 leŭ. Fl. Cantineĭ 50 b. B. Băumescu 50 b., St. Popescu Argeş, 1 l. 50 b. Gr. Iordache 2 l.

D-na M. C. Burdescu din Comuna Cromenarĭ Moşteni a donat Bisericeĭ parohiale din comuna Stoicenĭ, jud. Argeş, o perdea dublă la uşile împĕrăteştĭ lucrată de mână, una la Sf. Mucenic Gheorghe, o candelă şi un sfeşnic de lemn poleit. D-na Maria Ión I. Giuroiu a donat patru perdele la icónele împĕrăteştĭ de la Biserica filială Flămânda şi Maria Ion I. C. Popescu a donat tot la acea biserică filială, douĕ perdele, o pólă la Iconostas şi o masă. Pentru care tuturor pioşilor donatorĭ li se aduc mulţămirĭ publice.

D-l Colonel Alexandru Budişténu, proprietar în comuna Budésa judeţul Argeş, a donat parohieĭ din numita comună douĕ rînduri paftale de argint. Pentru care i se aduc mulţămirĭ publicĭ.